

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
ІНФОРМАЦІЙНО-БІБЛІОТЕЧНА РАДА НАН УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА БІБЛІОТЕКА УКРАЇНИ імені В. І. ВЕРНАДСЬКОГО

**РОБОТА БІБЛІОТЕК
НАУКОВО-ДОСЛІДНИХ УСТАНОВ
НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ НАУК УКРАЇНИ
В 2011 РОЦІ**

Інформаційно-аналітичний огляд

Випуск 17

Київ 2012

Автори розділів:

Г. І. Солоіденко (1, 2), А. А. Свобода (4),
Н. І. Смаглова (3, 5), Л. Й. Костенко (II)
Ж. В. Самохіна (Додатки)

Робота бібліотек науково-дослідних установ Національної академії наук України в 2011 році: інформаційно-аналітичний огляд / Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського; Авт.: А. А. Свобода, Н. І. Смаглова, Г. І. Солоіденко; Відп. ред. А. А. Свобода, Г. І. Солоіденко. – К., 2012. – Вип. 17. – 204 с.

ISBN 978-966-02-6609-4

Випуск продовжує серію інформаційно-аналітичних видань «Робота бібліотек науково-дослідних установ Національної академії наук України в ..... р.», підготовлених за матеріалами звітів цих підрозділів. До випуску ввійшли аналітичні матеріали, статистичні таблиці та довідкова інформація про діяльність бібліотечно-інформаційних підрозділів 103 НДУ НАН України. Також вміщено нові законодавчі та нормативні документи в галузі бібліотечної справи, консультації з питань сучасних технологій консервації фондів, використання передплачених онлайн-ресурсів інформаційних ресурсів установами НАН України, додатки з показниками роботи бібліотек.

Видання адресоване працівникам бібліотечно-інформаційних підрозділів НДУ НАН України, фахівцям бібліотечної галузі.

Відповідальні редактори
А. А. Свобода, Г. І. Солоіденко

Схвалено на засіданні методичної комісії
Інформаційно-бібліотечної ради НАН України

Затверджено до друку вченою радою
Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського

ISBN 978-966-02-6609-4

© Національна бібліотека України
імені В. І. Вернадського, 2012

Вступ

У звітному році в складі бібліотечної мережі системи НАН України суттєвих змін не відбувалося, як і у попередньому 2010 році. Разом з двома науково-методичними центрами – НБУВ і ЛННБ ім. В. Стефаника – бібліотечно-інформаційна мережа НАН України нараховує 105 бібліотек.

Характерною ознакою діяльності бібліотечно-інформаційних підрозділів НДУ залишалася їх спрямованість на формування, збереження та взаємовикористання документних ресурсів як базової основи наукових досліджень, науково-аналітичне і бібліографічне опрацювання інформації, посилення міжбібліотечної взаємодії та інтеграції у формуванні та використанні електронних інформаційних ресурсів і наданні бібліотечно-інформаційних послуг науковим колективам і читачам.

Водночас недостатнє фінансування, в умовах якого довелося працювати більшості бібліотек протягом звітного періоду, поглибило ту негативні тенденції, що спостерігаються упродовж останніх років, зокрема неможливість повноцінного профільного комплектування бібліотечних фондів, збереження репертуару передплачуваної наукової періодики, звуження джерел поповнення фондів (основним джерелом поповнення фондів стали дари); відсутність матеріальних передумов для модернізації бібліотек, їх кадрового забезпечення.

Однак, навіть за таких складних умов, бібліотеки приділяли значну увагу збереженню бібліотечних фондів, здійснюючи документальні перевірки їх наявності, упорядковуючи бібліотечні зібрання, обробляючи та вводячи у науковий обіг цінні видання. Не припинялися роботи зі створення бібліографічних, тематичних і фактографічних баз даних, активно популяризувалися результати науково-дослідної та науково-інформаційної діяльності установ шляхом підготовки бібліографічних та інформаційно-аналітичних матеріалів і їх представлення на веб-сайтах установ. Збережена тенденція участі бібліотек у науково-дослідній роботі, зокрема у підготовці публікацій до галузевих довідкових та енциклопедичних видань, участі у фестивалі науки «Барвіста Україна», міжнародних наукових конференціях, організації презентацій книг науковців НДУ.

Співробітники бібліотек активно займалися вдосконаленням технологій інформаційного та бібліографічного супроводу діяльності НДУ,

розвитком професійних зв'язків, опануванням вітчизняного та світового бібліотечного досвіду. Аналіз діяльності засвідчив збільшення кількості бібліотек, які за рівнем фахової підготовки і досвіду роботи стають незаперечними регіональними і галузевими методичними та консультаційними центрами в питаннях засвоєння бібліотеками новітніх інформаційних технологій.

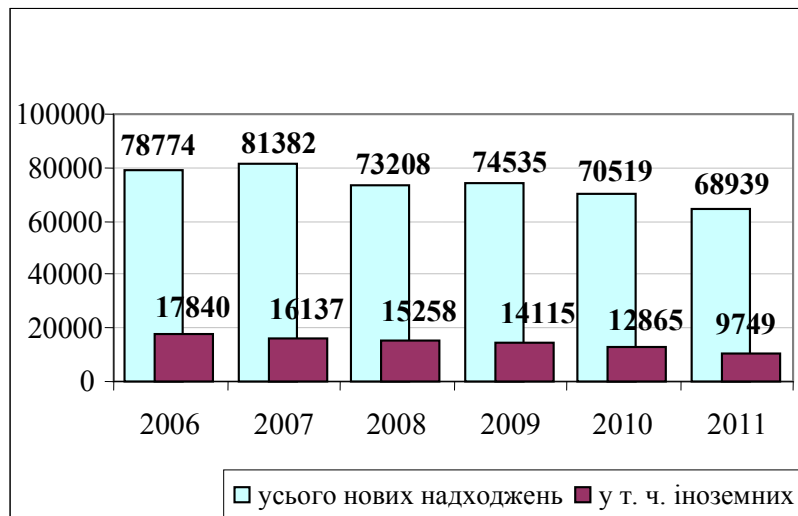
1. Формування бібліотечно-інформаційних ресурсів

У 2011 р. до фондів бібліотек НДУ надійшло 68,9 тис. прим. документів, приріст фонду склав 0,7%. Порівняно з 2010 р. надходження документів збільшилися на 4,2 тис. прим., проте цей приріст пояснюється не збільшенням кількості отриманих документів, а є результатом влиття до фондів бібліотеки Інституту демографії значної кількості літератури (4,9 тис. прим.) з ліквідованої бібліотеки Ради по вивченню продуктивних сил України.

Кількість зарубіжних документів, які щорічно надходять до фондів бібліотек НДУ упродовж останніх п'яти років продовжує зменшуватися. У 2009 р. бібліотеки отримали 12,8 тис. прим. іноземних видань, у 2010 р. – 10,6 тис. прим., у 2011 р. – 9,7 тис. прим.

Діаграма 1

Динаміка надходження документів до бібліотек НДУ впродовж 2006 – 2011 рр.

Середній показник надходження документів до однієї бібліотеки у 2011 р. становив 620 прим. (у 2010 р. – 622 прим.), іноземних документів – 94 прим. (у 2009 р. – 128 прим.). Понад тисячу прим. документів отримали у звітному році 14 бібліотек (у 2010 – 18 бібліотек). Найбільше документів отримали бібліотеки: Національного природознавчого музею (у 2011 р. – 2644 прим., у 2010 р. – 1721 прим.), інститутів українознавства (у 2011 р. – 1824, у 2010 р. – 1992 прим.) та економіки промисловості (у 2011 р. – 1630, у 2010 р. – 1990 прим.).

Порівняно з попереднім роком істотно зменшилися надходження літератури до бібліотек інститутів газу, електродинаміки, літератури, математики, проблем природокористування, регіональних досліджень, ГАО, фізико-хімічного інституту.

На формування фондів бібліотек НДУ у звітному році негативно вплинув такий чинник, як дефіцит бюджетного фінансування, внаслідок чого відбулося скорочення кількості назв передплачених видань та майже припинилася закупівля літератури. Більшість бібліотек НДУ повідомили, що не мали можливості придбати навіть найнеобхідніші довідкові видання. Щорічні надходження до фонду бібліотеки Інституту фізики продовжують зменшуватися, зокрема у звітному році не було придбано жодної монографії, а також знято з передплати всі науково-популярні журнали. З цієї ж причини бібліотека Інституту сходознавства не мала можливості придбати необхідні монографічні видання вітчизняних та зарубіжних авторів, а з 2011 р. припинила й передплату профільного журналу «Азия и Африка сегодня».

Зменшення щорічних надходжень до фондів бібліотек НДУ пов'язані також зі зниженням кількості отриманих документів за міжнародним книгообміном та скороченням випуску власних видань, підготовлених науково-дослідними установами. Зокрема, у зв'язку зі скороченням фінансування, у 2011 р. було зменшено тиражі всіх видів видань, які готує Інститут економіки промисловості, тому виконання Постанови Президії НАН України «Про забезпечення НБУВ науковими виданнями для міжнародного книгообміну» від 11.11.2009 р. № 306 у повному обсязі виявилось неможливим.

О. М. Гребельник повідомила, що бібліотека Інституту органічної хімії упродовж багатьох років була однією з кращих бібліотек в Україні за складом фонду та щорічними надходженнями літератури. Гордістю бібліотеки є багатотомні довідники з хімії: Beilstein – 524 томи, Gmelin – 629 томів, Houben – Weil – 94 томи. Проте, за останні роки бібліотека майже не отримує нової літератури, а у зв'язку з відсутністю доступу до

БД Science Direct та Scopus у 2011 р. зменшились показники кількості читачів, відвідувань та книговидачі.

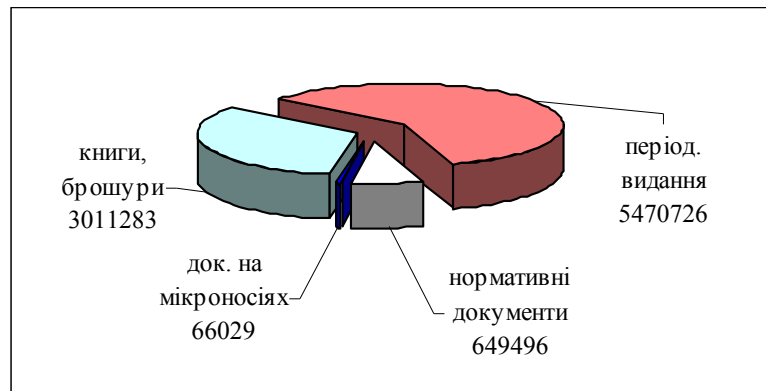
Традиційно найнижчі показники надходження документів у 2011 р. мали бібліотеки таких установ, як НІАЗ «Ольвія» – 22 прим., НДЦ індустріальних проблем розвитку – 34 прим., Інституту проблем реєстрації інформації – 57 прим., Полтавської гравіметричної обсерваторії – 78 прим.

Окремі бібліотеки НДУ виконали значні обсяги робіт, пов'язані з вилученням застарілої та маловикористовуваної літератури, зі зняттям її з облікової документації та бібліотечних каталогів. Усього з фондів бібліотек НДУ було вилучено 22,9 тис. прим. документів (у 2010 р. 44,2 тис. прим.). Чотири бібліотеки (інститутів теоретичної фізики, хімії високомолекулярних сполук, фізики та географії) списали по 2 тис. прим. документів і чотири бібліотеки (ІБІМ, мистецтвознавства, фольклористики та етнології, металофізики та економіки і прогнозування) по – 1 тис. прим. документів. Із 103 бібліотек 69 роботу з вилучення маловикористовуваної літератури не проводили.

Отже, станом на 01. 01. 2012 р. фонди бібліотек НДУ налічували 9,197 млн. прим., у т. ч. іноземних видань – 2,833 млн. прим. За видовим складом сукупний фонд бібліотек НДУ у 2011 р. становив: книги – 32,3 %; періодичні та продовжувані видання – 59,6 %; нормативні документи – 7,4 %; документи на мікроносіях – 0,7 %. Обмінний фонд налічував 271,9 тис. прим. і становив 3 % від загальної кількості фонду.

Діаграма 2

Розподіл документів за видами у фондах бібліотек НДУ

Найбільшу частку серед основних джерел комплектування фондів бібліотек НДУ склали дари та книгообмін. Бібліотека ГАО повідомила, що кількість подарованих видань становила 44 % від усієї отриманої літератури, передплачених видань – 31 %, отриманих за книгообміном – 25 %. Основними джерелами комплектування фондів бібліотеки Державного природознавчого музею у 2011 р. були: книгообмін – 62 %, передплата – 20 %, дари – 12 %, купівля – 6 %. Зав. бібліотекою Інституту економіки промисловості наголосила, що фонд бібліотеки поповнився на 600 прим., із них 565 прим. були отримані в дар. Бібліотека Інституту керамології у 2011 р. отримала 346 прим. видань, з яких 107 прим. надійшло з НБУВ та 239 прим. – з видавництв, науково-дослідних установ, від співробітників і читачів.

Відсоток документів, придбаних за кошти установ, у порівнянні з попередніми роками продовжує зменшуватися. У 2011 р. він становив 1,5 %. Вісім бібліотек повідомили про придбання у 2011 р. від одного до десяти книжкових видань. Наприклад, бібліотека Інституту зоології придбала 10 книг, бібліотеки інститутів регіональних досліджень та мікробіології і вірусології – по 8 книг, електродинаміки – 7 книг. Бібліотека Інституту електронної фізики придбала два томи фізичного англійсько-українського словника. І лише одиниці прозвітували про придбання значної кількості документів. Зокрема, бібліотека Фізико-хімічного інституту придбала 32 прим. книг на суму 5 330 грн., бібліотека Інституту хімії високомолекулярних сполук закупила 26 нових книг на суму 6 640 грн.; бібліотека Інституту демографії та соціальних досліджень – матеріали Держкомстату на суму 3 200 грн., бібліотека Державного природознавчого музею – 16 книг, що склало 6 % від усіх надходжень. Адміністрація МГІ придбала для бібліотеки три зарубіжних журнали «Journal of Climatologi», «International Journal of Climatologi», «BAMS (Бюлетень Американського Метрологічного товариства)» та компакт-диск Американського метрологічного товариства, що містить щорічні публікації семи журналів AMS.

У звітному році збереглася тенденція збільшення обсягів подарованих документів порівняно з купівлею та передплатою. Цей негативний факт зав. бібліотекою Інституту механіки О. А. Мироненко прокоментувала так: «З відсутністю регулярного профільного поповнення бібліотечних фондів втрачається самий сенс існування бібліотек, які перетворюються на довідкові фонди з найнеобхіднішими періодичними та довідковими виданнями».

За 2011 р. до фондів бібліотек НДУ надійшло 25,5 тис. прим. дарів (у 2010 р. 22,1 тис. прим.). Найбільші за обсягом дари отримали бібліотеки Національного природничого музею – 2 552 прим., Інституту енциклопедичних досліджень – 1 351 прим., Донецького фізико-технічного інституту – 1 462 прим., Інституту мовознавства – 1 151 прим., Інституту гідробіології – 1 048 прим.

Незначну частку нових надходжень до фондів бібліотек складають видання, подаровані авторами-співробітниками установи. У 2011 р. науковці Інституту зоології подарували бібліотеці 323 прим. видань; Інституту радіофізики і електроніки – 238 журналів та 22 книги, Інституту теоретичної фізики – 100 книг, Інституту проблем міцності – 98 прим. видань, Інституту органічної хімії – 50 прим. книжок, у т. ч. 3 іноземні. Велику кількість літератури отримала бібліотека Інституту української мови від колишніх співробітників - науковців В. Л. Карпової та Л. А. Юрчук. Попри позитивну тенденцію зростання кількості дарів, вони, за винятком окремих видань, досить часто дублюють основні фонди та поповнюють обмінні фонди бібліотек. Як наголошують керівники бібліотек, сьогодні є необхідність встановлення чітких правил щодо відбору та включення до фондів бібліотек подарованої літератури, в т. ч. й колекцій.

Слід зазначити, що серед дарунків траплялися як маловикористовувані, так і цінні видання. Значною подією стало поповнення бібліотечного фонду Інституту зоології дарунком від М. Д. Зерової – 13-е, останнє прижиттєве віденське видання Карла Ліннея у 4-х томах з сімейними екслібрісами родини Зерових. Цінні зарубіжні книги «National Atlas of Sweden» «Baklanov A. Integrated Systems of Meso-Meteorological and Chemical Transport Models», «Synchronization and Triggering: from **Fracture** to Earthquake Processes. Laboratori, Field Analysis and Theories», «Geochemistry of Baltic Sea. Surface sediments» отримала в дарунок бібліотека Інституту геофізики. 170 прим. зарубіжних періодичних видань (річні комплекти журналу «Journal of Korean Physical Society» за 2009-2011pp. та журнал «Nature» за 1994 р.) отримала бібліотека Донецького фізико-технічного інституту.

Окремі бібліотеки поповнили свої фонди виданнями, переданими з особистих бібліотек видатних учених, діячів науки і техніки. Бібліотека Інституту металофізики отримала книжкові видання із особових бібліотек акад. В. В. Немошкаленка та акад. А. П. Шпака; бібліотека Інституту українознавства – акад. Я. Д. Ісаєвича; бібліотека Інституту надтвердих матеріалів – акад. М. В. Новікова; бібліотека Інституту монокристалів – акад. Б. В. Гриньова та директора установи, д. х. н. О. В. Шишкіна.

Упродовж семи років академік В. М. Локтєв передплачує для бібліотеки Інституту теоретичної фізики журнал «Nature Physics». Річні комплекти наукових журналів, монографії та матеріали конференцій регулярно надсилає зі США колишній співробітник ГАО М. І. Міщенко. Бібліотека Інституту молекулярної біології і генетики від співробітника, який працює за кордоном, отримала в дар журнали «EMBO journal» (30 номерів) та «EMBO reports» (8 номерів)

Низка бібліотек у 2011 р. продовжувала поповнювати особисті бібліотеки видатних діячів та науковців, що зберігаються у їх фондах: фундатора української нейрофізіологічної школи, акад. НАН України П. Г. Костюка – бібліотека Інституту фізіології; українського мовознавця, акад. НАН України О. С. Мельничука – бібліотека Інституту мовознавства; ученого в галузі відновлювальних джерел енергії, чл.-кор. НАН України В. Ф. Резцова – бібліотека Інституту електродинаміки; колекції відбитків з особової бібліотеки відомого вченого-зоолога В. Г. Пучкова – бібліотека Інституту зоології; відомого вченого-фізика, чл.-кор. НАН України Л. Т. Цимбал – бібліотека Донецького фізико-технічного інституту. У 2011 р. на веб-сайті бібліотеки ГАО представлено книжкову колекцію (870 книг) директора цієї установи, акад. НАН України Я. С. Яцківа.

Досить важливою та обов'язковою складовою фондів бібліотек є видання установ НАН України. Саме вони становлять суттєвий відсоток щорічних надходжень і мають наочно ілюструвати наукові досягнення академічних установ. Зокрема, завдяки наявності видавничо-поліграфічної бази бібліотека Інституту економіки промисловості мала змогу отримати не лише видання співробітників своєї установи (десять монографій, дві наукові доповіді та один навчальний посібник), а й видання авторів зі сторонніх організацій.

Слід зазначити, що далеко не всі бібліотеки зберігають повні комплекти документів, виданих на базі своїх установ, а також книги співробітників, видані власним коштом авторів у інших видавництвах та за рубежом. Зазвичай такі видання відсутні не лише у фондах бібліотек НДУ, а й у НБУВ. Доводиться констатувати той прикрий факт, що бібліотеки не тільки не мають повних комплектів видань співробітників своєї установи, а й досить часто не володіють інформацією про їхній вихід.

Важливим джерелом нової та актуальної інформації є неопубліковані документи, зокрема, наукові звіти, дисертації, автореферати дисертацій, препринти, депоновані рукописи. Надходження цих документів до фондів бібліотек постійно зростає та потребує відповідного контролю щодо їх обліку та збереження. У 2011 р. такими документами поповнилися фонди

бібліотек інститутів регіональних досліджень (21 дисертація, 476 авторефератів та 68 статистичних збірників), проблем моделювання в енергетиці (6 дисертацій і 177 авторефератів), мистецтвознавства, фольклористики та етнології (26 дисертацій і 107 авторефератів), літератури (11 дисертацій і 81 автореферат), політичних і етнонаціональних досліджень (6 дисертацій і 62 автореферати), фізико-хімічного інституту (27 дисертацій і 20 авторефератів).

Низка бібліотек секції суспільних і гуманітарних наук НАН України отримала книги за Державною програмою «Українська книга», яка реалізується Державним комітетом телебачення і радіомовлення України. Так за цим проектом отримали літературу бібліотеки інститутів: держави і права, філософії, колоїдної хімії та хімії води, літератури, мистецтвознавства, фольклористики та етнології, молекулярної біології і генетики та ін.

У 2011 р. на безоплатній основі продовжувала надходити до бібліотек література з українських видавництв «Обереги», «Наукова думка», «Академперіодика», «Свросвіт». Зокрема, бібліотека Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології отримала від цих видавництв 75 прим. видань; фізіології – 71 прим., газу – 38 прим., українознавства – 32 прим., надтвердих матеріалів – 30 прим., клітинної біології та генетичної інженерії – 21 прим. Зав. бібліотекою НІАЗ «Ольвія» зазначила, що подарунки з «Наукової думки» та «Академкниги» нині становлять найбільшу частку її щорічних надходжень.

Бібліотеки НДУ м. Харкова отримали в дар книги від редакції журналу «Functional Materials». Бібліотеки Західного наукового центру продовжували отримувати в дар літературу від добродійного фонду «Світло» та фонду «Відродження». Серед дарів траплялася як необхідна, переважно суспільно-політична та історична література, так і непрофільна. Зав. бібліотекою Інституту фізики зауважила, що монографії, отримані в дар від видавництв, у своїй більшості не відповідають тематиці установи і не користуються попитом у читачів.

Як повідомили завідувачі, за умов дефіцитного фінансування поповнення фондів бібліотек новою профільною літературою (монографіями, збірниками праць, довідниками) стало можливим лише завдяки прийманню від читачів видань на заміну загублених. Зокрема, 20 прим. книг, на заміну загублених читачами, отримала у звітному році бібліотека Інституту прикладної фізики. Дарунки від читачів бібліотеці Фізико-хімічного інституту склали 74 прим. книг і 149 прим. періодичних та продовжуваних видань, з яких 66 прим. є зарубіжними.

За видовим складом основний відсоток надходжень до бібліотек

становили періодичні та продовжувані видання (62 %). Бібліотеки інститутів зоології, монокристалів, мистецтвознавства, фольклористики та етнології, прикладної математики і механіки, фізіології рослин і генетики, ІБПМ, ГАО повідомили, що передплату російськомовної періодики утримали на рівні 2010 р. Завдяки спонсорам здійснила передплату україномовних та російськомовних періодичних видань у 2011 р. бібліотека Інституту проблем ринку. За підтримки Українського благодійного фонду сприяння математичній науці передплатила періодики бібліотека Інституту математики.

Бібліотеки інститутів біохімії, зоології, механіки, мікробіології і вірусології, фізики, Національного та Донецького ботанічних садів повідомили про надходження у 2011 р. до їхніх фондів реферативних журналів, як зведених томів, так і окремих випусків. Реферативний журнал «Горное дело» на CD-ROM отримує бібліотека Інституту геотехнічної механіки. Електронні версії двох випусків РЖ ВІНІТІ отримує бібліотека загальної та неорганічної хімії. Бібліотека Морського гідрофізичного інституту підписала угоду про реферування видань установи в ВІНІТІ.

Скоротили перелік передплачених видань бібліотеки інститутів геології та геохімії горючих копалин, електродинаміки, металофізики, мікробіології і вірусології, мовознавства, мистецтвознавства, фольклористики та етнології, надтвердих матеріалів, проблем міцності, проблем реєстрації інформації, сходознавства, технічної механіки, радіофізики і електроніки, українознавства, фізіології, Радіоастрономічного інституту, Донецького фізико-технічного інституту. Як зазначила зав. бібліотекою Інституту проблем реєстрації інформації, на передплату періодичних видань у першому півріччі 2011 р. було витрачено 7 214 грн., у другому півріччі – лише 4 780 грн. Бібліотека Фізико-хімічного інституту повідомила, що обсяг наукових журналів, які надходять за передплатою, скоротився на 217 номерів. Змушена була відмовитися від РЖ, який отримувала в електронному вигляді не один рік, бібліотека Інституту зоології. До бібліотеки Інституту проблем моделювання в енергетиці у 2011 р. перестали надходити російськомовні журнали та журнали країн далекого зарубіжжя.

Не передплачують наукові періодичні видання Росії упродовж багатьох років бібліотеки інститутів імпульсних процесів і технологій, сорбції та проблем ендоекології, проблем реєстрації інформації, української археографії та джерелознавства, НДЦ індустріальних проблем розвитку, Полтавської гравіметричної обсерваторії, Експериментального відділення МГІ.

Одним із найважливіших джерел поповнення фондів бібліотек на сучасному етапі залишається книгообмін. Найбільшу кількість літератури за книгообміном отримали у 2011 р. бібліотеки інститутів українознавства (647 прим.), математики (429 прим.) економіки та прогнозування (420 прим.), археології (375 прим.), теоретичної фізики (290 прим.), радіофізики і електроніки (262 прим.) та ін.

Бібліотека Інституту українознавства отримала літературу з Південно-Східного наукового Інституту в м. Перемишлі – 25 прим., ІНІСН РАН – 44 прим., добродійного фонду «Сейбр-Світло» – 32 прим. та ін. Бібліотека Інституту ядерних досліджень отримала 289 прим. препринтів з Об'єднаного інституту ядерних досліджень м. Дубни.

Бібліотека Інституту зоології упродовж останніх років обмінюється виданнями з такими установами, як Британський музей природи, Тульське етимологічне товариство, Зоологічний інститут РАН, Харківський філіал українського етимологічного товариства, а також з багатьма заповідниками та природними парками України. У 2011 р. налагодила книгообмін з новими партнерами: Чернівецьким краєзнавчим музеєм, Верхняцькою дослідно-селекційною станцією Інституту коренеплідних культур УААН, Музейним фондом ім. О. Браунера, Регіональним ландшафтним парком «Міжріччинський» та ін.

Завдячуючи книгообмінним зв'язкам з багатьма науковими установами та громадськими організаціями Литви, Латвії, Польщі, Словаччини, Чехії, Хорватії, Китаю, Японії до бібліотеки Інституту проблем міцності продовжують надходити зарубіжні періодичні видання. Бібліотека Державного природознавчого музею активно співпрацює з багатьма зарубіжними установами, зокрема, МДУ ім. М. В. Ломоносова, Інститутом зоології, Інститутом систематики і еволюції тварин та Інститутом палеоботаніки Польської АН, Етимологічним товариством Польщі та ін. Бібліотека Інституту геології і геохімії горючих копалин завдяки книгообміну отримала 36 прим. видань, у т. ч. з Польщі «Geological quarterly», «Biuletyn Panstwowego Instytutu geologicznego», з Словаччини ««Geologica Carpathica». Бібліотека ГАО відправляє журнал «Кинематика и физика небесных тел» за кордон за 33-ма адресами, завдяки книгообміну отримує «Астрономический журнал», «Вестник ФГУП НПО им. С. А. Лавочкина», журнали «Астрофизика» (Вірменія), «Baltic Astronomi» (Литва) та ін.

Невиділення коштів на придбання нової літератури змушувало бібліотеки шукати нетрадиційні шляхи комплектування фондів. У 2011 р. бібліотеки НДУ продовжували отримувати допомогу від зарубіжних

організацій, співпрацювати з товариствами, які займаються пошуками та реалізацією наукової книжкової продукції. Бібліотека Інституту колоїдної хімії та хімії води співпрацювала з тов. «Сімпроком» та завдяки йому отримала сім дуже необхідних книг. Бібліотека Інституту політичних та етнопонаціональних досліджень отримала літературу від товариств «Сімпроком» та «Мега-Ватт».

Велику колекцію книг перською мовою від посольства Ірану та підбірку китайської літератури і книг про Китай від МЗС України отримала бібліотека Інституту сходознавства. Дві назви іноземних журналів через кафедру ЮНЕСКО отримала бібліотека Інституту проблем кріобіології та кріомедицини. Упродовж багатьох років до бібліотеки Інституту українознавства надходить газета із Великої Британії «Українська думка». Активно співробітничав з Міжнародним фондом «Journal Donation Project» бібліотека Інституту соціології. Благодійний фонд Криму надає допомогу бібліотеці НІАЗ «Ольвія», надсилаючи їй нову літературу з античності.

Як і в попередні роки, продовжувала децентралізовано надходити до бібліотек НДУ зарубіжна періодика, однак, показники цього, раніше активного джерела комплектування фондів, продовжують знижуватися. У 2011 р. децентралізовано надходили зарубіжні періодичні видання до фондів бібліотек Національного науково-природничого музею – 47 назв, інститутів: зоології – 43 назви; мистецтвознавства, фольклористики та етнології і українознавства по – 13 назв; проблем міцності – 12 назв; гідробіології – 11 назв; Донецького фізико-технічного інституту, Державного природознавчого музею, ФТІНТ – по 9 назв; технічної механіки – 8 назв; електрозварювання – 7 назв; теоретичної фізики, експериментальної патології, онкології та радіобіології, історії України – по 6 назв.

Зміцненню книгообмінних зв'язків сприяє видавнича діяльність установ, а також наявність обмінних фондів бібліотек. Упродовж багатьох років плідно співпрацюють з БПН РАН бібліотеки інститутів ботаніки, металофізики, механіки, колоїдної хімії та хімії води, прикладної математики і механіки, фізіології, МГІ, ФТІНТ. Бібліотека ІБПМ підтримує книгообмінні зв'язки з 30-ма організаціями та установами Росії й України. Активно поповнює свої фонди новою літературою бібліотека Інституту проблем міцності, обмінюючи свій журнал «Проблеми прочности» на споріднені видання з наукових установ Риги, Томська, Гомеля та Львова. Бібліотека Інституту українознавства передає свої видання до багатьох наукових установ, вищих навчальних закладів та бібліотек Польщі, Росії, України в

т. ч.: Інституту історії Підляської академії, Інституту історії Жешівського університету, Гданського університету, Інституту Середньо-Східної Європи та Люблінського Католицького університету, Острозької та Києво-Могилянської академії, бібліотек НТШ та ЛННБ України ім. В. Стефаніка.

Бібліотеки НДУ продовжували активно співпрацювати з Центром формування бібліотечно-інформаційних ресурсів НБУВ шляхом книгообміну. НБУВ для бібліотек НДУ отримала з країн далекого зарубіжжя 1277 назв /1447 комплектів журналів, з країн СНД – 6 назв журналів. Всього у 2011 р. для передачі НДУ НАН України було оформлено та перерозподілено 5020 прим. (книг – 435 прим.; брошур – 11, журналів – 3 801, CD-ROM – 17 прим., дисертацій – 72 прим., продовжуваних видань – 667 прим.; карт – 17). Для бібліотек, розташованих в різних містах України протягом року було відправлено 81 посилку. Найбільшу кількість іноземних документів у 2011 р. отримали бібліотеки інститутів математики – 454 прим., Національного природничого музею – 404 прим., радіофізики і електроніки – 392 прим., зоології – 345 прим., електрозварювання – 340 прим.

Зменшення надходжень для бібліотек НДУ в 2011 р. порівняно з 2010 р. пов'язане з відсутністю коштів на відправку міжнародних бандеролей для партнерів з МКО. Керівники бібліотек інститутів ботаніки, зоології, мікробіології і вірусології наголосили, що через відсутність профільних зарубіжних журналів скоротилися і кількість користувачів, і книговидача. Зокрема, бібліотека Інституту мікробіології і вірусології зазначила, що у 2011 р. вона отримала іноземних журналів за МКО вдвічі менше, ніж у 2010 р. і втричі менше, ніж у 2009 р. Бібліотека Інституту фізико-органічної хімії і вуглекислотної хімії у 2011 р. не отримувала журнал польського хімічного товариства «Polish j. of Chemistry», який надходив до бібліотеки з 1978 р.

Згідно з контрактом № 861/П від 5.12.2011 р. на закупівлю послуг, пов'язаних з БД зарубіжних наукових періодичних видань, НБУВ передплатила доступ до БД на 2011 р. для всіх установ НАН України. Однак, доступ до ресурсів був наданий надто пізно і на досить короткий термін, в результаті чого фахівці НДУ не змогли отримати необхідної інформації, а показники використання віддалених ресурсів є незадовільними.

Усього у 2011 р. НБУВ передала бібліотекам установ НАН України 6,3 тис. прим. видань, (у 2010 р. – 8,3 тис. прим.) у т. ч. завдяки вітчизняному книгообміну – 1,2 тис. прим. (у 2009 р. – 1,1 тис. прим.), міжнародному книгообміну – 4,7 тис. прим. (у 2009 р. – 7,2 тис. прим.), за рахунок дарів – 274 прим.

Центром формування бібліотечно-інформаційних ресурсів НБУВ у

2011 р. продовжувалось ретельне відстеження надходжень обов'язкового примірника з установ НАН України. Так, за «Анотованим каталогом книжкових видань НАН України за 2010 р.» (К., 2011) виявлено, що установами НАН України видано 1195 прим. видань, з них НБУВ отримала 809 видань, що склало 68 % від усіх виданих.

Від установ НАН України у 2011 р. НБУВ отримала 2 790 прим. наукових видань. Найбільшу кількість власних видань передали до НБУВ інститути археології, відновлюваної енергетики, енциклопедичних досліджень, літератури, політичних та етнопонаціональних досліджень, філософії, Національного ботанічного саду.

Бібліотеки поширювали видання своїх установ як серед бібліотек, так і серед навчальних закладів, музеїв, архівів та ін. Бібліотека Інституту історії України у 2011 р. передала архівам, бібліотекам, музеям, ВНЗ 6 063 прим. видань зі свого обмінно-резервного фонду та поширила 3882 прим. «Енциклопедії історії України». Бібліотека Інституту математики у 2011 р. передала безоплатно 2394 прим. видань на суму 58499, 41 грн., бібліотека Інституту археології – 3107 прим., бібліотека Інституту літератури – 148 прим. Бібліотека Інституту енциклопедичних досліджень у 2011 р. завершила роботу з упорядкування обмінного фонду та представила його на сайті установи.

Книгообмін – одне з сучасних та найважливіших джерел поповнення фондів бібліотек новою профільною літературою, проте, в силу різних причин (відсутність коштів на відправку літератури, відсутність власних видань для книгообміну та ін.), не ведуть книгообмін майже 30 відсотків бібліотек НДУ, в т. ч. інститутів біоорганічної хімії та нафтохімії, держави і права, імпульсних процесів і технологій, клітинної біології та генетичної інженерії, органічної хімії, прикладної фізики, проблем кріобіології та кріомедицини, проблем машинобудування, сорбції та проблем ендоекології, електронної фізики, технічної механіки, чорної металургії, української археографії та джерелознавства, Фізико-механічного, Фізико-хімічного інститутів та ін.

Керівники окремих установ та члени ІБР надавали дієву допомогу бібліотекам у комплектуванні фондів, виділяли кошти для передплати найважливіших зарубіжних видань. Керівництвом Інституту фізико-органічної хімії і вуглекислотної хімії у 2011 р. було виділено додаткові кошти на передплату періодичних видань, що дозволило бібліотеці розширити перелік російськомовних наукових журналів на вісім назв. Бібліотека Інституту біохімії придбала шість важливих для наукової діяльності установи книг за підтримки директора С. В. Комісаренка.

Завдяки зусиллям керівництва та представників Інформаційно-бібліотечної ради Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології бібліотека отримувала літературу від зарубіжних наукових установ Російської Федерації, Білорусі, Литви, Ізраїлю, Болгарії, Македонії, Німеччини, Польщі, Румунії, Чехії, Словаччини, Угорщини, Хорватії.

Профспілковий комітет Інституту фізіології рослин і генетики систематично виділяє кошти на передплату україномовних періодичних видань. Профспілковий комітет Інституту мікробіології і вірусології придбав для бібліотеки 4 підручники з мікробіології.

Проблему, пов'язану з відсутністю необхідних видань, частково компенсує Інтернет, але, як правило, це видання не останніх років і не в повному обсязі. У 2011 р. частина бібліотек, підключених до Інтернету, активізувала роботу з формування електронних інформаційних ресурсів. Електронний фонд бібліотеки Одеського філіалу ІБПМ нині нараховує 380 книг, 52 автореферати дисертацій та 336 наукових статей. Бібліотека Донецького фізико-технічного інституту продовжує формування електронних ресурсів шляхом скачування з Інтернету 13 назв російськомовних та україномовних повнотекстових журналів. Фонд електронних ресурсів цієї бібліотеки нині нараховує 637 документів.

Слід констатувати, що надходження електронних ресурсів до фондів бібліотек НДУ щорічно зростають. До прикладу, надходження до бібліотеки Інституту технічної механіки значно збільшились за рахунок електронних документів (560 прим. у 2010 р., 1664 прим. у 2011 р.). Бібліотека Інституту соціології отримала у 2011 р. 35 прим. електронних книг, цінних для співробітників установи. Тридцять один повнотекстовий документ (іноземні книги в електронному вигляді) останніх років видання і найбільш рейтингових для тематики інституту отримала бібліотека ІБПМ. Бібліотека Інституту експериментальної патології, онкології та радіобіології отримала кілька сотень іноземних монографій на електронних носіях і після детального опрацювання, виставить їх на внутрішньому сайті установи.

За рахунок електронних видань збільшилася перелік отриманих російськомовних журналів (222 прим., 26 назв.) бібліотека Інституту монокристалів. Передплатила електронні версії журналів «Applied Optics» та «Optics Letters» Американського оптичного товариства (OSA) бібліотека Інституту фізики. Бібліотека Інституту монокристалів завдяки угоді, укладеній з електронною бібліотекою «elibrary.ru», передплатила 42 назви російських та українських видань вартістю 105 166 грн. У 1 кв. 2012 р. планує передплатити комплект видань з хімії – 30 назв вартістю 65 000 грн.

Формування фондів електронних ресурсів здійснювалось бібліотеками шляхом оцифрування документів, архівування ресурсів з Інтернету та використання документів інших фондоутримувачів на підставі угод про співробітництво. Створюють репозитарії електронних ресурсів бібліотеки ІБПМ, Одеського філіалу ІБПМ, інститутів археології, математики, молекулярної біології і генетики, проблем міцності, ГАО та ін. До штату бібліотеки проблем моделювання в енергетиці у 2011 р. було введено додаткову штатну одиницю секретаря-інформатора, який займається пошуком в Інтернеті інформації за профілем діяльності Інституту.

Продовжують роботу з оцифрування найцінніших документів та видань підвищеного попиту бібліотеки інститутів економіки та прогнозування, колоїдної хімії та хімії води, народознавства, ГАО та ін.

Копіювання видань як спосіб доукомплектування фондів використовували лише окремі бібліотеки. За сприяння дирекції (особисто Б. Є. Патона) бібліотека Інституту електрозварювання виготовила 3 650 стр. копій статей з наукової періодики. Для поповнення фонду бібліотека Інституту економіки та прогнозування копіювала матеріали Держкомстату (8 255 аркушів) та роздруковувала повнотекстові документи (2 659 аркушів). Постійно ксерокопіює статі з актуальної тематики для читачів, статті співробітників, статистичні та методичні матеріали на допомогу аспірантам бібліотека Інституту соціології.

Крім БД, передплачених НБУВ, бібліотеки НДУ використовували власні можливості отримання електронних ресурсів. Зокрема, бібліотека ІБПМ, використовуючи можливості Інтернету та пошукових серверів, у 2011 р. отримала: 272 повнотекстові статті, використовуючи системи Google і Scholar Google; 77 статей за проектами AGORA, OARE, HINARI; 152 статті через українську науково-освітню мережу УРАН; 62 статті через доступ до БД EBSCO, наданий НБУВ; 114 статей в електронному вигляді отримано від авторів статей; 191 статтю отримано через бібліотечні асоціації EURLASLIC і IAMSLIC, членом яких є бібліотека. На сайті бібліотеки ІБПМ в розділі «електронні книги та статті» вміщено 3 157 книг та статей, які попередньо були скановані, або архівовані з Інтернету.

Використання електронних ресурсів BiblioURAN, IAMSLIC, Distributed Library та ін. дозволило бібліотеці МП вести тематичний пошук інформації та поповнити повнотекстову БД електронних статей, яка на 01.01.2011 р. налічувала понад 20 тис. прим. документів.

Бібліотеки НДУ продовжували активно працювати з обмінними та резервними фондами. На 01.01.2012 р. сукупний обмінний фонд бібліотек НДУ налічував 271,9 тис. прим., резервний фонд – 8,5 тис. прим. Найбільші

обмінні фонди мають бібліотеки інститутів: археології – 49,5 тис. прим.; математики – 41,5 тис. прим.; проблем матеріалознавства – 21,8 тис. прим.; історії України – 22,2 тис. прим. За 2011 р. до обмінних фондів бібліотек НДУ надійшла 31 тис. прим., вибуло – 29,7 тис. прим. документів.

Найбільші за обсягом надходження до обмінних фондів у 2011 р. мали бібліотеки інститутів історії України (10,5 тис. прим.); археології (3,6 тис. прим.); математики (3,3 тис. прим.). Найактивніше перерозподіляли видання зі своїх обмінних фондів бібліотеки інститутів історії України (9,9 тис. прим.), математики (3,6 тис. прим.), політичних та етнопонаціональних досліджень (3,4 тис. прим.), археології (3,1 тис. прим.), регіональних досліджень (2,0 тис. прим.).

Відділ науково-технічної інформації Інституту історії України у 2011 р. здійснив великий обсяг робіт з розповсюдження видань з обмінного фонду, усього передав 6 063 прим., в т. ч. видань установи - 3 882 прим. У 2011 р. до обмінного фонду бібліотеки Національного ботанічного саду надійшло 1 712 прим., розповсюджено – 1 637 прим., бібліотеки Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології надійшло 1535 прим. документів, вибуло – 519 прим. Бібліотека Інституту зоології отримала подяки від директорів загальноосвітніх шкіл за перерозподіл тиражу видань «Червона книга України. Тваринний світ» та «Червона книга України. Рослинний світ». Бібліотека Інституту літератури передала книги із обмінного фонду Єпископату Ужгородському і Закарпатському для бібліотеки Закарпатської Єпархії, Академії наук Хорватії, районній бібліотеці м. Гребінки.

Протягом року у багатьох бібліотек виникали запитання стосовно роботи з обмінними фондами, їх обліком, оцінкою та поширенням. На виконання постанови Президії НАН України № 306 від 11.11.2009 «Про забезпечення НБУВ науковими виданнями для міжнародного книгообміну», при бібліотеці Інституту радіофізики і електроніки було створено обмінний фонд. В Інституті гідробіології з обмінним фондом працювала комісія з оцінювання літератури, яка оцінила понад 600 прим. видань.

З метою перерозподілу видань з обмінних фондів бібліотеки НДУ щорічно корегують списки та розміщують інформацію на сайтах установ. Зокрема, бібліотека Інституту енциклопедичних досліджень на сайті установи пропонує для обміну понад 5 тис. видань обмінного фонду. Переглянула склад свого обмінного фонду у звітному році бібліотека Інституту зоології, в результаті надмірну кількість дублетних примірників було списано та передано до відділів Інституту і співробітникам. Списала

3406 прим. застарілих видань із обмінного фонду бібліотека Інституту політичних та етнопонаціональних досліджень, 2060 прим. – бібліотека Інституту регіональних досліджень, 1181 прим. – НІАЗ «Ольвія».

Бібліотеки НДУ НАН України координують роботу з комплектування фондів не лише з профільними та суміжними за тематикою установами, а й з бібліотеками інших систем і відомств, зокрема публічними бібліотеками та бібліотеками ВНЗ. Бібліотеки всіх установ Північно-східного наукового центру НАН України надавали відомості до «Зведеного каталогу іноземних наукових журналів, що надійшли до бібліотек м. Харкова», який видає ХДНБ ім. В. Г. Короленка. Бібліотека Інституту електронної фізики активно співпрацює з бібліотеками Ужгородського національного університету та Закарпатського державного університету.

Покращанню роботи з фондами сприяє і діяльність бібліотек з розробки та перегляду інструктивно-методичних документів, зокрема, положень, інструкцій, норм. Окремі бібліотеки у 2011 р. поновили інструкції та відкоригували відповідно до вимог сучасних бухгалтерських документів деякі позиції щодо обліку всього фонду та окремих його частин. Бібліотека Одеського археологічного музею зняла з інвентарного обліку 51 прим. відбитків, брошур, журналів, яким у 1959-1961 рр. були присвоєні інвентарні номери. За рішенням ІБР музею ці видання становлять певний інтерес для науковців, тому вони були зареєстровані окремо. Розглянула питання про доцільність списання книжкового фонду, про переведення фонду ДСК до загального фонду, про списання облікових документів за минулі роки Інформаційно-бібліотечна рада Інституту біохімії.

Дієву допомогу бібліотекам з питань формування фондів та вилучення літератури надають керівники установ та члени Інформаційно-бібліотечних рад. Керівництво інститутів географії, електронної фізики, мовознавства, фізики конденсованих систем, прикладної математики і механіки, технічної механіки, фізичної хімії, філософії на засіданнях учених рад розглядає питання про стан формування та збереження фондів, про використання періодичних і продовжуваних видань, передплачених установою, про використання доступу до зарубіжних БД, передплаченого НБУВ та ін.

Отже, моніторинг поповнення фондів бібліотек НДУ в 2011 р. дозволив зробити наступні висновки:

- ✧ оновлення фондів бібліотек в останні роки має негативну динаміку;
- ✧ скорочення репертуару періодичних видань та надходжень зарубіжної літератури негативно позначилося на якісному складі фондів і не в повній мірі задовольняє потреби користувачів НДУ;
- ✧ поповнення фондів електронними повнотекстовими документами

за виключенням окремих бібліотек є недостатнім і у багатьох випадках неможливим;

✧ бібліотечні фонди повільно звільняються від документів, які не користуються попитом у науковців.

Кошти, що виділялися на поповнення фондів бібліотек НДУ упродовж останніх років, суттєво скоротилися, в результаті оновлюваність фондів бібліотек НДУ НАН України у 2011 р. склала 0,7 % (оновлюваність фондів публічних бібліотек Міністерства культури і туризму складала 2,8 %) при рекомендованому світовими нормативами показнику 40 %).

Таким чином, діяльність бібліотек НДУ з питань формування фондів нині потребує належного фінансування, оснащення бібліотек сучасною комп'ютерною технікою та швидкісними каналами зв'язку, високого професіоналізму та адаптованості бібліотечних фахівців до нового електронного середовища.

2. Збереження бібліотечних фондів

Збереження бібліотечних фондів – один із важливих напрямів діяльності бібліотек НДУ, який передбачає реалізацію низки заходів, спрямованих на забезпечення необхідних умов зберігання фондів, дотримання правил обліку, видачі та приймання документів. До процесів, пов'язаних зі збереженням фондів, відносяться також перевірка фондів, упорядкування і переміщення їх окремих частин, виявлення мало-використовуваних, дублетних та фізично зношених документів, дрібний ремонт, реставрація або відновлення пошкоджених видань.

Першочерговою умовою збереження бібліотечних фондів є їх розміщення у спеціально пристосованих книгосховищах, які відповідають діючим санітарно-гігієнічним вимогам та нормативам. Проте, слід зазначити, що упродовж багатьох років ця проблема практично не вирішується у переважній більшості бібліотек. Зокрема, гостро відчувають дефіцит площ для зберігання своїх фондів бібліотеки інститутів геофізики, літератури, мовознавства, мистецтвознавства, фольклористики та етнології, сходознавства, фізіології, хімії високомолекулярних сполук, української археографії, Національного ботанічного саду, Донецького ботанічного саду та ін.

На жаль, не обійшлося у 2011 р. і без аварійних ситуацій, які спричинили пошкодження фондів, та без втрат, пов'язаних із ліквідацією окремих приміщень бібліотек. Бібліотека Інституту прикладної фізики перемістила фонди у приміщення, площа якого менша за попереднє, в результаті частина фонду зберігається в підвалі окремого корпусу Інституту, який знаходиться

в іншому районі міста. Зменшилась у 2011 р. площа, яку займала бібліотека Інституту прикладних проблем механіки і математики. У зв'язку з аварійним станом приміщення бібліотеки Одеського філіалу ІБПМ і передбачуваним ремонтом більша частина фондів зберігається у мішках. Потребує списання література, яка була затоплена (гарячою водою) у підвальному книгосховищі бібліотеки Інституту світової економіки та міжнародних відносин.

Проблема нестачі площ негативно впливала не лише на умови зберігання фондів, а й на якість бібліотечно-інформаційного обслуговування користувачів. У зв'язку з обмеженістю площ книгосховищ та з метою більш раціонального їх використання змушені були постійно переміщувати фонди бібліотеки інститутів археології, вугільних енерготехнологій, геологічних наук, газу, географії, геохімії, мінералогії та рудоутворення, електронної фізики, історії України, літератури, мистецтвознавства, фольклористики та етнології, металофізики, мовознавства, соціології, сходознавства, Радіоастрономічного інституту.

На фоні загального складного стану матеріально-технічного забезпечення бібліотек у 2011 р. відбулися й поодинокі факти його поліпшення. Зокрема, бібліотека Інституту демографії та соціальних досліджень отримала приміщення для читального залу та книгосховища, площа яких складає 183,6 кв. м.; дві кімнати під книгосховище виділено бібліотеці Криворізького ботанічного саду; нове книгосховище у відремонтованій кімнаті лабораторного корпусу виділено для бібліотеки Фізико-хімічного інституту; додаткове приміщення загальною площею 43 кв. м. надала бібліотеці адміністрація Інституту імпульсних процесів і технологій; додаткову кімнату для розміщення колекції академіка О. С. Мельничука отримала бібліотека Інституту української мови; додаткову площу отримала бібліотека Інституту гідробіології; адміністрація Інституту механіки повернула бібліотеці колишнє приміщення книгосховища (звільнене від орендарів).

Не менш важливою проблемою у процесі збереження фондів є проблема дотримання належних умов (санітарно-гігієнічного та температурно-вологісного режимів) зберігання документів, забезпечення їх необхідним обладнанням тощо. Стан цієї проблеми не можна назвати задовільним, адже у багатьох бібліотеках спостерігаються значні перепади температури (взимку не більше +10, влітку +35 і вище), відсутні елементарні засоби знепилювання документів – пиłosоси, кондиціонери та зволожувачі повітря. Незадовільним залишається температурний режим у бібліотеках інститутів газу, металофізики, проблем матеріалознавства, чорної

металургії, Донецького ботанічного саду, НІАЗ «Ольвія». У приміщеннях бібліотеки Донецького ботанічного саду температура в опалювальний період не перевищує +9–10 °С, а вологість повітря складає 50-60 %, змушена влітку просушувати літературу в зв'язку з тим, що взимку температура не відповідає нормам збереження документів, Бібліотека НІАЗ «Ольвія».

Низка бібліотек (інститутів газу, металофізики, мовознавства, Радіоастрономічного інституту) у своїх звітах наголошує на необхідності встановлення у книгосховищах нових дверей, вікон, світильників та світлозахисних штор. Терміново потребують ремонту книгосховища бібліотек інститутів ботаніки, газу, електродинаміки, ядерних досліджень, Одеського філіалу ІБПН, НІАЗ «Ольвія», вжиття заходів щодо боротьби з грибковими ураженнями стін книгосховищ бібліотеки інститутів світової економіки і міжнародних відносин, механіки.

Бібліотеки інститутів ботаніки, держави і права, електродинаміки, фізики, хімії поверхні, Донецького фізико-технічного інституту та ін. повідомили про вжиті заходи, пов'язані зі збереженням фондів. Зокрема, встановлено металеві двері у книгосховищі бібліотеки Інституту електродинаміки, замінено освітлення у книгосховищі бібліотеки Інституту держави і права, відремонтовано дах над книгосховищем бібліотеки Інституту прикладної математики і механіки, встановлено металеві сейфи для зберігання фонду кандидатських і докторських дисертацій у бібліотеці Інституту клітинної біології та генетичної інженерії, відремонтовано та укріплено підвали, в яких зберігаються фонди, у бібліотеці Інституту геологічних наук. Співробітники бібліотек Інститутів механіки та фізики у звітному році здійснили значний обсяг робіт по відновленню фондів, пошкоджених під час аварії комунікацій.

Актуальним упродовж багатьох років для більшості бібліотек НДУ залишається питання про необхідність придбання нових стелажів, каталожних шаф, закритих вітрин для зберігання книжкових видань. Особливо гостро це питання стоїть у бібліотеках інститутів археології, держави і права, літератури, мовознавства, філософії, Радіоастрономічного інституту та Державного природознавчого музею.

Важливою складовою роботи зі збереження бібліотечних фондів є їхня документальна перевірка на наявність. Аналіз стану перевірок бібліотечних фондів наукових установ виявив, що упродовж останніх двадцяти років повністю або частково перевіряли свої фонди біля 70 % бібліотек. Однак, повну перевірку фонду провели лише 50 % бібліотек; перевірку окремих частин фонду – 25 % бібліотек; перевірку цінних частин фонду – 15 %

бібліотек; перевірку обмінних фондів – 10 % бібліотек. Зокрема, остання повна перевірка фонду бібліотеки Інституту проблем матеріалознавства була проведена у 1988 р., а вибіркові перевірки окремих його частин, проведені упродовж останніх років, на жаль, не складають цілісної картини про стан зберігання фондів.

Звертаємо увагу керівників бібліотек НДУ на необхідність обов'язкового оформлення документів за результатами перевірки фондів: актів перевірки, переліків втрачених документів, висновків комісії, які повинні зберігатися постійно. Проте, надіслані НБУВ документи за результатами перевірок свідчать про те, що далеко не всі вони оформлені належним чином. Зазвичай у представленому переліку втрачених видань не вказано року випуску видань, відсутні висновки комісії про заходи, які слід ужити з метою ліквідації виявлених у ході перевірки недоліків. Прикладом недбалого ставлення до перевірки фонду і оформлення документів за її результатами можна вважати бібліотеку Кримського філіалу Інституту археології. Упродовж останніх двадцяти років у цій бібліотеці вісім разів змінювалися завідувачі, при цьому бібліотечний фонд жодного разу не перевірявся, а облікова документація не передавалася належним чином. У своєму звіті бібліотекар Кримського філіалу Інституту археології повідомила, що в 2011 р закінчено перевірку фондів, однак документів за її результатами (акт перевірки та список втрачених видань) не представила. До звіту бібліотека додала лише список видань, які за результатами перевірки було передано до обмінного фонду.

Деякі бібліотеки, не припиняючи обслуговування користувачів, проводять перевірку фонду поетапно (окремі види документів, чи частини фондів), у результаті перевірка затягується на невизначений термін (інколи 5-10 років) і не завершується конкретними результатами. Спостерігається також практика зміни завідуючих бібліотек без перевірки фонду (за обліковими документами). Безперечно, такий підхід свідчить про формальне ставлення адміністрацій НДУ та співробітників бібліотек до питань збереження фондів, розробки заходів, направлених на усунення виявлених недоліків обліку, зберігання та використання видань, а також поновлення втрачених документів. Зокрема, бібліотека Інституту проблем кріобіології і кріомедицини у 2011 р. завершила перевірку основного фонду та надіслала НБУВ акт за її результатами. Однак, акт перевірки свідчить, що за вісім років, які пройшли після останньої перевірки (2003 р.), бібліотека не втратила жодного видання. На початок перевірки налічувалось видань, занесених до інвентарних книг, 9243 прим. на суму 62130 грн., в результаті перевірки виявлено 9243 прим. на суму 62130 грн.,

що є досить сумнівним, до того ж в цьому акті в висновках комісії зазначено «Недоліком у збереженні книжкових фондів є наявність боржників».

Крім того, як показало вивчення звітних документів, у більшості бібліотек наукових установ ця робота не носить системного характеру, заздалегідь не планується. Наприклад, проведення повної перевірки бібліотечних фондів на найближчі 5-10 років запланувала лише третина бібліотек НДУ, окремих частин фонду – 14 бібліотек, цінних частин фонду – 9 бібліотек, обмінних фондів – 4 бібліотеки.

Слід відзначити й позитивні приклади проведення щорічних повних перевірок фондів чи окремих їх частин. Оформлений за всіма вимогами акт перевірки книжкового фонду, список втраченої літератури та висновки і пропозиції комісії надала НБУВ бібліотека Інституту геохімії, мінералогії та рудоутворення.

Перевірку книжкових фондів у 2011 р. здійснили бібліотеки інститутів геофізики, гідробіології, соціології, проблем кріобіології і кріомедицини, філософії, фізико-органічної хімії і вуглекислоти, ядерних досліджень, Національного ботанічного саду, Державного природознавчого музею, ФТІНТ та ін. Зокрема, перевірку книжкового фонду у кількості 9452 прим. (з них 1775 – латинським шрифтом) провела бібліотека Державного природознавчого музею; іншомовного книжкового фонду, який налічує понад 4000 прим. книг, брошур та відбитків – бібліотека Національного ботанічного саду; фонду іноземної літератури – бібліотека Інституту проблем міцності; фонду періодичних вітчизняних та іноземних видань – бібліотека Інституту гідробіології; фонду вітчизняної періодики – бібліотека Інституту археології; фонду дисертацій – бібліотеки інститутів біохімії, фізико-органічної хімії та вуглекислоти; фонду авторефератів – бібліотеки інститутів фізики, соціології та Донецького фізико-технічного; особових колекцій вчених – бібліотеки Інституту філософії (Б. О. Фохта) і Інституту проблем матеріалознавства (Г. В. Самсонова і І. М. Францевича).

У 2011 р. провели планові повні перевірки фондів бібліотеки інститутів геохімії, мінералогії та рудоутворення, кріобіології і кріомедицини, радіофізики та електроніки, ІБПН, ФТІНТ. Завершила перевірку фондів, розпочату ще у 2010 р., бібліотека ІБПМ, за результатами якої та за рішенням ІБР було списано 944 прим. застарілої та ветхого літератури. Бібліотека Інституту радіофізики і електроніки після перевірки списала 62 прим. втрачених видань. Завершила у 2011 р. роботу з упорядкування та систематизації обмінно-резервного фонду бібліотека Інституту енциклопедичних досліджень.

Під час перевірок фондів працівники бібліотек не лише визначали

фактичну наявність видань, зафіксованих в облікових документах, а й одночасно редагували каталожні картки відповідно до вимог ДСТУ/ГОСТ 7.1–2006 та проставляли нові шифри УДК.

Збереженню фондів та встановленню його балансової вартості сприяла регулярна звірка стану обліку фондів бібліотек з бухгалтеріями установ. Щоквартально проводять звірку обліку бібліотечних фондів з бухгалтеріями бібліотеки інститутів ботаніки, геотехнічної механіки, зоології, літератури, математики, мистецтвознавства, фольклористики та етнології, фізики, фізико-хімічного інституту. Два рази на рік звіряє свої фонди з бухгалтерією бібліотека Інституту геотехнічної механіки, в результаті звірки було проіндексовано вартість за всіма інвентарними книгами бібліотеки та згідно з останніми вимогами відкинуто копійки. У 2011 р. бібліотека Інституту математики спільно з бухгалтерією здійснила переоцінку усього фонду, в т. ч. окремих особливо цінних видань.

У звітному році співробітники бібліотек НДУ багато часу приділяли заходам з попередження несанкціонованого вносу документів з бібліотек та ліквідації читацької заборгованості. З метою збереження фондів та своєчасного виявлення загубленої читачами літератури низка бібліотек упровадила обов'язкову здачу літератури на період профвідпусток, а також у зв'язку з щорічною перереєстрацією користувачів.

Постійне вивчення фондів, своєчасне виявлення маловикористовуваної літератури, застарілих за змістом та ветхих видань і оперативне вилучення їх є необхідною умовою покращання якісного складу фондів і обов'язкове для всіх бібліотек. Значний обсяг робіт був виконаний бібліотеками НДУ з переміщення та упорядкування бібліотечних фондів, оцінювання фізичного стану документів. У результаті цієї роботи було виявлено зношені видання, що потребують ремонту та реставрації. Як і в попередні роки, більшість бібліотек ремонтували зношені та пошкоджені видання власними силами. Послугами палітурних майстерень скористалися лише декілька бібліотек. Заслуговує на увагу той факт, що палітурні роботи для бібліотеки Інституту мікробіології і вірусології виконав її читач.

Співробітники бібліотеки Інституту геотехнічної механіки власноруч відремонтували 50 прим. книг, брошур та періодичних видань, здали в палітурну майстерню 400 прим. реферативних видань та підготували 400 прим. для оправи у 2012 р.; бібліотека Інституту радіофізики і електроніки переплела в палітурній майстерні 254 прим., відремонтувала власними силами – 215 прим., бібліотека Інституту металофізики здійснила палітурні роботи на базі своєї установи – 115 прим. документів, виконала дрібний ремонт власними силами – 80 прим.; бібліотека Інституту

мистецтвознавства, фольклористики та етнології відремонтувала власноруч 735 прим. книг і журналів; бібліотека ФТІНТ – 438 книг і журналів та 1768 роздільників; бібліотека Інституту фізико-органічної хімії і вуглекислоти – 159 прим. РЖ «Химия»; бібліотека Інституту соціології – 146 книг; бібліотека Одеського археологічного музею – 81 книгу.

Оправив підшивки газети «Червоний перець» за 1928, 1929 рр. науково-інформаційний відділ Інституту літератури, відремонтували власноруч 4 тис. прим. книг та періодичних видань співробітники бібліотеки Інституту української мови.

Упродовж багатьох років невирішеним залишається й питання реставрації цінних та рідкісних видань ХІХ – поч. ХХ ст. у бібліотеках інститутів літератури, мистецтвознавства, фольклористики та етнології, народознавства, прикладної фізики, Одеського філіалу ІБПМ, Карадзького природного заповідника. З метою збереження рідкісних і цінних видань, а також книг підвищеного попиту співробітники бібліотек Інституту колоїдної хімії та хімії води та Одеського філіалу ІБПМ оцифровували ці документи і надавали їх у користування читачам в електронному вигляді. На жаль, проведення якісних реставраційних робіт для більшості бібліотек неможливе через відсутність фінансування.

Значні обсяги робіт були пов'язані з вилученням застарілих, маловикористовуваних та зношених видань із фондів бібліотек НДУ, списанням і передаванням їх до інших бібліотек. Усього в 2011 р. з фондів бібліотек НДУ було вилучено 22,9 тис. прим. документів (у 2010 р. 44,2 тис. прим.). Бібліотеки інститутів теоретичної фізики, хімії високомолекулярних сполук, фізики та географії у 2011 р. списали по 2 тис. прим. документів, бібліотеки інститутів мистецтвознавства, фольклористики та етнології, металофізики, економіки і прогнозування та ІБПМ списали по 1 тис. прим. документів. Обсяги списання в інших бібліотеках НДУ коливалися в межах від 30 до 500 прим. Із 103 бібліотек 67 роботу з вилучення літератури не здійснювали.

Великі обсяги роботи з перегляду і відбору непрофільних та маловикористовуваних видань здійснила бібліотека Інституту теоретичної фізики, внаслідок чого було списано 4180 прим. іноземних препринтів за 1978–1979 рр. Бібліотека Інституту географії списала 2,1 тис. прим. маловикористовуваних періодичних видань, із них 360 прим. зарубіжних видань було передано до НБУВ. Бібліотека Інституту економіки та прогнозування відібрала з фонду 1101 прим. маловикористовуваних періодичних видань, частину яких було передано на депозитарне зберігання до НБУВ, а частину – списано. Відібрала непрофільну літературу у

кількості 1045 прим. та передала списки до обмінно-резервного відділу НБУВ бібліотека Інституту літератури. Підготувала списки РЖ з 1960 по 1999 рр. для передачі на депозитарне зберігання в НБУВ бібліотека Інституту гідробіології. Упродовж двох останніх років вилучила всю літературу, яка була пошкоджена при затопленні старого архіву, бібліотека Інституту фізики. Вилучила та передала на депозитарне зберігання до НБУВ 228 прим. бібліотека Інституту хімії високомолекулярних сполук, 153 прим. іноземних препринтів – бібліотека Інституту ядерних досліджень.

Проблемним для окремих бібліотек НДУ залишається питання подальшого зберігання та використання документів на мікрофішах. Зокрема, у бібліотеці Фізико-хімічного інституту фонд на мікрофішах нараховує 22,4 тис. прим., а видача його документів за 2011 р. склала 5 прим.

Потребує вирішення й питання оцифрування найцінніших видань, які зберігаються у фондах бібліотек НДУ. Окремі бібліотеки вже мають певний досвід оцифрування, формують фонди як раритетних (що знаходяться під загрозою руйнування), так і найбільш запитуваних видань, створюють імідж-каталоги. Однак, особливу увагу в цьому питанні слід звернути на координацію та взаємодію, як в системі НАН України, так і з бібліотеками інших систем і відомств.

Важливим аспектом збереження фондів бібліотек НДУ в наступні роки має стати діяльність з підготовки матеріалів до створення «Державного реєстру національного культурного надбання». Окремі бібліотеки (інститути археології, ботаніки, зоології, літератури, Карадзького природного заповідника) вже підготували каталоги рідкісних та цінних видань, які згодом будуть занесені до реєстру, проте в основній масі бібліотек ця робота лише розпочалася.

Отже робота зі збереження бібліотечних фондів є однією з найважливіших сфер діяльності бібліотеки, вона має проводитись постійно і потребує високої відповідальності як співробітників бібліотек, так і адміністрації установ.

3. Матеріально-технічна база бібліотек

Незважаючи на проблеми фінансування, адміністрації ряду установ віднайшли можливості для покращання умов роботи і зберігання фондів бібліотек. Наприклад, у приміщенні бібліотеки Інституту хімії поверхні зроблено ремонт і встановлено нові вікна, забезпечено нормальний температурний режим. Відремонтовано покрівлю над книгосховищем журналів у бібліотеці Інституту прикладної математики і механіки, а також

покрівлю бібліотеки Інституту електронної фізики. Здійснено перепланування і ремонт бібліотеки Інституту технічної механіки, а також підключення до Інтернету і БД НБУВ. Доступ до Інтернету отримала й бібліотека Інституту держави і права, в її книгосховищі замінено освітлення. Нові світильники також встановлено на абонементі для читачів бібліотеки Інституту монокристалів, організовано нове книгосховище у відремонтованій кімнаті Фізико-хімічного інституту, вставлено металеві двері в приміщенні книгосховища Інституту електродинаміки, проведено ремонтні роботи в бібліотеці Інституту теоретичної фізики, відремонтовано і укріплено підвали, в яких зберігаються фонди Інституту геологічних наук, здійснено частковий ремонт приміщень бібліотеки Інституту фізики, оформлено документацію на ремонт та заміну вікон у бібліотеці Інституту геотехнічної механіки.

У 2011 р. покращився стан матеріально-технічного забезпечення бібліотеки Інституту біохімії: замінено світильники, поцикльовано підлогу в службовій кімнаті, замінено старий комп'ютер на новий, встановлено два стелажі.

Працівники бібліотек інститутів української мови та мовознавства власноруч займалися впорядкуванням кімнати, виділеної для розміщення колекції академіка О.С. Мельничука. Нове приміщення загальною площею 43 м² під книгосховище отримала бібліотека Інституту імпульсних процесів і технологій. Звільнене від орендарів відремонтоване приміщення отримала під книгосховище бібліотека Інституту механіки, дві кімнати для книгосховища виділено бібліотеці Криворізького ботанічного саду, додаткове приміщення для упорядкування фондів було надано бібліотеці Інституту гідробіології. Виділено кошти для ремонту стін і стелі приміщення бібліотеки (ФПІНТ), придбання бібліотечної техніки і канцтоварів.

Працівники бібліотеки Радіоастрономічного інституту власноруч пофарбували вікна. Ця бібліотека давно потребує заміни вікон, оновлення оргтехніки та меблів. Існує потреба у заміні старих вікон, що вже не відчиняються і не зачиняються, в бібліотеці Інституту металофізики.

Актуальною залишається **проблема дефіциту площ** для розміщення книжкових фондів. З метою вивільнення місця для розстановки літератури працівники бібліотек змушені витратити багато часу на нескінченну малоефективну і важку працю з пересування значних частин фонду для того, щоб влити кілька нових надходжень. Наприклад, гостро відчувають потребу в додаткових площах бібліотеки інститутів геофізики, літератури (для основного та обмінно-резервного фонду бібліотеки), української археографії. Про постійні переміщення фондів йдеться у звітах бібліотек

інститутів електронної фізики, кріобіології і кріомедицини, сходознавства. Прикрим є факт зменшення площі бібліотеки Інституту прикладної фізики, в результаті чого виникли проблеми з розміщенням фондів. Існує потреба в ремонті приміщень, зокрема бібліотеки Інституту газу, понад 25 років не ремонтувалися приміщення книгосховища Інституту ядерних досліджень, третій рік поспіль сподівається на довгоочікуваний ремонт бібліотека Одеського філіалу ІБПМ, що міститься в аварійному приміщенні. Фонди і документація бібліотеки не один рік перебувають у запакованому вигляді.

У звітах ряду бібліотек є нарікання на складні **умови праці**, зокрема, низьку температуру у приміщеннях, сирість, наявність ураженої грибок літератури, тощо (бібліотеки інститутів газу, колоїдної хімії та хімії води, металофізики, механіки, світової економіки, фізики, НІАЗ «Ольвія», Донецького ботанічного саду та ін.).

Не втрачає актуальності **питання забезпеченості бібліотечними меблями**. У звітному році, за сприяння адміністрації Інституту електронної фізики було виготовлено та встановлено у бібліотеці додаткові стелажі, придбано комп'ютерний стіл; два сейфи для зберігання документів отримала бібліотека Інституту клітинної біології та генетичної інженерії; офісне крісло і чотири стільці придбала (за сприяння спонсорів) бібліотека Державного природознавчого музею. Однак, для більшості бібліотек питання забезпеченості бібліотечними меблями залишається проблемним. Зокрема, існує потреба у шафах для зберігання особових колекцій, застелених вітринах і стендах для книжкових виставок, книжкових стелажів (бібліотека Інституту металофізики), книжкових і каталожних шафах і вітринах (бібліотеки Інституту філософії, Державного природознавчого музею та ін.).

Адміністрації ряду НДУ приділяли увагу забезпеченню своїх бібліотек **технічними засобами**: ПК, підключеним до Інтернету (ГАО), комп'ютером та багатофункціональним пристроєм (Інститут металофізики), комп'ютером і принтером (Інститут проблем ринку та економіко-екологічних досліджень). Встановлено новий комп'ютер у бібліотеці Інституту монокристалів. Бібліотека Інституту ботаніки отримала ксерокс, бібліотека Карадазького природного заповідника – принтер Canon, бібліотеки інститутів демографії та соціальних досліджень і фізики конденсованих систем – по комп'ютеру, бібліотека Інституту електродинаміки – LCD-монітор. З метою забезпечення максимальної доступності праць науковців ГАО адміністрація установи виділила кошти на проект зі створення електронного репозитарію. Заслугує на увагу

той факт, що бібліотека Державного природознавчого музею знайшла спонсора та змогла придбати і встановити другий комп'ютер з виходом в Інтернет, сканер і другий принтер. У рамках проекту УНТЦ, що діяв у Інституті фізики протягом 2010-2011 рр., бібліотеці було виділено 2 більш потужних комп'ютери, встановлено ліцензійну програму Windows. Бібліотека Інституту географії отримала принтер.

Однак, оцінюючи в цілому стан забезпечення бібліотек комп'ютерною технікою, слід звернути увагу на ряд характерних проблем. Зокрема, на відсутність системності у виділенні бібліотекам технічних засобів, та їх оновленні, а також на те, що в більшості установ бібліотеки забезпечуються технікою за залишковим принципом, тобто отримують застарілу, відпрацьовану у інших підрозділах установи техніку. За даними звітів, щороку зростає кількість бібліотек, недостатньо укомплектованих технічними засобами, та тих, у кого вони вийшли з ладу і більше не поновлювалися. Наприклад, не працює комп'ютер у бібліотеці Інституту біоорганічної хімії та нафтохімії, потребує ремонту техніка, отримана бібліотекою Інституту кібернетики. На виділену бібліотеці стару техніку є нарікання у звітах бібліотек інститутів літератури (старий ксерокопіювальний апарат), мікробіології і вірусології (старий комп'ютер), НІАЗ «Ольвія» (отримали непридатний комп'ютер). Існують проблеми з технікою та її ремонтом у бібліотеки МГІ. Вийшовши із структури ВНГІ, бібліотека Інституту фізіології рослин і генетики залишилася з друкарською машинкою та поламаним комп'ютером. Існує потреба в ремонті одного з трьох комп'ютерів бібліотеки Інституту фізики, не має свого комп'ютера бібліотека Інституту українознавства, застарілі сканер і комп'ютери, немає виходу в Інтернет в бібліотеці Інституту гідробіології. Підлягає списанню один комп'ютер бібліотеки Інституту газу. Результатом такого незадовільного стану техніки у бібліотеках часто стає втрата значного обсягу інформації, наприклад, з причини виходу з ладу сервера (Інститут теоретичної фізики), або припинення роботи зі створення ЕК з технічних причин та через відсутність програмного забезпечення (Інститут проблем моделювання в енергетиці).

Типовим для більшості бібліотек є висновок, наведений у звіті бібліотеки Інституту радіофізики та електроніки: «бібліотека Інституту не має достатнього технічного оснащення для створення електронної бібліотеки і власного веб-сайту або веб-сторінки бібліотеки. Електронний каталог існує для власних користувачів у межах бібліотеки. Необхідне придбання нового технічного обладнання та бібліотечної програми для вдосконалення електронного каталогу та роботи бібліотеки в цілому». Як зазначається у

звіті бібліотеки Інституту геотехнічної механіки, відсутність Інтернету і можливості створити свою веб-сторінку суттєво знижує рівень інформування про ресурси бібліотеки.

Є потреба у придбанні додаткового модуля до програми ІРБІС-32, який би дозволив бібліотеці Інституту фізики представити електронний каталог в Інтернеті. Поки що електронний каталог існує тільки для власних користувачів у межах бібліотеки.

У ряді бібліотек комп'ютери використовуються в основному для набору тексту, як друкарські машинки, (бібліотеки інститутів сходознавства, фізико-органічної хімії і вуглекислоти, механіки та ін.).

Зовсім не мають комп'ютерної та копіювально-множної техніки бібліотеки інститутів біоорганічної хімії та нафтохімії, геології і геохімії горючих копалин, проблем машинобудування, прикладної фізики, світової економіки і міжнародних відносин, Фізико-механічного інституту, Фізико-технологічного інституту металів і сплавів, а також бібліотеки НДЦ індустриальних проблем розвитку, Експериментального відділення МГІ, Полтавської гравіметричної обсерваторії. Вийшов з ладу ще у 2010 р. єдиний комп'ютер бібліотеки НІАЗ «Ольвія». Відсутність належного фінансування на придбання техніки змусила деякі бібліотеки повернутися до використання забутої архаїчної техніки – друкарських машинок (бібліотеки інститутів газу, проблем моделювання в енергетиці, світової економіки і міжнародних відносин, української мови, хімії поверхні).

І проблема програмного забезпечення бібліотек. І хоча протягом звітного року були поодинокі позитивні приклади придбання для бібліотек програм – «ІРБІС» (Інститут клітинної біології та генетичної інженерії), демоверсії програми «Ірбіс» (Національний природознавчий музей), однак, більшість бібліотек наголошують на необхідності забезпечення їх повною версією програми «ІРБІС». Потребують програмного забезпечення бібліотеки інститутів кріобіології і кріомедицини, проблем матеріалознавства, сходознавства, Криворізького ботанічного саду та ін. У звіті бібліотеки Інституту археології наголошується, що нею сформовані БД на двох різних програмах – на старій -Works і на новій-«ІРБІС» і за відсутності належної технічної підтримки конвертацію існуючих записів здійснити не вдалося.

Варто зазначити, що питання програмного забезпечення хвилюють не лише фахівців, які приступають до освоєння комп'ютерних програм, а й тих, хто вже має досвід роботи з певною програмою. Так, на розширеній нараді фахівців Інституту електрозварювання за участю адміністрації було визнано доцільним вивчити можливість переходу бібліотеки з програми

«Бібліотека-4» на більш ефективну програму – АБІС «КОХА». Постійно виникають проблеми у бібліотеки Інституту металофізики щодо роботи в програмі «УФД» та з її технічного супроводу.

Таким чином, аналіз стану матеріально-технічної бази бібліотек НДУ засвідчив безсистемний характер її розвитку, неузгодженість програмного і технічного забезпечення та технологічної підтримки бібліотечної мережі в цілому як єдиної бібліотечно-інформаційної системи НАН України. Існує потреба в посиленні міжбібліотечної координації з питань раціонального формування та використання ресурсної бази НДУ, належної науково-методичної і технологічної її підтримки.

4. Бібліотечно-інформаційне та довідково-бібліографічне обслуговування

У 2011 р. головним завданням бібліотек наукових установ НАН України було удосконалення інформаційного забезпечення потреб фундаментальних та прикладних досліджень Академії. Для реалізації цього завдання в умовах постійного дефіциту асигнувань на придбання нової фахової літератури бібліотеки водночас з наданням у користування власних документних зібрань активізували і вдосконалювали використання світових інформаційних ресурсів, ресурсів інших бібліотек регіону, поширювали результати науково-дослідної та науково-інформаційної діяльності своїх установ шляхом підготовки бібліографічних та інформаційно-аналітичних матеріалів, створення бібліографічних, реферативних, тематичних, фактографічних БД, організації повнотекстових електронних ресурсів. Слід зазначити, що розширення доступу до світових БД з використанням телекомунікаційної інфраструктури НАН України, активне формування власних електронних ресурсів стали характерними ознаками процесу нарощування інформаційного потенціалу в багатьох бібліотеках академічних установ. Разом з тим у бібліотеках, де не створено умов для впровадження інформатизації, читачі в основному обмежуються документним фондом бібліотеки своєї установи та книгами, одержаними за МБА. Розрив у якості інформаційного забезпечення користувачів цих бібліотек стає все відчутнішим.

Аналіз звітної документації бібліотек НДУ за 2011 р. підтверджує, що основні показники бібліотечно-інформаційної та довідково-бібліографічної роботи, починаючи з 2009 р., продовжують знижуватись. У 2011 р. кількість користувачів порівняно з минулим роком зменшилась на 394 чол. (1,8 %) і становить 32307 осіб.

Зменшення кількості користувачів перш за все пояснюється припиненням діяльності Ради по вивченню продуктивних сил НАН України (РВПС), бібліотека якої обслуговувала 330 користувачів, та проведенням упродовж чотирьох місяців інвентаризації бібліотечного фонду РВПС бібліотекою Інституту демографії та соціальних досліджень і передачею його на баланс цього інституту (в бібліотеці один працівник, під час інвентаризації читачі обслуговувались за скороченим графіком. У ряді бібліотек зменшення основних показників пов'язують із скороченням часу обслуговування в зв'язку з проведенням ремонтів та освоєнням додаткових приміщень (інституту монокристалів, держави і права, хімії поверхні, прикладної математики і механіки, механіки, електродинаміки, фізики, теоретичної фізики, імпульсних процесів і технологій, геологічних наук, біохімії, гідробіології, української мови, мовознавства, Фізико-хімічний інститут, Криворізький ботанічний сад), проведенням переобліків (інституту проблем природокористування та екології, біоорганічної хімії та нафтохімії, радіофізики і електроніки, Національний ботанічний сад, Фізико-хімічний інститут, ІБПМ, ФТІНТ). Скорочення кількості читачів відбувається й у ході перереєстрації. Бібліотека інституту археології зазначає, що в процесі перереєстрації й упорядкування статистичних даних з числа читачів були виключені ті, які не відвідували бібліотеку за останні три роки.

Залежність основних показників роботи бібліотеки від вище названих обставин підтверджує практика Інституту мікробіології і вірусології. Це одна з небагатьох бібліотек мережі, в якій упродовж року показники відвідування і книговидачі збільшились. Працівники бібліотеки пояснюють це тим, що, на відміну від 2009–2010 рр., коли проводились ремонтні роботи і був скорочений час обслуговування, у 2011 р. бібліотека працювала безперебійно і тому кількість відвідувань зросла на 47,8 %, а книговидача – на 18,7 %.

У цілому ж зменшення в мережі бібліотек НДУ НАН України кількості користувачів спричинило зниження й таких показників роботи, як відвідування (на 8,3 %) та книговидача (на 7,1 %). Зменшення основних показників роботи бібліотек пояснюється, з одного боку, погіршенням поточного комплектування, з іншого – тим, що читачі все настійніше використовують ресурси віддалених БД. У 1911 р. найчисельнішою категорією читачів були наукові співробітники і спеціалісти – 74,6 % від загальної кількості. На задоволення інформаційних потреб саме цієї категорії читачів були спрямовані основні зусилля бібліотек. У звітному році бібліотеки активно впроваджували для користувачів такі послуги:

попереднє замовлення літератури за телефоном чи електронною поштою, пошук інформації за заявленою тематикою на різних сайтах, у віддалених БД, відправка читачам електронною поштою копій документів та бібліографічних довідок.

На рівні минулого року залишилась кількість аспірантів – 2844 особи, або 8,8 % від загального складу. Проте в ряді інститутів цей відсоток був значно вищим – в Інституті держави і права – 51 %, археології – 34 %, світової економіки і міжнародних відносин – 33,3 %, ботаніки та Державному природознавчому музеї – по 23 %, в Інституті загальної та неорганічної хімії – 22,5 %, регіональних досліджень – 20 %, сорбції та проблем ендоекології – 19 %, в інститутах народознавства, органічної хімії та механіки – по 15 %. Це пояснюється особливостями роботи бібліотек цих інститутів, пов'язаних з необхідністю оперативного забезпечення потреб цієї категорії читачів, сприяння підвищенню рівня їхньої інформаційної компетенції.

У 2011 р. на 2,3 % зменшилась кількість користувачів з інших установ і становить 24,8 % загального складу користувачів. Саме за рахунок цих читачів у структурі читацького складу фіксується досить високий відсоток категорії читачів з чітко невизначеними характеристиками – «інші» (16,7%). До «інших», як правило, працівники бібліотек академічних установ відносять спеціалістів з інших організацій, як вітчизняних, так і зарубіжних, студентів ВНЗ, школярів, що ведуть наукову роботу тощо. Так, бібліотека Інституту металофізики відносить до «інших» обслужених нею студентів Київського національного університету ім. Т. Шевченка, Національного університету «Київський політехнічний інститут», Прикарпатського університету, спеціалістів з численних НДУ м. Києва, як академічних, так і інших відомств. Бібліотеки інститутів держави і права, історії України, археології обслуговували велику кількість студентів, які проходили практику на базі їхнього інституту (Київського національного університету ім. Т. Шевченка, Києво-Могилянської академії, Національного педагогічного університету ім. М. Драгоманова, Державного інституту розвитку сім'ї та молоді, Міжнародного Соломонового університету, Міжнародного славистичного університету, Київського педагогічного університету ім. Б. Грінченка), а також вчителів-істориків і членів журі II етапу Всеукраїнського конкурсу – захисту науково-дослідницьких робіт учнів – членів Малої Академії наук. В Інституті археології до складу читачів традиційно входили ще й викладачі та студенти вищів понад 20 міст України та багатьох зарубіжних країн. Бібліотека Одеського археологічного музею, крім студентів та викладачів м. Одеси, обслуговувала науковців з Москви,

Санкт-Петербурга, Саратова, Ростова-на-Дону, Кишенева, дослідників з Польщі, Німеччини, Болгарії, Литви. Для цих читачів проводились екскурсії по бібліотеках, практичні заняття, спрямовані на розкриття довідково-бібліографічного апарату, системи розміщення фондів, ознайомлення з правилами користування бібліотеками, надавались консультації біля каталогів і картотек, зокрема про особливості користування картотеками праць співробітників, каталогами дисертацій та авторефератів дисертацій, проводились огляди галузевих довідкових видань тощо.

З метою удосконалення обслуговування читачів бібліотеки продовжували роботу з автоматизації окремих процесів. Так, у бібліотеці Інституту геофізики на базі програмного забезпечення «ІРБІС» створено БД читачів, розроблено електронний формуляр користувача, вже понад 200 формулярів переведено в електронну форму.

Оскільки в усіх бібліотек вкрай обмежені можливості придбання нової літератури, у звітному році вони особливу увагу приділяли розкриттю наявних зібрань, їх раціональному розміщенню, урізноманітнювали форми інформування про склад та зміст фондів. З метою створення комфортних умов для читачів переміщували фонди, літературу з актуальної тематики наближали до читачів. У бібліотеках інститутів проблем механіки і математики, зоології, фізичної хімії, геологічних наук, української мови, мовознавства, геотехнічної механіки, мистецтвознавства, фольклористики та етнології, Криворізького ботанічного саду, Донецького фізико-технічного інституту проведені великі обсяги робіт з реорганізації фондів, їх раціонального розташування. Співробітники бібліотеки Інституту фізики перенесли і розмістили в іншому корпусі (в архіві) стару літературу, Донецького ботанічного саду перенесли 3600 книг у книгосховище. Постійно переміщують великі обсяги фондів бібліотеки інститутів електронної фізики, проблем кріобіології і кріомедицини, сходознавства, Одеського філіалу ІБПМ.

Бібліотека Інституту зоології відібрала і перемістила до філії малозапитувані видання, а літературу з розділів, що користуються попитом читачів, повернула до основного приміщення. Господарчий відділ інституту власноруч виготовив поличні горизонтальні роздільники, щоб бібліотека могла упорядкувати фонди. У книгосховищі з іноземними періодичними виданнями замінено 180 роздільників. Бібліотека Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології повністю відновила 364 роздільники на полицях фондів періодичних та продовжуваних видань, зарубіжної фольклористики, вітчизняної та зарубіжної літератури з питань образотворчого мистецтва. Бібліотека Інституту фізичної хімії з метою звільнення

площ вилучила дублетні екземпляри журналів і організувала їх переміщення, оновила роздільники та інформаційні написи на стелажах. Співробітники Інституту української мови переглянули 380 метрополиць з метою перевірки правильності розстановки літератури, у книгосховищі наросили додаткові полиці.

Працівники бібліотек інститутів прикладної математики і механіки, фізико-органічної хімії і вуглекімії, органічної хімії, фізики, газу, чорної металургії, проблем моделювання в енергетиці, ФГІНТ зазначають, що в зв'язку із забезпеченням відділів інститутів комп'ютерною технікою, обладнанням у бібліотеках робочих місць з виходом в Інтернет, використання ресурсів з інформаційних мереж значно активізувалось. Вони вважають одним з головних своїх завдань надання допомоги всім читачам з орієнтування в електронному середовищі, оскільки значна частина читачів, особливо середнього і старшого віку, потребує консультацій і допомоги бібліотечних спеціалістів у організації тематичного пошуку літератури з віддалених БД. Саме знання ресурсної бази, галузевих джерел інформації дало змогу працівникам бібліотеки ІБПМ правильно обрати методику виконання різних типів запитів при використанні електронних ресурсів віддаленого доступу і на 99 % задовольнити інформаційні потреби своїх читачів. З цією метою бібліотека широко використовувала можливості безоплатного доступу до міжнародної БД з морських наук «АСФА», отриманого нею в обмін на реферування для цієї бази документів з вітчизняних джерел інформації, а також можливості пошукових систем «Google» та «Scholar Google», української науково-освітньої мережі «УРАН», зверталась до зарубіжних бібліотек – членів європейської та світової асоціації морських бібліотек – «EURASLIC» та «LAMSLIC», безпосередньо до авторів.

Бібліотека МГІ, забезпечуючи вчених науковою інформацією з проблем вивчення Світового океану, Чорного і Азовського морів, Арктики та Антарктики, в звітному році виконала 620 замовлень на статті та книги з електронного середовища, 217 замовлень за міжнародним МБА. Бібліотека продовжувала поповнювати повнотекстову БД електронних статей із зазначеної тематики, яка на сьогодні налічує 21 тис. документів.

Проблема набуття навичок самостійного орієнтування читачів у електронному середовищі набула особливої гостроти в зв'язку з втратою можливості користування мережевими ресурсами провідних світових постачальників наукової інформації, доступ до яких у минулі роки централізовано забезпечувала НБУВ. У 2011 р. у зв'язку з тим, що кошти на оплату доступу до онлайн-науків інформаційних ресурсів були

виділені лише в кінці грудня, співробітники Академії мали обмежений термін доступу до них і лише в першому півріччі.

У 2011 р. з електронної бібліотеки на платформі Science Direct користувачами бібліотек НАН України було проведено 28 тис. сесій (у 2010 р. – 109 тис.), у ході яких здійснено 45 тис. пошуків (у 2010 р. – 195 тис.) і завантажено 164 тис. повних текстів документів (у 2010 р. – 552 тис.), тобто показники використання мережеских електронних ресурсів у звітному році становлять лише четверту частину використання їх у попередньому році. Науковці Інституту металофізики, серед яких щорічно проводиться анкетування з метою виявлення оцінки рівня бібліотечно-інформаційного обслуговування, висловили загальну думку, що припинення доступу до світових БД слід розцінювати як непоправну втрату.

Можна назвати лише поодинокі випадки, коли бібліотеки упродовж року могли регулярно використовувати електронні ресурси світових постачальників наукової інформації. У 2011 р. доступ до БД HINARI передплатив Інститут біохімії. Використовувати БД HINARI та AGORA мали змогу науковці інститутів клітинної біології та генетичної інженерії, молекулярної біології і генетики, фізіології – доступ до цих ресурсів їм надавала Державна сільськогосподарська бібліотека УАН. Науковці Інституту експериментальної патології, онкології і радіобіології мали доступ до трьох БД: MEDLINE, Scopus, HINARI. Читачі бібліотеки Інституту фізики конденсованих систем мали мережеский доступ до бібліотеки журналів Condensed Matter Physics (у комплекті з БД Prola).

Інститут фізики передплатив електронні версії журналів «Applied Optics» та «Optics Letters» Американського оптичного товариства (OSA). Ці журнали дуже активно використовувались читачами, але вчені постійно нарікають на гостру нестачу інформації з передплатуваних раніше БД.

У 2011 р., незважаючи на всі зусилля, так і не отримали безоплатного доступу до повнотекстових міжнародних БД бібліотеки інститутів колоїдної хімії і хімії води та технічної теплофізики. За цих умов бібліотеки орієнтували читачів на використання наукової інформації відкритого доступу (таких ресурсів у Мережі до 20 %). На веб-сайті Інституту механіки розміщено бібліотечну сторінку об'ємом 10 МБ, на якій вказані цифрові адреси ресурсів, до яких є телекомунікаційний доступ. Працівники бібліотеки інституту економіки та прогнозування, на базі якого працює відділ магістратури зі спеціальностей 0501 «Економіка і підприємництво» та 0.0501104 «Фінанси» читають лекції та проводять семінарські заняття на допомогу підвищенню інформаційної компетенції користувачів, приділяючи особливу увагу методиці пошуку необхідної інформації в

електронних БД. Консультації співробітникам із самостійного інформаційного пошуку увійшли в практику роботи бібліотек Одеського філіалу ІБПМ, ФТІНТ.

Бібліотека Інституту геотехнічної механіки, окрім щоденної консультаційної допомоги користувачам, у кінці року провела День інформації, до підготовки якого були залучені наукові відділи Інституту та Центральна науково-технічна бібліотека Гірничо-металургійного комплексу України, бібліотека Національного гірничого університету. На цьому комплексному заході були представлені нові надходження з геотехнічної механіки до фондів усіх цих бібліотек і кожен відвідувач індивідуально інформувався не лише про надходження книг, статей, дисертацій, авторефератів за своєю науковою темою, а й отримував перелік наявних БД, безоплатних сайтів бібліотек та близьких за профілем науково-дослідних установ і організацій.

У звітному році бібліотеки продовжували роботу зі створення електронних колекцій документів за профілем діяльності своїх установ, використовуючи з цією метою передплату, світові мережеві електронні ресурси, оцифровуючи рідкісні і цінні документи з власних фондів та фондів інших бібліотек.

Бібліотека Інституту проблем міцності з 2001 р. почала комплектувати зарубіжні наукові журнали в електронній формі. Сьогодні ця колекція містить 47 назв журналів видавництва Elsevier, Springer Link, інших видавництв фірми EBSCO. У 2011 р. бібліотекою опрацьовано окремі номери журналів, відсутніх у її базі (32 назви), введено 2613 записи повних текстових статей. Бібліотека Донецького фізико-технічного інституту поповнила свою електронну колекцію, скачавши з Інтернету 13 назв російськомовних та україномовних журналів та номери, відсутні у її зібранні зарубіжних електронних журналів – всього 637 документів.

Бібліотека Інституту експериментальної патології, онкології і радіобіології у звітному році отримала в дар кілька сотень іноземних наукових монографій на електронних носіях. Бібліотека створила алфавітний каталог цих видань і для зручності користування розмістила ці монографії на внутрішньому сайті інституту. Бібліотека Одеського філіалу ІБПМ практикує оцифровування найцінніших видань із свого фонду і надсилає їх в електронній формі на замовлення віддалених користувачів. Упродовж звітнього року бібліотека оцифрувала 69 книг та 99 статей. Загальна ж кількість електронних книг у цій бібліотеці налічує 380 прим., авторефератів дисертацій – 52 прим., наукових статей – 336 прим. Визнаними лідерами з накопичення електронних ресурсів є бібліотеки ІБПМ

та МГІ. Повнотекстова БД електронних статей останньої нараховує 21252 документа.

У системі створення і розповсюдження електронних ресурсів все більшого поширення набувають електронні репозитарії. За дев'ять років, що минули від часу проголошення ініціативи Відкритого доступу в Будапешті, вчені визнали роль репозитаріїв як важливих елементів наукових комунікацій і пов'язують з ними свої надії на вирішення проблем вільного доступу до наукової інформації. Адже в репозитаріях представлені у вільному доступі всі статті вчених установи, які публікувались і у відкритих, і у комерційних журналах. Це організована колекція цифрових документів та набір сервісів цієї колекції, яка представляє результати наукових досліджень установи чи окремих дослідників у вільному, безперешкодному онлайн-доступі, а також забезпечує довготривале, надійне їх зберігання і збереження. Учені сподіваються, що у недалекому майбутньому – це альтернатива комерційній видавничій діяльності у справі розповсюдження наукової інформації.

Крім бібліотек ІБПМ, Одеського філіалу ІБПМ, МГІ, Інституту ботаніки, Фізико-хімічного інституту, які вже не перший рік формують електронні архіви опублікованих та неопублікованих статей своїх співробітників, дисертацій, монографій, навчально-методичних посібників (щороку електронні архіви цих бібліотек поповнюють 500-600 оригінальних документів), у 2011 р. до цієї роботи долучились бібліотеки інших установ. ГАО створення електронного репозитарію розпочала з оцифрування журналів, випущених видавництвом ГАО – «Кинематика и физика небесных тел» (1985–2011 рр.) та «Космічна наука і технологія» (1995–2011 рр.), а також науково-популярного журналу «Світогляд» (2006–2011 рр.). До електронного архіву організовано відкритий мережевий доступ. Учені зазначають, що реалізація цього проекту сприяла активізації використання вміщених у репозитарії матеріалів не лише співробітниками ГАО, а й зовнішніми користувачами, зробила наукові праці співробітників ГАО максимально доступними для міжнародного співтовариства, сприяла підвищенню авторитета у Обсерваторії, її окремих співробітників.

У 2011 р. почала формувати електронний архів праць співробітників бібліотека Криворізького ботанічного саду, де лише один працівник. До репозитарію бібліотеки вже подано 85 повнотекстових статей від науковців Саду.

Досвід бібліотек України, зокрема бібліотек академічної мережі, зі створення відкритих електронних архівів (репозитаріїв) визнано успішним на міжнародному рівні. Згідно з Реєстром репозитаріїв відкритого доступу,

у світі зафіксовано більше 2000 відкритих архівів, з них 28 – в Україні. В рейтингу веб-сторінок світових репозитаріїв, який здійснює дослідницька група Cybermetrics Lab, репозитарій ІБПМ у червні-грудні 2011 р. посідав 641 місце, а вже на січень 2012 р. – 449 місце серед зареєстрованих у світі (Презентаційну карту репозитаріїв у світі див. за адресою <http://maps.repository66.org>).

Бібліотека ІБПМ, визнана одним з кращих в Україні інституційних репозитаріїв, як представник України при Міжнародній океанографічній комісії ЮНЕСКО з питань морського інформаційного менеджменту бере участь у створенні зведеного тематичного електронного репозитарію бібліотек водної тематики країн Східної і Центральної Європи, у якому задіяні 13 бібліотек та інформаційних центрів п'яти країн – Болгарії, Латвії, Польщі, Росії і України. Співробітники бібліотеки разом з групою інженерно-технічних працівників Лабораторії морських інформаційних систем ІБПМ удосконалюють програмне забезпечення репозитарію, проводять тренінги з введення даних у рамках нової версії програмного забезпечення. Слід зазначити, що створення зведених каталогів є характерною рисою сучасних інтеграційних процесів.

Важливою формою забезпечення читачів відсутніми у фондах бібліотек інститутів документами залишилось замовлення літератури через систему МБА та ММБА. На жаль, у звітному році показники роботи системи МБА продовжували знижуватись внаслідок незавершеності її реорганізації, подорожчання пересилання літератури. Кількість абонентів МБА зменшилась на 23 % і складає 1686, книговидача – на 18,5 % і становить 14186 документів, отримано літератури з інших бібліотек на 9 % менше, ніж у попередньому році – 5333 примірники.

Однак, у ряді інститутів система МБА – важливе джерело задоволення читацьких потреб, і кількість абонентів МБА зростає. Зокрема, бібліотека Інституту колоїдної хімії та хімії води обслужила протягом року 103 абоненти, Інституту математики – 73 абоненти, прикладної фізики – 67 абонентів, фізики – 65, гідромеханіки – 45, Радіоастрономічного інституту – 38 абонентів.

Бібліотека Інституту мовознавства та бібліотечний відділ Інституту української мови обслужили 37 абонентів, видали зі свого сукупного фонду 1500 прим. документів (у т. ч. 340 прим. іноземних), отримали з інших бібліотек 490 прим. документів. Бібліотека Інституту геофізики обслужила 25 абонентів МБА, яким видала 1132 прим. документів (424 прим. – іноземних), отримала 72 прим. Бібліотека Інституту радіоелектроніки видала абонентам МБА 1046 прим. документів (626 прим. – іноземних),

отримала – 242 прим. Вона виголовила 2400 сторінок ксерокопій, отримала 1523 сторінки. Бібліотека Інституту металофізики видала 19 абонентам МБА із свого фонду 120 документів, отримала з інших бібліотек 100 прим. документів.

Досить вагому частину отриманих користувачами джерел інформації складає видача за МБА у бібліотеках інститутів фізики напівпровідників, зоології, гідромеханіки, експериментальної патології, онкології і радіобіології, сорбції та проблем ендоекології.

Можливості ММБА активно використовували лише бібліотеки ІБПМ та МГІ задовольнивши, відповідно, 222 та 217 запитів.

У системі заходів, спрямованих на пропаганду бібліотечних фондів, у 2011 р. значне місце відводилось організації книжкових виставок і самостійних, і в складі комплексних заходів – днів інформації, днів аспіранта, наукових конференцій, круглих столів, презентацій. У 2011 р. бібліотеками НДУ було організовано 1359 виставок нових надходжень, що на 3,2 % менше, ніж у попередньому. Відповідно й літератури було представлено менше майже на 4 %, що пояснюється скороченням надходжень наукової літератури. Якщо раніше виставки нових надходжень у більшості установ організовувались щотижня, то сьогодні такі виставки у кращому випадку організовуються щомісяця, а в більшості інститутів ця кількість скоротилась до 4–8 виставок на рік.

Частіше, ніж інші, організовували виставки нових надходжень бібліотеки інститутів зоології, радіофізики і електроніки, металофізики, проблем матеріалознавства, кібернетики, керамології, Фізико-хімічного інституту, ІБПМ.

У багатьох інститутах, враховуючи обмежену кількість нової літератури, працівники не чекають, поки накопичиться достатня кількість видань, щоб сформувати окрему виставку, а організовують постійно діючі стенди «Нові надходження», де виставляються поточні надходження журналів та нові монографії, збірники матеріалів та тез конференцій і симпозіумів, препринти по мірі їх одержання та «Нові публікації співробітників ... інституту». Останній формується, як правило, за напрямками наукової діяльності установи.

У практику багатьох бібліотек увійшло представлення на виставках нових надходжень літератури з державних наукових бібліотек, бібліотек вишів чи наукових установ спорідненого профілю з наданням можливості працювати з цією літературою у читальному залі, робити ксерокопії. В бібліотеці Інституту держави і права намагаються максимально повно проінформувати читачів про нові надходження, а також надати інформацію

про фахові видання, які готуються до друку. Бібліотека систематично проводить дні інформації, регулярно поповнює два стенди – нових книг і журналів та виставку праць, виданих Інститутом за три роки, а також стенд, на якому розміщені подарунки від авторів, стенд зі збірниками наукових статей інститутів і університетів правового і політологічного профілів та стенд, на якому розміщені плани-проспекти та каталоги іноземної літератури, інформація про видання, що готуються до друку в Україні.

Бібліотека Інституту українознавства на виставках нових надходжень виділяє літературу, яка надійшла від зарубіжних партнерів по книгообміну, від вишів і установ України, з якими вона здійснює книгообмін, від добродійного фонду «Сейбр-Світло». Бібліотека виставляє нові надходження не лише у своєму приміщенні, а й у приймальні, вестибюлі, з відділах української мови, археології.

Бібліотеки Інституту геофізики, Державного природознавчого музею, намагаючись наблизити до науковців нові видання якомога повніше і з максимальною оперативністю проводять презентації нових публікацій. В Інституті геофізики були організовані презентації книги В. М. Шульмана та М. Г. Савіна «Математические модели геоэлектрики» та трьох наукових збірників, бібліотека Державного природознавчого музею упродовж року організувала на Вчених радах 11 презентацій нових книг. Активніше, ніж у попередні роки, бібліотеки стали друкувати списки нових надходжень. Бібліотеки інститутів механіки, геологічних наук, біології південних морів, проблем матеріалознавства, фізичної хімії, радіоелектроніки, Криворізького ботсаду поширюють електронною поштою списки літератури, що експонується на виставках, окремим ученим, у відділи, в організації, близькі за тематикою, представляють на веб-сайтах та веб-сторінках.

З метою пропаганди досягнень світової і вітчизняної науки, своєї галузі, своєї установи бібліотеки збільшили кількість тематичних книжкових виставок, приурочених до міжнародних наукових конференцій, ювілеїв міжнародних наукових подій, ювілеїв міжнародних наукових закладів, видатних учених, діячів науки і культури – на 19 %, а представленої на них літератури – на 6 %.

До ювілеїв інститутів, які відзначались у 2011 р. (інститутів геологічних наук, експериментальної патології, онкології і радіобіології, мистецтвознавства фольклористики та етнології, фізіології рослин і генетики, ІБПМ), як правило, організовувались розгорнуті книжково-ілюстративні виставки з історії інституту, де широко представлялись і архівні документи, та виставки праць співробітників, на яких представлявся науковий доробок

всіх поколінь вчених за весь час існування установи. Бібліотека ІБПМ, яка у звітному році відзначала 140-річчя з часу заснування інституту, крім названих виставок до Дня науки організувала ще й виставку рідкісних і цінних видань зі свого фонду та лекції з історії інституту і бібліотеки. Бібліотека Інституту мистецтвознавства, Фольклористики та етнології до 90-річчя установи організувала чотири виставки видань інституту в конференц-залі, дві – в актовому залі, п'ять – у відділах. В Інституті радіофізики та електроніки величезний інтерес учених був викликаний організованими бібліотекою виставками: до 11-ї Харківської конференції молодих учених «Радіофізика, електроніка, фотоніка, біофізика», до семінару, присвяченого сучасним проблемам мікрохвильової електроніки та ювілейного семінару Е. А. Канера, і особливо виставкою старих книг з радіоелектроніки, виданих у 30–40 рр. ХХ ст.

Успішно пройшли виставки за профілем діяльності Інституту геофізики: до 10-ї міжнародної конференції «Геоінформатика–2011: теоретичні та прикладні аспекти», до славетних дат – 20-річчя створення Карпатського відділення ІГФ ім. С. І. Суботіна, 50-річчя заснування Геофізичної експедиції № 1, виставка «Геолого-геофізичні дослідження у 66-му рейсі НДС «Профессор Водяницький».

Бібліотека Інституту проблем матеріалознавства організувала тематичні виставки до чотирьох міжнародних конференцій з різних аспектів розвитку матеріалознавства та до наукової звітної сесії за комплексною програмою «Водень в альтернативній енергетиці та новітніх технологіях».

Успішно пройшли виставки до міжнародних наукових конференцій з провідної тематики установ у Фізико-хімічному інституті, інститутах кібернетики, математики, хімії високомолекулярних сполук.

Традицією стала співпраця бібліотеки Інституту геотехнічної механіки з іншими великими бібліотеками м. Дніпропетровська – Центральною науково-технічною бібліотекою гірничо-металургійного комплексу України, бібліотекою Національного гірничого університету з проведення наукових конференцій, днів інформації тощо. У 2011 р. ці бібліотеки взяли участь у проведенні щорічної конференції молодих учених «Геотехнічні проблеми розробки родовищ». На однойменній книжковій виставці було представлено 350 видань з провідних напрямів гірничої науки з фондів цих бібліотек – монографії, статті з періодичних і продовжуваних видань, автореферати дисертацій, копії патентів і авторських свідоцтв.

Упродовж багатьох років успішно співпрацює з бібліотеками гуманітарного профілю та музеями м. Львова бібліотека Інституту народознавства. У 2011 р. спільно з музеєм етнографії та художнього

промислу бібліотека організувала три виставки, присвячені 25-й річниці трагедії на Чорнобильській АЕС: «Чорнобиль: експедиція у загублений край», «Чорнобиль – 25 – у пошуках етнографічних слідів», «Чорнобиль – 25 років потому», які крім Львова експонувались у музеях міст Фрайбург та Гартов Німеччини і викликали велике зацікавлення.

Бібліотека Інституту керамології – відділення Інституту народознавства – разом з Національним музеєм -заповідником українського гончарства в Опішні упродовж 2011 р. організувала 20 виставок з проблематики гончарства, керамології, присвячених творчості відомих українських художників-керамістів і гончарів, мистецтвознавців-керамологів. До міжнародних наукових семінарів, конференцій, симпозіумів, які проводились в Опішні, бібліотека організувала книжкові виставки та презентації видань: «Бібліографія українського гончарства» і монографій О. Школьної «Київський художній фарфор ХХ століття» та «Фарфор-фаянс ХХ століття: інфраструктура галузі, промислова та економічна політика, організаційно-творчі процеси», альбомів-каталогів виставки-конкурсу художньої кераміки та фотоконкурсу «Гончарні візії країни» в Опішні.

Більшість бібліотек творчо підійшли до відзначення визначних подій у житті країни – Дня незалежності України, Дня науки, Дня слов'янської писемності і культури. Бібліотека Інституту мовознавства разом з бібліотечним відділом Інституту української мови до цих дат розробила цикл книжкових виставок «Незалежній Державі – вільний розвиток мови», «Мовознавець – до 5-го Всеукраїнського дня науки», «Планета Лексикографія»; до круглого столу «Українській мові – всенародну підтримку», що відбувся у День української писемності та мови, організувала виставку словників, граматик, мовних атласів, серії писемних пам'яток.

Бібліотека Інституту держави і права в системі заходів з відзначення 20-річчя проголошення Незалежності України підготувала виставку праць співробітників за п'ять років, яка експонувалась у приміщенні Верховної Ради України на відкритті парламентської сесії.

Значне місце у виставковій роботі інститутів відводилось відзначенню ювілейних дат учених: М. В. Ломоносова, І. В. Вінарова, (Фізико-хімічний інститут), А. Е. Бабинця, П. Ф. Шпака, В. І. Лялька (Інститут геологічних наук), А. Г. Тархова та С. В. Гольдіна (Інститут геофізики), Н. І. Ахієзера (Інститут радіофізики і електроніки), Л. Л. Залізняка (Інститут археології), І. П. Крип'якевича, Я. Д. Ісаєвича, Ф. І. Стеблія, Ю. Д. Зайцева (Інститут українознавства), Ю. С. Ліпатова (Інститут хімії високомолекулярних сполук), В. Н. Єременка (Інститут проблем матеріалознавства), Л. М. Шульмана, О. В. Мороженка, Д. П. Думи (ГАО) та ін.

Розкриттю бібліотечних зібрань сприяла довідково-бібліографічна робота, спрямована на ведення довідково-пошукового апарату в традиційній та електронній формах, виконання бібліографічних довідок і підготовку бібліографічних посібників. Копітку роботу зі створення ДБА веде бібліотека Інституту енциклопедичних досліджень: складаються алфавітний і систематичний каталоги, систематична картотека статей, картотека «Біобібліографічні посібники вчених України», картотеки періодичних видань та видань на CDR, одночасно ведеться планомірна робота зі створення довідкового апарату в електронній формі. Бібліотека Інституту керамології з метою вдосконалення довідково-бібліографічного апарату крім алфавітного і систематичного каталогів на основні фонди веде алфавітну та систематичну картотеки ксерокопій статей, фонд яких інтенсивно формується в інституті, тематичну картотеку «Гончарство», яка складається з двох частин: «Гончарство України» та «Гончарство інших країн».

Значні обсяги робіт з наповнення традиційних каталогів і картотек виконали у звітному році співробітники бібліотек інститутів держави і права, електродинаміки, української мови, електрозварювання, зоології, політичних та етнонаціональних досліджень, математики, металофізики, географії. Розглядаючи каталоги як інформаційну модель фонду, в якій відбита метаінформація про наявні документи, бібліотеки Національного науково-природничого музею, НДЦ індустріальних проблем розвитку, інститутів радіофізики та електроніки, колоїдної хімії та хімії води, економіки та прогнозування паралельно з наповненням каталогів і картотек описами поточних надходжень, сформованими за новими індексами УДК та чинними стандартами бібліографічного опису, редагували старі описи, замінюючи їх, приводили каталоги у відповідність з фондом. Бібліотека Інституту теоретичної фізики відредагувала шість ящиків систематичного каталогу книг (біля 9000 карток) та продовжила редагування картотеки праць співробітників. Повністю відредаговано систематичний каталог бібліотеки Донецького фізико-технічного інституту. Бібліотеки інститутів фізико-органічної хімії і вуглекислоти та проблем міцності у звітному році особливу увагу приділили впорядкуванню фондів дисертацій та авторефератів дисертацій, відображенню цих видань у картотеках. Остання впорядкувала алфавітно-предметний покажчик до систематичного каталогу, оформила каталожні ящики новими етикетками. Значний обсяг робіт з редагування традиційних каталогів і картотек виконано в бібліотеці Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології, зокрема відредаговано розділи алфавітного каталогу (літери Л – Я) з написанням

нових роздільників. У бібліотеці Інституту географії, редагуючи алфавітний каталог, зробили акцент на створенні додаткових карток і персональних роздільників на праці співробітників Інституту. Персональні роздільники авторів, що друкувались українською і російською мовами, тепер відображають український варіант прізвища, а до російського варіанту зроблені посилання. Бібліотека заново створила алфавітно-предметний показник до систематичного каталогу, оскільки попередній був побудований за старими таблицями УДК. Відповідно до змін у системі наукового знання докорінно змінилися деякі розділи, з'явилися нові, показник збагатився новими термінами. Оновлено паспорти систематичного і алфавітного каталогів.

Поряд з формуванням традиційних каталогів і картотек бібліотеки 58 установ НАН України створювали електронні каталоги. Але для віддалених користувачів на сайтах НДУ доступні ЕК лише 20 бібліотек. Багато бібліотек нарікають не те, що створювані ними електронні каталоги доступні тільки в локальній мережі наукових установ, або лише в приміщенні бібліотеки як, наприклад, в Інституті радіофізики і електроніки. Подібна картина спостерігається і в Інституті геотехнічної механіки. Відзначаючи переваги ЕК в організації інформаційного пошуку, ця бібліотека пише, що відсутність Інтернету в бібліотеці і можливості розміщувати інформацію бібліотеки на веб-сайті установи значно звужує поле діяльності бібліотеки, обмежує коло зацікавлених користувачів.

У звітному році інтенсивно нарощували обсяги ЕК бібліотеки інститутів математики (17 тис. записів), географії (14,8 тис. записів), археології (6,6 тис. записів), зоології (5 тис. записів), електрозварювання, прикладної математики і механіки (по 2,5 тис. записів).

Найбільші за кількістю бібліографічних записів ЕК створено в бібліотеках інститутів проблем міцності (136185 записів), зоології (105000 записів), економіки промисловості (80000 записів), Радіоастрономічного інституту (77500 записів), математики (60000 записів), археології (52500 записів).

У 2011 р. завершила введення до ЕК усіх наявних у фонді документів – книг, журналів, авторефератів, препринтів – бібліотека Радіоастрономічного інституту. Тепер ці БД наповнюватимуться лише поточними надходженнями. Бібліотека цього інституту проводить велику роботу з популяризації ЕК серед читачів. Зручність використання ЕК відзначають віддалені користувачі. Бібліотека проводить консультації для працівників наукових бібліотек міста зі створення і ведення ЕК. У 2011 р. завершила роботу з введення до ЕК книг українською та російською мовами бібліотека ФТІНТ, а в 2012 р. вона планує завершити введення книг іноземними

мовами.

Бібліотека Інституту зоології зауважує, що після розміщення ЕК в мережі Інтернет збільшилась кількість запитів на електронні копії статей і навіть замовлена копія раритетної книги 1868 р. видання з далекого зарубіжжя.

Крім БД і картотек, які традиційно створюються бібліотеками (книг, статей, дисертацій, авторефератів, праць співробітників), у 2011 р. активізувалась робота зі створення бібліографічних БД статей журналів, що видаються інститутами найважливіших для галузі журналів, тематичних БД за провідними напрямками досліджень. Бібліотека інституту економіки та прогнозування здійснювала у 2011 р. постатейний розпис 49 найменувань галузевих журналів у ретроспекції: здійснено 5494 записи статей з українських періодичних видань та 5605 записів з російських видань. Працівники відділу НТІ Інституту історії України продовжували роботу з підготовки до друку систематичного показника «Українського історичного журналу» за 2002–2011 рр. Бібліотека Інституту археології, в якій вже понад півстоліття ведеться картотека статей з археології та давньої історії, у звітному році значно активізувала роботу з переведення цієї БД в електронну форму. Бібліотека Інституту народознавства, фонд якої багатий образотвірними матеріалами, у звітному році активізувала роботу зі створення електронної версії каталогу поштівки (колекція НТШ). Переведено в електронну форму 3145 записів, з них у звітному році – 1100. Бібліотека Інституту металофізики на основі багатотомного видання ВІНТІ «Диаграммы состояния металлических систем» створює довідкову БД з однойменною назвою. Опрацьовано томи за 1961 – 1968 рр. (1920 записів).

У 2011 р. бібліотеки НДУ НАН України, розташовані в містах Харкові, Донецьку, Дніпропетровську, продовжували надавати відомості про свої фонди до зведених регіональних каталогів.

Важливою складовою довідково-бібліографічної діяльності бібліотек НДУ в 2011 р. була підготовка бібліографічних посібників різних видів. Переважно це покажчики, присвячені ювілеям установ та окремим ученим, покажчики наукового доробку інститутів за певний період чи з певної тематики.

Результатом скрупульозного щоденного вивчення всього потоку фахової інформації, що надходить до інститутів, її анотування та упорядкування стали видання: дев'ятий випуск анотованого бібліографічного щорічника «Бібліографія українського гончарства», який видає бібліотека Інституту керамології, сім випусків (1112 позицій) анотованого покажчика статей періодичних і продовжуваних видань «Геотехнологія», що охоплює всю наукову тематику Інституту геотехнічної

механіки за десятима розділами; шість випусків сигнальної інформації «Сварка и родственные технологии», підготовлені Інститутом електрозварювання на основі розкриття змісту 238 російських і українських та 132 іноземних наукових журналів, а також матеріалів наукових конференцій і симпозіумів (3517 позицій).

У серії тематичних покажчиків, що їх видає за тематикою наукових досліджень бібліотека Інституту кібернетики, у 2011 р. вийшов тематичний ретроспективний покажчик «Математичне забезпечення загального та прикладного призначення», що включив літературу за 2007–2011 рр. Бібліотека Інституту металофізики у звітному році видала шостий випуск тематичного покажчика «Нанорозмірні системи, наноматеріали, нанотехнології», який постійно використовується спеціалістами не тільки Інституту металофізики, а й тих установ Академії, які розробляють цю тематику. Джерельною базою зі створення наукових статей для «Енциклопедії Сучасної України» та інших наукових видань став підготовлений бібліотекою Інституту енциклопедичних досліджень бібліографічний посібник «Науковці України ХХ–ХХІ століть: Метабібліографія».

У звітному році видано низку бібліографічних покажчиків, що узагальнюють науковий доробок окремих установ та вчених. «Бібліографічний покажчик «Наукові праці співробітників Інституту геології і геохімії горючих копалин НАН України (2005–2009 рр.)» став продовженням попередніх випусків і був приурочений до 60-річчя установи. Інститут геологічних наук видав список публікацій інституту за 1995–2011 рр., який включав книги, брошури, продовжувані видання, атласи, карти. Бібліотека Інституту механіки розкрила доробок своїх учених у письмових тематичних довідках: «Робота наукових співробітників Інституту механіки за роки незалежності», «Україна: кроки історії (До річниці незалежності) 1999–2010 рр.», «Видавнича діяльність Інституту механіки 1999–2010 рр.». Покажчик «Фізико-хімічний інститут ім. О. В. Богатського НАН України: публікації 2010 р.» відбиває багатогранну діяльність учених інституту в році, що передував звітному. Інститут історії України видав «Каталог видань Інституту історії України НАН України за 2010 рік».

Науковій діяльності окремих учених присвячені видані в 2011 р. покажчики: Андреева Т., Бруско І. Наукові праці І. П. Чепіги. // У силовому полі мови. Інні Петрівні Чепізі. – К., 2011. – С. 21 – 30. (Інститут мовознавства, Інститут української мови); «Праці академіка НАН України А. П. Шпака» (Інститут металофізики), «Аркадій Григорович Шапар. Життя

в ім'я науки» (Інститут проблем природокористування та екології); «Руслан Якович Періг. Біобібліографічний довідник. До 70-річчя від дня народження та 40-річчя науково-педагогічної діяльності» (Інститут історії України); «Біобібліографічний список наукових праць М. М. Можаренка» (Інститут чорної металургії); «Володимир Якович Гутляньський (до 70-річчя від дня народження)», «Олександр Олегович Ігнат'єв (до 60-річчя від дня народження)» (Інститут прикладної математики і механіки); «Научные достижения члена-корреспондента АН УССР Е. С. Бурксера, создателя Химико-радиологического института в Одессе» (Фізико-хімічний інститут); «Гетяна Кара-Васильєва: бібліографічний покажчик» (Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології).

У звітному році збільшилась кількість бібліотек, які видавали списки, бюлетені нових надходжень до їх фондів. Бібліотека Інституту імпульсних процесів і технологій оперативно знайомила своїх користувачів з новою літературою за основними напрямками наукової діяльності за допомогою інформаційного бюлетеня «Експрес-інформація». Бібліотека Інституту кібернетики щоквартально видала «Покажчик статей у періодичних виданнях, які надійшли до наукової бібліотеки». Інститут історії України вмщував списки нових надходжень до бібліотеки в кожному з шести випусків «Українського історичного журналу». Інститут економіки промисловості опублікував «Список перекладів змісту іноземних книг, що надійшли до бібліотеки за 2002–2006 рр.».

Характерною особливістю довідково-бібліографічного обслуговування в 2011 р. стало збільшення в структурі бібліографічних видань кількості письмових бібліографічних довідок з актуальної, соціально значущої тематики, виконаних на замовлення користувачів. Як правило, для підготовки письмових довідок бібліотечні працівники опрацьовують великі масиви літератури з глибокою ретроспекцією, вмщують книги, статті, автореферати дисертацій, статистичні матеріали, тобто ґрунтовно вивчають і відбирають основні джерела. Прикладом такого відповідального добору матеріалів може служити письмова довідка «Національний суверенітет України в умовах глобалізації», підготовлена Інститутом політичних і етнонаціональних досліджень. Вона містить 98 бібліографічних записів, за хронологічними межами – 1991–2011 рр.

У зв'язку з актуальністю проблематики ресурсозбереження в інститутах газу, відновлюваної енергетики, електродинаміки, технічної теплофізики, вугільних енерготехнологій підвищувався попит на літературу, що висвітлює шляхи пошуку енергозберігаючих технологій, альтернативних видів енергії. Бібліотеки здійснювали глибокий пошук, у тому числі й у

виданнях давніх років, в яких розкривається газифікація палива рослинного походження, низькосортного вугілля тощо. Зокрема, в бібліотеці Інституту газу виконано шість бібліографічних довідок: «Енергетика нетрадиційних і поновлюваних джерел», «Воднева енергетика. Проблеми і перспективи», «Використання вторинних ресурсів у промисловості», «Добування і переробка сланцевих газів», «Теплообмін у двофазних середовищах «рідина – газ», «Газифікація палив».

Інститут геофізики в 2011 р. виконав письмові тематичні довідки на актуальні для розвитку регіонів України теми: «Геодинамічний розвиток літосфери України», «Тектоніка Східних Карпат в тепловому полі», «Алмазозносність структур Інгульського мегаблоку Українського щита», «Геолого-геофізична модель літосфери Західного Донбасу», «Землетруси Кримсько-Чорноморського регіону», «Сейсмологічне спостереження на о. Зміїний» тощо, які включають книги, періодичні видання з ретроспекцією 40 років, а також інтернет-ресурси. Актуальною для багатьох установ є тематика письмових довідок, підготовлених у звітному році бібліотекою Інституту економіки промисловості: «Іпотечне кредитування в Україні», «Нормативно-правове забезпечення науково-технічної інноваційної діяльності», «Фінансова безпека підприємств», «Інновації у вугільній промисловості. Соціально-трудова відносина», «Корпоративні права в господарських товариствах». Для користувачів багатьох установ становить інтерес і тематика письмових довідок, підготовлених бібліотекою НДЦ індустріальних проблем розвитку: «Адміністративно-територіальний устрій України», «Регіональна промислова політика», «Розвиток АПК країн Європи», «Світові економічні кризи: витоки та наслідки» тощо. Кожна з цих довідок включає від 40 до 70 документів за великі хронологічні періоди. Як позитивний факт слід відмітити, що у 2011 р. значно збільшилась кількість письмових довідок, підготовлених бібліотеками НДУ. Так, бібліотека Інституту археології підготувала 12 письмових довідок, Інституту ботаніки – 14, Інституту чорної металургії – 18. Всього у 2011 р. підготовлено 1044 письмові довідки, що в 5 разів перевищує показник попереднього року. Таке, суттєве збільшення цього різновиду інформаційних ресурсів робить актуальним завдання організації їх раціонального взаємовикористання на основі складання зведеного показника письмових довідок, виконаних бібліотеками установ НАН України.

Підводячи підсумки бібліотечно-інформаційного та довідково-бібліографічного обслуговування користувачів бібліотек НДУ в 2011 р., слід зазначити, що не всі бібліотеки, попри їх намагання максимально задовольнити читацькі запити власним бібліотечним фондом, могли в

повній мірі забезпечити зростаючі потреби вчених у інформації. Низький рівень інформатизації ряду інститутів, а отже й бібліотек, невідповідність бібліотечних спеціалістів надавати кваліфіковані консультації читачам з використання всіх можливих видів електронної інформації, епізодичність, відсутність системи у формуванні і використанні електронних інформаційних ресурсів спричинили відставання роботи цих бібліотек від вимог сьогодення.

Для підвищення рівня бібліотечно-інформаційного обслуговування в бібліотеках НДУ НАН України, активізації використання електронних інформаційних ресурсів необхідно: НБУВ як методичному центру бібліотек мережі посилити увагу до функціонування системи підвищення кваліфікації з даного напрямку, зокрема ввести обов'язковий курс з інформаційної компетентності бібліотекарів мережі, організувати вивчення галузевих джерел інформації як основи удосконалення методики виконання різних типів запитів користувачів при використанні електронних ресурсів віддаленого доступу. В бібліотеках НДУ необхідно впроваджувати сервісні послуги, що сприяють орієнтації користувачів у електронному середовищі, забезпечити створення Інтернет-навігаторів, онлайн-путівників по довідково-бібліографічних і повнотекстових ресурсах, а також формування власних інформаційних (електронних) ресурсів бібліотек з обов'язковим представленням їх на сайтах установ.

5. Кадрове забезпечення бібліотек НДУ НАН України

Незважаючи на структурні зміни, що відбулися протягом 2010–2011 рр. (ліквідація Ради з вивчення продуктивних сил України, поповнення бібліотечної мережі бібліотекою Національного науково-природничого музею, зміни керівників бібліотек інститутів (газу, гідробіології, енциклопедичних досліджень, радіофізики і електроніки, фізіології, фізичної хімії, Одеського археологічного музею), загальна кількість працюючих у бібліотеках збільшилася лише на одну одиницю і нараховує 283 штатні одиниці.

Загальна ситуація з кадровим забезпеченням була досить напруженою і неоднаковою. Характерною особливістю звітнього періоду стало ділення деякими установами штатних одиниць на 0,8; 0,5; і навіть на 0,3 і 0,2 ставки, що ускладнює процес управління та організації роботи у колективі, визначення ступеня завантаженості кожного конкретного працівника. Спостерігалися випадки тимчасового використання ставок бібліотек в інших підрозділах, які у подальшому повернути до бібліотеки практично нереально. Наприклад, забрали одну вакантну одиницю зі штату бібліотеки для використання у канцелярії (Інститут сходознавства), для роботи у

іншому відділі – (Інститут зоології) та 0,2 ставки – (Інститут молекулярної біології і генетики). По одній штатній одиниці було скорочено в бібліотеках інститутів гідробіології і проблем машинобудування, 1,5 ставки виведено зі штатного розкладу Інституту колоїдної хімії та хімії води. У бібліотеках інститутів біохімії, проблем ринку та економіко-екологічних досліджень, Кримського філіалу Інституту археології, Інституту металофізики на час звітності доля вакантних місць лишалася невизначеною.

Додатково по одній штатній одиниці отримали бібліотеки Інституту демографії та соціальних досліджень і Національного науково-природничого музею, 0,5 ставки було повернуто бібліотеці Інституту соціології. Залишалися незаповненими вакансії в бібліотеках інститутів геотехнічної механіки, гідромеханіки, фізіології, фізичної хімії, хімії високомолекулярних сполук. Через незаповненість вакансій практично в одній особі, (зав. бібліотекою), залишалися бібліотеки Національного ботанічного саду, інститутів хімії високомолекулярних сполук, і фізичної хімії. Таким чином, кількісні характеристики наявності штатів повною мірою відображають реальний стан забезпеченості кадрами, ступінь їхньої освіти, професійної компетентності та інтенсивності праці. Певні якісні характеристики бібліотечного штату мережі можна простежити за даними таблиці 1

Кадрове забезпечення бібліотек НДУ НАН України

	2010	%	2011	+/-	%
Усього штатних одиниць:	282		283	+1	
У т.ч. вакансій	4	1,41	3,7	-0,3	1,32
Фактично працюючих (бібл. прац.)	278	98,5	279,3	+1,3	98,6
З інших підрозділів	255	91,7	267,3	+11,7	95,7
Науковців	14	5	12	-2	4,3
	9	3,2	3,5	-5,5	1,25
За освітою					
Вища спеціальна	129	46,4	120	-9	43
Середня спеціальна	20	7,1	30	+10	10,7
Вища	117	42,0	104	-13	37,2
Загальна середня	12	4,31	13	+1	4,6
За стажем					
До 5 років	62	22,3	47	-15	16,8
5-10 років	39	14,0	52	+13	18,6
10-30 років	93	36,4	113	+20	40,4
30-40 років	63	22,6	39	-24	14
Понад 40 років	23	8,2	16	-7	5,7

Отже станом на 1.01 2012 р. з 283 штатних одиниць бібліотек було заповнено 279,3 штатні одиниці, 3,7 штатні одиниці залишалися вакантними. Фактично працюючі бібліотечні фахівці займали 267,3 штатні одиниці. Працівники з інших підрозділів установ займали 12 штатних одиниць – на 2 од. менше проти 2010 р.

Порівняно з усталеними тенденціями ряду попередніх років, у 2011 р. намітилися певні зміни у характеристиках кадрового складу бібліотечних працівників за досвідом роботи і рівнем освіти. Зокрема, виникає проблема з оновленням колективів: вперше за ряд років суттєво зменшився (на 5,5 відсотки), а не зростав, як раніше, відсоток поповнення групи кадрів зі стажем від 1 до 5 років, більше, як на 8 відсотків зріс показник наповненості групи кадрів зі стажем від 5–10 і від 10–30 років. Тобто відбувається природній процес «перетікання» з однієї вікової групи до наступної, однак при цьому основна група для створення резерву (група працівників зі стажем від 1 до 5 років) фактично не поповнилася. Кількісне зменшення групи працівників зі стажем від 30 до 40 і понад 40 років відбулося внаслідок звільнення деяких працівників пенсійного віку. На жаль, фінансові негаразди і структурні перетворення в установах загальмували процеси поповнення та оновлення колективів і вакансії, що виникають, адміністрація не поспішає заповнювати. Крім того, практично відсутні претенденти з числа фахівців на заповнення вакансій. Так, майже рік працювала сама при незаповненій вакансії нова зав. бібліотекою Інституту фізичної хімії, і понад рік – зав. бібліотекою Національного ботанічного саду.

Аналіз статистичних даних кадрового складу за рівнем освіти засвідчує зменшення майже на 5 відсотків кількості працівників із вищою та вищою спеціальною освітою, збільшення на 3,1 відсотки кількості працюючих із середньою спеціальною та на 0,3 відсотки – з середньою освітою. Зниження показника освітнього рівня, як і зменшення кількості претендентів на вакансії, значною мірою можна пояснити низьким рівнем оплати бібліотечної праці, недостатньою увагою керівництва установ до її морального та матеріального стимулювання. За даними звітів, з другого півріччя почалися проблеми з виплатою надбавок і доплат. Адміністрації більшості установ не виплачували працівникам бібліотек доплати на оздоровлення, мотивуючи це відсутністю фінансів.

У другій половині 2011 р. в ряді установ почалася робота за скороченим режимом і з відповідним зменшенням заробітної плати (інститути економіки промисловості, прикладної фізики, ядерних досліджень). Протягом усього року за скороченим графіком, у неопалюваному

приміщенні працював колектив бібліотеки Інституту чорної металургії.

У звітах ряду установ керівники бібліотек позитивно оцінили роль адміністрації та ІБР своїх НДУ у підтримці бібліотеки, моральному та матеріальному стимулюванні праці її колективу. Це, зокрема, адміністрації та ІБР ГАО, інститутів біоорганічної хімії та нафтохімії, біохімії, геотехнічної механіки, демографії та соціальних досліджень, економіки промисловості, експериментальної патології, онкології і радіобіології, електродинаміки, електрозварювання, електронної фізики, енциклопедичних досліджень, загальної та неорганічної хімії, історії України, проблем кріобіології та кріомедицини, ЕО МГІ, металофізики, мистецтвознавства, фольклористики та етнології, проблем моделювання в енергетиці, проблем ринку та економіко-екологічних досліджень, фізичної хімії, фізики, та ряду інших.

Однак, у цілому, в звітах тільки третини бібліотек позитивно оцінюється ставлення до бібліотек з боку адміністрацій та ІБР установ. Решта бібліотек або залишила без відповіді це запитання, або обмежилася формальною відпискою типу: «роботу бібліотеки було заслухано на засіданні ученої ради (чи ІБР)». Отже, у будь-якому разі, 70 відсотків бібліотек, вірогідно, не відчували належної уваги до своїх виробничих проблем. Наприклад, кілька років поспіль звіт про роботу бібліотеки Фізико-технологічного інституту металів і сплавів заслуховується і затверджується ІБР установи. При цьому зміст цих звітів ідентичний, не порушує перед своєю адміністрацією жодних проблем, не пропонує шляхів щодо подальшого розвитку бібліотеки, її модернізації, хоча у цьому давно назріла нагальна потреба зокрема, у покращанні її матеріально-технічної бази, впровадженні нових інформаційних технологій. Залишається непростюю ситуація в бібліотеці Інституту мовознавства, де зарплати співробітникам було знижено ще рік тому, премій не отримували, ІБР в установі не створено і, судячи з усього, існують певні складнощі у стосунках бібліотеки і адміністрації.

Заслуговує на увагу досвід поважного ставлення до збереження кадрового потенціалу бібліотеки з боку ІБР та дирекції Інституту електрозварювання, де за ініціативи Б.Є. Патона було заслухано питання про стан кадрового забезпечення бібліотеки. Відбулася предметна розмова про необхідність збереження бібліотечного колективу, посилення уваги до матеріального стимулювання праці. За результатами обговорення було визначено можливості для збільшення бібліотечним працівникам зарплати, заповнено 3 вакансії, виділено додатково одну штатну одиницю. Ставлення до бібліотеки значною мірою визначає успішність бібліотечного колективу. Так, попри усі негаразди і проблеми традиційно успішно працюють,

наприклад, колективи бібліотек ГАО, інститутів археології, ботаніки. Дієву підтримку з боку адміністрації та ІБР завжди отримує бібліотека Інституту біохімії та її незмінний керівник В.В. Редіна, заслуженою повагою з боку всього колективу користується бібліотека Інституту математики, де стало доброю традицією вшановувати працю бібліотечного колективу з приводу професійного свята бібліотекарів. Активну підтримку з боку адміністрації і науковців мають колективи бібліотек інститутів геотехнічної механіки, експериментальної патології, онкології і радіобіології, історії України, літератури, фізіології та ін.

Ряд бібліотек погіршенню ситуації з фінансуванням вміло протиставили свій професіоналізм і енергію, налагоджуючи міжбібліотечні зв'язки від загальносистемного до міжнародного рівнів задля розширення можливостей книгообміну, отримання додаткових джерел інформації для своїх бібліотек, обміну досвідом роботи. Приміром, бібліотека Інституту електронної фізики співпрацює з бібліотеками державних університетів свого регіону, бібліотека Інституту прикладних проблем механіки і математики – з бібліотеками Інституту гідромеханіки, Львівського та Київського університетів, бібліотека Інституту прикладної математики і механіки – з бібліотеками системи НАН України, бібліотеками академії наук Білорусі, Вірменії та Росії. Заслуговує схвалення практика роботи бібліотеки Інституту клітинної біології, яка максимально використовуючи професійні контакти, разом з бібліотеками Інституту молекулярної біології і генетики та Національного ботанічного саду обмінюється журналами, отримує доступ до зарубіжних БД через Інститут біохімії та Державну наукову сільськогосподарську бібліотеку України. Традиційно збережені і розвиваються взаємозв'язки бібліотеки Інституту фізіології з Національною науковою медичною бібліотекою.

Подальшого розвитку набуло співробітництво бібліотек у веденні загального електронного каталогу з водних ресурсів, об'єднаних у рамках міжнародних програм. На теренах СНД Національним координатором бібліотек від України при Міжурядовій океанографічній комісії ЮНЕСКО з питань морського інформаційного менеджменту виступає бібліотека ІБПМ. У 2011 р. на базі ІБПМ відбулася нарада ОДИНИСЕТ – групи спільно з представниками ODIN BLACK SIA – проекту, організаторами якого стали бібліотека і група інженерно-технічних співробітників лабораторії морських інформаційних систем ІБПМ. Щоразу бібліотека-координатор використовує такі заходи як привід для розширення професійних контактів з бібліотеками відповідного профілю України та інших країн СНД. Завдячуючи членству в міжнародній асоціації бібліотек і інформаційних

центрів з водних наук, бібліотека Одеського філіалу ІБПМ отримала можливість брати участь у міжнародних програмах обміну дублетними екземплярами і МБА. Для бібліотеки МГІ на 2012 р. відкрилися перспективи участі у двох проєктах – з оцифрування рідкісних книг морської тематики та проєкті зі створення зведеного каталогу періодичних видань з фондів бібліотек-учасниць EURASLIC.

Успішно співпрацює, наприклад, бібліотека Інституту геотехнічної механіки з бібліотекою Гірничого університету.

Практично не змінилася кількість працюючих у штатах бібліотек. Як і в 2010 році, більшість (58 бібліотек) мають у своєму кадровому складі 1–2 працівники, по три працівники нараховують штати 25 бібліотек, 12 бібліотек мають у своєму складі по 4 працівники, одна бібліотека (Інституту археології) має 5 штатних одиниць, по 6 працівників мають бібліотеки інститутів історії України, проблем матеріалознавства, ІБПМ, по 7 працівників мають бібліотеки інститутів кібернетики, металофізики, фізики напівпровідників, фізики, 8 працівників нараховує бібліотека Інституту літератури.

Характерним для більшості бібліотечних колективів є належний фаховий рівень здійснюваної роботи. У 2011 р. бібліотечна мережа НАН України поповнилася двома бібліотеками з висококваліфікованими кадрами. Це бібліотека Національного природничого музею та Інституту керамології – відділення Інституту народознавства. Водночас аналіз звітних даних вкотре засвідчив нерівномірність завантаженості працівників у різних бібліотеках. Як і в попередні роки, висока інтенсивність праці здебільшого властива бібліотекам зі штатом 1-2 працівники. Крім виконання своїх основних посадових обов'язків, ними виконується значний обсяг додаткової роботи. Приміром, працюючи на посаді бібліотекаря 1 категорії, Н.Я.Гривнак, (бібліотека Інституту фізики конденсованих систем, штат бібліотеки 1 одиниця), успішно поєднувала посадові обов'язки зав. бібліотеки з виконанням обов'язків секретаря Комісії фізики НТШ, здійснювала дослідницьку роботу, присвячену науковій діяльності вчених-фізиків – дійсних членів Наукового товариства ім. Шевченка довоєнного періоду; брала участь у науковій конференції «Культурна спадщина західноукраїнського регіону–2011. Пам'яті Володимира Вуйцика», опублікувала статтю про життєвий і творчий шлях дійсного члена НТШ професора Юліана Гірняка (Фізичний збірник НТШ, Т.8. 2011), створила Інтернет - сторінку про фонди бібліотеки.

Удвох, при наявності однієї вакансії, працювала бібліотека Інституту геотехнічної механіки. Бібліотекою започатковано систему випусків

аналітичних показників статей за тематикою установи. Стабільно протягом ряду років працює бібліотека ГАО (2 штатних працівники) – у бібліотеці створено електронні каталог і картотеку публікацій співробітників ГАО, відкрито веб-сторінку на веб-сайті установи з інформацією про бібліотеку, її колекції та дари, виконані значні обсяги копіювальних робіт. Працюючи удвох, кожний на 0,5 ставки, працівники бібліотеки Інституту геології і геохімії горючих копалин до ювілею Інституту підготували бібліографічний показник праць співробітників установи. Активно працювали бібліотекарі Інституту надтвердих матеріалів (у штаті два працівники), беручи участь у заходах з відзначення ювілею своєї установи. Вони підготували показник дисертацій співробітників Інституту, брали участь у роботі над книгою «Алмази України» та проведенні її презентації. При неповному штаті протягом півроку працювала бібліотека Інституту механіки, відновлюючи ушкоджені під час аварії бібліотечні фонди і освоюючи нове приміщення книгосховища. Бібліотека традиційно зберігає книгообмінні зв'язки з БАН РАН, завдяки налагодженим контактам отримує значну кількість літератури децентралізованого надходження.

Позитивно також характеризується робота, виконана бібліотекою Інституту прикладної математики і механіки з освоєння електронних ресурсів локальної мережі установи та Інтернет. Зі штатом два бібліотечних працівники та одного інженера було здійснено видання двох бібліографічних показників із серії «Вчені ІПММ», тривав книгообмін з БПН РАН і бібліотеками Білорусі та Вірменії.

Бібліотека Інституту економіки промисловості зі штатом три працівники (два фахівці працювали на неповні ставки) продовжувала працювати за договорами, надавати платні послуги, виконувати письмові бібліографічні довідки, підтримувати міжнародні книгообмінні зв'язки, а також видавати переклади заголовків статей з іноземних журналів, отриманих бібліотекою та перекладати анотації до журналу «Економіка промисловості». Бібліотекою Інституту філософії (3 штатні одиниці), було підготовлено два бібліографічних показника, ефективно здійснювався книгообмін. Позитивно оцінюється робота бібліотеки Інституту географії, де при змінюваності штатів від 1 до 1,5 і двох штатних одиниць стабільно і професійно грамотно працювала керівник бібліотеки, чітко ставлячи поетапно і успішно вирішуючи завдання з приймання бібліотеки, перевірки та очищення фонду від застарілої літератури, а також з удосконалення довідкового апарату, освоєння новітніх інформаційних технологій. Як результат, у бібліотеці створено електронний каталог книг, періодики, атласів і дисертацій, складено алфавітно-предметний показник до

систематичного каталогу бібліотеки. Бібліотекою розпочато співпрацю з НБУВ зі створення зведеного каталогу.

Цікавий досвід роботи бібліотеки Інституту імпульсних процесів і технологій (2 штатних працівники) з інформаційного забезпечення співробітників Інституту. Тут вміло поєднується робота з бібліотечними фондами і електронними ресурсами – готується експрес-інформація, бібліографічний показник праць розміщено на сайті установи, налагоджено співпрацю з референтами, проведено звірку алфавітного та систематичного каталогів. У надзвичайно складних умовах довелося працювати колективу бібліотеки Інституту чорної металургії (3 штатних працівники) – неопалюване приміщення бібліотеки, робота протягом року велася за скороченим графіком. Разом з тим працівниками виконувалися запити за МБА, надавалися письмові довідки, складено біобібліографію, підготовлено 2 тематичних списки літератури. Бібліотека разом з адміністрацією та ІБР успішно вирішила питання заповнення лакун у фонді періодичних видань на традиційних носіях електронними.

Зі значним навантаженням, виважено і професійно досконало діяла зав. бібліотекою Інституту демографії та соціальних досліджень, якій довелося одній вирішувати одночасно питання перевезення фонду своєї бібліотеки, приймання фонду ліквідованої бібліотеки Ради з вивчення продуктивних сил України, об'єднання цих фондів і їх розміщення у новому для бібліотеки приміщенні. За дієвої підтримки адміністрації та науковців установи Інституту демографії та соціальних досліджень таке складне завдання було вирішене протягом півроку, причому бібліотека практично не припиняла обслуговування читачів.

Багатоплановістю тематики та напрямів діяльності вигідно відрізняється робота окремих бібліотек та інформаційно-бібліотечних підрозділів установ з більшим штатним складом (понад 3 працівники). Наприклад, колектив бібліотеки ФГІНТ (4 штатні одиниці) завершив роботу з переобліку бібліотечного фонду, проведення ремонту приміщення, здійснював міжнародний книгообмін з бібліотеками РАН, Японії, з бібліотеками регіонального рівня, створював електронні версії списків обмінних фондів і нових надходжень до бібліотеки. Вміння визначити перспективи і пріоритети у роботі вигідно відрізняють колективи бібліотек Інститутів археології, зоології, проблем міцності, економіки та прогнозування, які за рівнем роботи і своєї професійної компетентності, завдячуючи підтримці керівників і науковців установ, стали базовими з професійного навчання та обміну досвідом інноваційної діяльності. Наприклад, протягом звітнього року відбувалися семінарські заняття для працівників бібліотек за

програмою ІРБІС на базі бібліотек інститутів археології, зоології. Зберігається практика самостійного проведення бібліотеками біологічного профілю спільних виробничих нарад зі створення електронних ресурсів та засвоєння програми ІРБІС.

Як і в попередні роки, ряд бібліотек успішно поєднував бібліотечно-інформаційну роботу з науково-дослідною. Зокрема, працівники бібліотек інститутів археології, ботаніки, історії України, літератури, фізіології, зоології, ІБПМ, фізики конденсованих систем та інші готували наукові публікації, брали участь у написанні статей до енциклопедичних видань і монографій, виступали з доповідями та повідомленнями на наукових конференціях міжнародного рівня. Колектив бібліотеки Інституту археології, наприклад, протягом року брав участь у роботі 13 наукових конференцій, вів копітку роботу з реконструкції особових бібліотек учених, працював над вивченням читачьких потреб і введенням послуг для користувачів бібліотеки на основі електронних інформаційних технологій, традиційно виступає з конструктивними пропозиціями щодо удосконалення науково-методичної діяльності НБУВ.

Значною мірою визначальним чинником оцінки професіоналізму колективу та його керівника є рівень підготовки планово-звітної документації бібліотеки. Саме план і звіт про роботу бібліотеки є свідченням уміння працівників проаналізувати та оцінити зроблене, визначити завдання і пріоритети у подальшій роботі. Відправним критерієм оцінки роботи бібліотек з розробки планово-звітної документації є врахування вимог, викладених у традиційному щорічному листі ІБР Президії НАН України керівникам бібліотек про підготовку звіту бібліотеки, а також заповнення всіх додатків до звіту. Аналіз планово-звітної документації бібліотек про роботу в 2011 р. і завдання на 2012 р. дозволяють зробити ряд висновків. Зокрема, позитивно оцінюючи в цілому дисциплінованість у поданні документів (прозвітували усі бібліотеки, більшість з них – своєчасно), відзначаючи, що значна частина документів підготовлена на належному фаховому рівні, містить інформативні текстові частини, цікаві факти з досвіду роботи бібліотек, грамотно заповнені додатки до звітів, що дозволяє отримати реальну картину стану роботи в конкретній бібліотеці, варто зупинитися на характерних прорахунках і недоліках, які мали місце у поданих звітних документах. Так, незважаючи на неодноразові зауваження з боку НБУВ, малоінформативні документи, без текстових частин, аналізу стану виконання планових завдань і статистичних показників роботи надали бібліотеки інститутів фізико-органічної хімії і вуглехімії, проблем машинобудування, Фізико-механічного інституту.

Існує досить значна група бібліотек, які звітуються формально, без аналізу виконаної роботи і визначення завдань на наступний рік, а також без співставлення статистичних показників виконаної роботи з плановими показниками та показниками попереднього року. Суттєвим недоліком у роботі керівника бібліотеки є відсутність орієнтування на обсяги навантаження кожного конкретного працівника. Простежується слабке і часом недолуге оперування статистичними даними, без врахування норм часу на певні процеси. Таке невміння штучно створює думку про наявність «зайвих», не завантажених працівників бібліотеки і може стати вагомим аргументом для адміністрації установи щодо скорочення штату бібліотеки. Невірними є підходи до звітування про організацію книжкових виставок. Не набула належного поширення практика організації тематичних виставок за розділами, їх наповнення різноманітними видами документів. Навряд чи можна сприймати як повноцінну тематичну виставку викладку літератури з 10-15 книг, а саме такі виставки фігурують у деяких звітах. Наведені у деяких звітах статистичні дані позбавлені логіки. Зокрема, як уже на цьому неодноразово наголошувалося, кількість відвідувань за рік не може перевищувати кількість річної книговидачі, а кількість виданих примірників абонентам МБА ні в якому разі не повинна бути меншою за кількість самих абонентів МБА. Фаховий рівень планово-звітної документації суттєво знижують термінологічні неточності, наприклад, «тематичні пошуки літератури» (замість «тематичних добірок літератури»), «основні покажчики» (замість основні показники), деякі плутають обсяги аркушів з кількістю сторінок і тому інформаційні списки незначної кількості нових надходжень перетворюються за обсягом на об'ємні покажчики літератури; застосовується термін «комплектація» замість «комплектування» (літератури), «бібліографічні показники літератури» замість «бібліографічні покажчики», помічені випадки плутання загальної кількості відвідувань бібліотеки з показником середньої кількості відвідувань одного читача. Як засвідчує аналіз додатку 9А «Перелік іноземних періодичних видань, що надійшли до бібліотеки децентралізованого», не всі керівники бібліотек вірно зрозуміли термін «децентралізоване надходження» і включили до даного списку навіть періодичні видання, що видають наші наукові установи, тобто не іноземні видання, а вітчизняні, а також видання, які **централізовано** надсилає до бібліотек НДУ НБУВ (бібліотеки Донецького фізико-технічного інституту, інститутів мікробіології і вірусології, проблем моделювання в енергетиці, сходознавства, Полтавської гравіметричної обсерваторії). Довільно вносяться зміни до облікових форм, не зазначаються номери та роки, за

які отримані іноземні періодичні видання. Бібліотека Інституту технічної теплофізики, наприклад, інформацію про децентралізовані надходження взагалі подала не у додатку, а в текстовій частині звіту. Все це ускладнює роботу методичного центру при підготовці зведеного покажчика надходжень іноземних періодичних видань до бібліотек НДУ НАН України. У ряді звітів у додатку 1А з року в рік наводяться ті ж самі, з точністю до одиниці, статистичні показники виконаної роботи, що свідчить про формальне ставлення деяких бібліотек до підготовки звітів і відсутність належного обліку роботи. Про неналежний облік роботи свідчить і той факт, що у даному додатку деякі бібліотеки не прозвітували про інформаційну роботу, виконання довідок, існує значний розрив у кількості розставлених карток в алфавітному та систематичному каталогах, причому в систематичному каталозі кількість карток значно менша, ніж в алфавітному, хоча має бути навпаки, у 2-3 рази більше. Є зауваження до обліку читачів бібліотек та до обліку окремих читацьких категорій. Зокрема, майже 50 відсотків користувачів бібліотек МГІ та ІБПМ віднесені до категорії «інші», хоча, очевидно, йдеться про читачів з інших установ і їх цілком доцільно було б віднести до основних читацьких груп, таких як, наприклад, науковці, аспіранти, студенти та ін. Суттєві зміни у статистичних даних також потребують пояснень. Наприклад, без пояснень залишився факт збільшення кількості читачів на 200 читачів-науковців у бібліотеці Інституту гідробіології. Цікаві й корисні пропозиції надали (додаток 7А) бібліотеки інститутів гідробіології, монокристалів, механіки, мікробіології і вірусології, Донецького ботанічного саду та інші стосовно питань, що потребують висвітлення в рамках загальнобібліотечної системи підвищення кваліфікації. Більшість з них буде враховано при підготовці системи методичних заходів для бібліотек НДУ НАН України у 2012р.

Стан кадрового забезпечення бібліотек НДУ протягом 2011 року був досить складним, однак аналіз пропозицій бібліотек засвідчує прагнення більшості з них до підвищення ефективності бібліотечної праці, яка повинна базуватися на модернізації бібліотек, освоєнні новітніх інформаційних технологій, інтеграції ресурсів, посиленні уваги до питань професіоналізації кадрів, самоосвіти і міжбібліотечної співпраці; потребує соціального захисту бібліотечних колективів і кожного працівника бібліотеки зокрема.

У 2011 р. науково-інформаційна діяльність наукових установ, видавничих організацій, рад, комісій і комітетів при Президії НАН України спрямовувалась на формування єдиного науково-інформаційного простору України та забезпечення доступу до мережевих ресурсів міжнародної системи наукових комунікацій.

Посиленню діяльності бібліотечно-інформаційних підрозділів установ у 2011 р. сприяло прийняття нової редакції «Положення про Інформаційно-бібліотечну раду Національної академії наук України» (Постанова Президії НАН України від 07.12. 2011 р. № 341) та поновлення складу Інформаційно-бібліотечних рад і їхніх Положень у низці установ НАН України.

У НБУВ продовжувалась реалізація унікального проекту представлення на єдиній технологічній платформі електронних копій вітчизняних наукових періодичних видань і формування відкритого для інтернет-користувачів загальнодержавного репозитарію наукової періодики. Станом на кінець 2011 р. у ньому накопичено близько 0,5 млн статей з більш як 1,7 тис. вітчизняних журналів і збірників наукових праць. Моніторинг використання його ресурсів свідчить, що до зібрання періодики щосекунди здійснюється 3 звернення, щодоби – 235 тис. звернень, а в цілому у 2011 р. користувачам було надано понад 100 млн електронних версій статей. За обсягами представленої у вільний доступ наукової інформації та інтенсивністю її використання створений репозитарій не має аналогів у Європі.

Поряд з наповненням репозитарію наукової періодики значна увага в НБУВ приділялась формуванню бібліографічних, реферативних і повнотекстових баз даних. У 2011 р. їх обсяг досяг 3,5 млн бібліографічних та 400 тис. реферативних записів, 5 млн. карток сканованого генерального алфавітного каталогу, 60 тис. авторефератів дисертацій. Аналіз моніторингових показників використання мережевих ресурсів бібліотеки свідчить про зростання відвідуваності її сайта (щодоби до нього звертається 40-50 тис. користувачів з усіх регіонів України та світу) та перерозподіл завантаженості на користь повнотекстових сегментів (80 % абонентів завантажують статті, автореферати дисертацій та інші повнотекстові матеріали, 20 % – звертаються до каталогів і баз даних).

Було значно розширено систему електронних науково-інформаційних

ресурсів Фонду Президентів України НБУВ. Підготовлені цим Фондом інформаційно-аналітичні та бібліографічні бюлетені «Науково-інформаційні ресурси про президентів та інститут президентства», «Інститут президентства в системі сучасних міжнародних відносин», «Україна в відгуках зарубіжної преси» через Мережу Пунктів Доступу Громадян до офіційної інформації надсилались у електронному вигляді до органів вищої державної влади, обласних державних адміністрацій, спеціалізованих навчальних закладів, президентських бібліотек за кордоном, а також до 350 публічних бібліотек України. Для розширення міжнародного співробітництва та зміцнення російсько-українських і білорусько-українських зв'язків Фондом Президентів України було ініційовано підписання угод з Президентською бібліотекою Б.М.Сльцина та Президентською бібліотекою Республіки Білорусь.

Основна увага Служби інформаційно-аналітичного забезпечення (СІАЗ) НБУВ концентрувалась на розвитку форм і методів підготовки широкого спектру узагальнюючих матеріалів, пов'язаних з антикризовою тематикою, та організації їх включення до системи сучасних соціальних комунікацій. Інформаційно-аналітичні послуги надавались за понад 1,3 тис. електронними адресами, серед яких Адміністрація Президента України, Кабінет Міністрів України, Рада міністрів Автономної Республіки Крим, Київська міська державна адміністрація. У 2011 р. продовжувалось видання 10 журналів і бюлетенів («Україна: події, факти, коментарі», «Проблеми ринку праці», «Євро-2012 у відгуках ЗМІ» та ін.). Загальна кількість випусків цих серіальних видань перевищила 250. Крім того СІАЗ розпочав створення нових електронних інформаційних продуктів: «Соціальні мережі як чинник інформаційної безпеки», «Соціальні мережі: резонансні події тижня», «Українсько-російські відносини: досягнення та перспективи співробітництва», «Фінансова діяльність уряду у відображенні ЗМІ», «Діяльність уряду у відгуках зарубіжних експертів», «На шляху реформування українського суспільства: фінансовий аспект», «Реакція на прийняття Податкового кодексу у регіонах», «ЧАЕС: 25 років». Загалом було підготовлено понад 50 випусків.

У звітному періоді співробітниками СІАЗ було також проведено узагальнення процесу впровадження електронних інформаційних технологій у всі сфери суспільного життя та аналіз зростаючого впливу використання інформаційних ресурсів на інноваційний розвиток суспільства. Результати дослідження з цих питань знайшли відображення у 3-х колективних монографіях.

У Національній юридичній бібліотеці НБУВ було створено

деталізований довідково-пошуковий апарат для виокремлення документів правової проблематики із загальних інформаційних ресурсів. Електронні ресурси з юридичними проблемами, основу яких склали 5 тис. авторефератів дисертацій, 90 журналів і збірників наукових праць, 27 тис. реферативних і близько 45 тис. бібліографічних записів, представлено на окремих веб-сторінках сайту НБУВ.

Подальшого розвитку набув корпоративний проект реферування української наукової літератури, що здійснюється Інститутом проблем реєстрації інформації НАН України, НБУВ, Національною науковою медичною бібліотекою України та Державною науково-педагогічною бібліотекою України імені В. О. Сухомлинського. У звітному році здійснено конвергенцію інформаційних ресурсів загальнодержавної реферативної бази даних «Україніка наукова» та електронної бібліотеки авторефератів дисертацій, захищених в Україні з 1998 р. Інтегрований ресурс представлено в мережі Інтернет на порталі НБУВ. Було також збільшено обсяги та поглиблено деталізацію розділу «Держава і право. Юридичні науки», який є складовою 3-ї серії Українського реферативного журналу «Джерело». Журнал у цілому видавався в 4-х серіях 6 разів на рік (24 випуски).

Значна увага приділялася розвитку загальноакадемічної системи онлайн-доступу до передплатених ресурсів провідних світових постачальників наукової інформації. Серед них науково-інформаційне середовище SciVerse видавництва Elsevier, електронна бібліотека дисертацій Російської державної бібліотеки, колекція журналів Угорської академії наук, повнотекстова база даних з матеріалами інформаційних агентств і засобів масової інформації «Полпред». З усіх джерел інформації в 2011 р. одержано 300 тис. текстів. Однак, доводиться констатувати, що фінансування доступу до зовнішніх ресурсів з великим запізненням негативно позначилось на обсягах одержаної інформації.

Створено систему оперативного моніторингу стану представлення української науки у базі даних Scopus, публікаційної активності та показників цитування вітчизняних суб'єктів системи наукових комунікацій. Для представлення результатів роботи системи на сайті НБУВ відкрито розділ «Україна в дзеркалі наукометричної бази даних Scopus». До розділу включено рейтинги науковців, наукових установ, вищих навчальних закладів, а також дослідження поступу вітчизняної науки з деталізацією за галузями знання. Аналіз рейтингових показників свідчить, що 80 % вітчизняних науковців, які мають найвищі міжнародні індекси цитування, є співробітниками НАН України, а показники цитування академічних інститутів значно перевищують аналогічні показники університетів.

Власні електронні зібрання (інституціональні репозитарії) формувались і в низці академічних установ. Значні цифрові архіви опублікованих та неопублікованих статей співробітників, дисертацій, монографій, навчально-методичних посібників та інших документів створено ГАО, ІБПМ та Одеським філіалом цього інституту, МГО, Фізико-хімічним інститутом, інститутами ботаніки, математики, історії України. Зокрема, Інститутом історії України НАН України створено та представлено в мережі Інтернет електронну бібліотеку, що містить понад 6 тис. повнотекстових документів і 30 тис. бібліографічних описів видань установи. Створюються в академічних установах і електронні каталоги та бібліографічні бази даних. Найбільші за обсягом каталоги мають бібліотеки інститутів електрозварювання, археології, зоології та металофізики. 71 академічна бібліотека використовує можливості Інтернету для поліпшення якості обслуговування своїх користувачів.

Інститутом програмних систем НАН України з використанням протоколу обміну метаданих OAI-PMH (Open Archives Initiative Protocol for Metadata Harvesting) проведено агрегацію метаданих інституціональних репозитаріїв України і створено єдину точку доступу до їх повнотекстових ресурсів.

Надходження до фондів бібліотек НДУ документів на різних видах носіїв інформації в 2011 р. становили біля 70 тис. примірників, у т. ч. зарубіжних – 10 тис. примірників. Аналіз роботи бібліотек з формування документно-інформаційних ресурсів свідчить, що дефіцит бюджетного фінансування і постійне здорожчання видань призвели до зменшення кількості нових надходжень на 9 % (у т. ч. іноземних – на 18 %).

Взаємодія різних галузей знання обумовлює появу нових наукових напрямів і нових ідей, які стають рушійною силою як самої науки, так і її практичного застосування. Сказане повною мірою відноситься до співпраці представників мовознавства й інформатики, результатом чого стали нові міждисциплінарні напрями: лінгвістична технологія та комп'ютерна лінгвістика. У цих напрямках у звітному періоді досягнуто суттєвих успіхів. Зокрема, Українським мовно-інформаційним фондом НАН України розвивався Український лінгвістичний портал, де представлено електронну бібліотеку морфологічно анованих українських текстів та електронний каталог цифрової лексичної картотеки з розвиненими мовно-інформаційними функціями. Розробкою Фонду є також електронне видання «Словники України» (генеральний реєстр – близько 300 тис. слів), призначене для надання користувачам лексикографічної інформації про слова української мови. Ця система складається

з п'яти словникових підсистем-модулів – словозміни, транскрипції, синонімії, антонімії та фразеології.

Вагомим внеском у збагачення інформаційних ресурсів НАН України є підготовка словників, довідково-енциклопедичних видань, статистичних збірників, аналітичних матеріалів, бібліографічних і біобібліографічних посібників. У Інституті енциклопедичних досліджень НАН України в процесі роботи над «Енциклопедією Сучасної України» створено базу даних, яка дає можливість формувати алфавітні та тематичні словники, дозволяє швидко групувати інформацію за галузями, авторами, хронологією. Це відкриває широкі можливості для підготовки різноманітних галузевих енциклопедій, словників та їх інтернет-варіантів.

До ювілейних дат академічних установ бібліотеки та науково-інформаційні підрозділи НДУ традиційно здійснювали підготовку збірників праць, зокрема:

✧ до 90-річчя Інституту ботаніки ім. М. Г. Холодного НАН України видано буклет і науковий збірник «Інститут ботаніки ім. М. Г. Холодного НАН України (1921–2011): віхи історії та сучасність»;

✧ до 50-річчя Інституту експериментальної патології, онкології і радіобіології НАН України видано покажчик наукових праць співробітників за 1960–2010 рр.;

✧ до 50-річчя Інституту надтвердих матеріалів ім. В. М. Бакуля НАН України видано ювілейний збірник про діяльність Інституту «Алмази України», наукову монографію та збірник наукових праць.

У серії «Біобібліографія учених України» видано покажчики, присвячені ювілеям М. Г. Жулинського (Інститут літератури НАН України), Р. Кірчіва і О. Денисович-Сапеляк (Інститут народознавства НАН України), О. Й. Петриченка (Інститут геології і геохімії горючих копалин НАН України), А. Є. Шишкова, В. П. Бурського (Інститут прикладної математики і механіки НАН України), І. П. Чепіги (Інститут української мови НАН України), Г. Є. Шульмана (ІБПМ НАН України), І. О. Луковського (Інститут математики НАН України).

Науково-інформаційні підрозділи НДУ спільно з бібліотеками та редакційно-видавничими відділами установ брали активну участь у підготовці матеріалів 9-го тому «Енциклопедії Історії України» (Інститут історії України НАН України), 10-го тому «Енциклопедії Сучасної України» (Інститут енциклопедичних досліджень НАН України), «Історії української літератури» (Інститут літератури НАН України).

Установи НАН України у 2011 р. провели низку міжнародних заходів, пов'язаних з науково-інформаційною діяльністю: міжнародну наукову

конференцію «Високопродуктивні обчислення 2011» та семінар «Проект розвитку суперкомп'ютерного комплексу Інституту кібернетики в інтересах НАН України» (Інститут кібернетики ім. В. М. Глушкова НАН України); перший технічний семінар NorduGrid (Інститут теоретичної фізики ім. М. М. Боголюбова НАН України); семінари «Реєстрація зберігання і обробка даних» та «Проблеми живучості складних технічних та керуючих систем» (Інститут проблем реєстрації інформації НАН України); міжнародну наукову конференцію «Діяльність архівних установ з організації дослідження джерел з історії України, міжнародних відносин та всесвітньої історії» (Інститут історії України НАН України); міжнародну наукову конференцію «Формування і розвиток бібліотечного електронного середовища» (Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського).

Як наслідок зміцнення зв'язків науки і освіти можна розглядати створення на базі академічних інститутів наукових комплексів і центрів, філіалів кафедр вищих навчальних закладів. Їх організація, як правило, вносить значні корективи в роботу інформаційних підрозділів НДУ. Такі комплекси на основі угод створено на базі Інституту проблем ринку і економіко-екологічних досліджень НАН України спільно з Одеським державним економічним університетом, Одеською національною академією харчових технологій, Одеським національним політехнічним університетом, Одеським державним екологічним університетом, Національним університетом кораблебудування.

У Інституті економіки та прогнозування НАН України організовано відділ магістратури зі спеціальностей «Економіка промисловості» та «Фінанси». Бібліотека інституту веде базу даних «Магістратура», яка включає необхідну навчальну та методичну літературу, проводить зі студентами цикли лекцій, семінарських і практичних занять за темами: «Основи бібліотечно-бібліографічних знань», «Інформаційний пошук в електронному середовищі», «Пошук у електронних базах даних бібліотеки».

Крім спільних підрозділів, утворених на базі НДУ та вищих навчальних закладів, отримав поширення й досвід підготовки спільних видань. Зокрема фахівцями Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут» та Інституту кібернетики ім. В. М. Глушкова НАН України у 2011 р. підготовлено «Практикум по грид-технологіям»; Інститут історії України, Державна архівна служба України та НБУВ підготували видання «Пакти і Конституції» Української козацької держави (до 300-річчя укладення).

Вагомими є здобутки в сфері створення академічної комп'ютерно-

телекомунікаційної інфраструктури як основи подальшого розвитку науково-інформаційної діяльності. В Інституті теоретичної фізики ім. М. М. Боголюбова НАН України розгорнуто Базовий координаційний грид-центр, що виконує функції Національного операційного центру (Resource infrastructure Provider) грид-ресурсів згідно з регламентуючими документами Європейської Грид Ініціативи.

У Інституті кібернетики ім. В.М. Глушкова НАН України збільшились обчислювальні потужності кластерних систем, які сприяють ефективній інтелектуальній обробці великих об'ємів даних і знань. На цих кластерних супер-ЕОМ реалізовано низку інформаційних технологій розв'язання важливих класів задач практичного застосування, зокрема, просторової динаміки ґрунтових вод, самоналаштувальних систем розв'язання проблем екології та раціонального використання ресурсів.

Державне підприємство «Науково-телекомунікаційний центр «Українська академічна і дослідницька мережа» Інституту фізики конденсованих систем» забезпечило об'єднання регіональних наукових центрів НАН України і МОНмолодьспорту України магістральними оптоволоконними каналами та доступом до ресурсів Пан-Європейської науково-освітньої мережі.

Констатуючи наявність суттєвих результатів у науково-інформаційній діяльності, слід вказати на недостатній рівень інформаційного представлення НАН України в глобальних комп'ютерних мережах і необхідність прискорення темпів формування її інформаційного середовища як базису національного науково-інформаційного простору. Вирішення цієї проблеми потребує інтеграції зусиль наукових установ для ресурсного наповнення академічного сегменту інтернет-середовища. Актуальним вбачається запровадження комп'ютерних технологій інтелектуальної обробки документальних масивів, спрямованих на виділення нових знань, і наукометричних технологій, що дозволяють організувати поточний інформаційний моніторинг діяльності установ та фахівців і відстежувати тенденції розвитку наукових напрямів. Доцільно також започаткувати загальноакадемічний науково-популярний інтернет-журнал для пропагування досягнень української науки та сприяння формуванню у суспільства сучасного наукового світосприйняття.

Г. І. Ковальчук,

д-р іст. наук, зав.відділу НБУВ

Про створення Державного реєстру національного культурного надбання

ДЕРЖАВНИЙ РЕЄСТР НАЦІОНАЛЬНОГО КУЛЬТУРНОГО НАДБАННЯ (ДРНКН) – це форма обліку пам'яток історії та культури державного рівня на території України. Положення про ДРНКН було затверджене постановою Кабінету Міністрів України (надалі Кабмін) № 466 від 12 серпня 1992 р. У ньому, серед іншого, зазначено: «установи та організації, у власності чи підпорядкуванні яких перебувають пам'ятки історії та культури, зобов'язані забезпечити їхню збереженість; об'єкти національного культурного надбання, що становлять загальнодержавну власність, не підлягають роздержавленню та приватизації; забороняється вивезення за межі держави культурних цінностей, занесених до ДРНКН».

На виконання постанови про запровадження ДРНКН Кабмін затвердив у 1999 р. «Програму збереження бібліотечних та архівних фондів на 2000–2005 роки», в якій було передбачено створення Державного реєстру «Книжкові пам'ятки України» як складової частини ДРНКН; 2001 р. на державному рівні була затверджена, інструкція «Про порядок відбору рукописних книг, рідкісних і цінних видань з бібліотечних фондів до ДРНКН». У 2002 р. Національною парламентською бібліотекою України були випущені рекомендації «Створення баз даних документів, визначених для включення до ДРНКН» (базовою платформою було обрано АБІС ІРБІС). Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського 2007 р. видала «Методичні рекомендації для державної реєстрації книжкових пам'яток України: кириличні рукописні книги та стародруки».

Чинними нині є: міждержавний стандарт ГОСТ 7.87 «Книжные памятники», офіційно введений в дію в Україні восени 2008 р.; Модельний бібліотечний кодекс для держав – учасниць СНД, окремий розділ в якому присвячено книжковим пам'яткам; Закони України «Про вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей», в якому прописано, що з

держави не можна вивезти будь-яку пам'ятку, внесenu до ДРНКН, та «Про культуру», що регулює, серед іншого, питання охорони національного культурного надбання.

Як бачимо, це досить ґрунтовна правова база, що спонукає всіх фондоутримувачів культурних цінностей чи національного культурного надбання, в тому числі книжкових пам'яток у державних бібліотеках, до підготовки ДРНКН.

Рахункова палата України наприкінці 2011 – на початку 2012 р., після ретельної перевірки Міністерства культури та бібліотек цієї системи, зафіксувала фактичну відсутність Державного реєстру рідкісних та цінних видань, як це названо в Бюлетені Рахункової палати *. У цьому Бюлетені вказано й на інші недоліки, зокрема й щодо книжкових пам'яток, які можна трактувати так: Інструкцією з бухгалтерського обліку необоротних активів бюджетних установ, затвердженою наказом Держказначейства від 17.07.2000 № 64 (зі змінами), передбачено, що рідкісні та цінні видання, які є частиною бібліотечних фондів, відносяться до категорії фондів з невизначеним строком використання, їх ринкова вартість щороку збільшується, а, отже, знос не повинен нараховуватися. Крім того, звернуто увагу на необхідність перевірки наявності фонду (названо «інвентаризацією»), відповідно до «Інструкції з інвентаризації матеріальних цінностей, розрахунків та інших статей балансу бюджетних установ», затвердженої наказом Головного управління Держказначейства від 30.10.99 № 90.

Все сказане вище спонукає до активізації діяльності бібліотек у цьому напрямі. Незважаючи на існуючі проблеми, адаптивність створення державного реєстру до різноманітної основної бібліотечної роботи, Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського представляє на своєму порталі окремим ресурсом «Матеріали до Державного реєстру національного культурного надбання», бо процедури затвердження пам'яток у реєстр немає, і це, безумовно, не сам Державний реєстр, а справді матеріали до нього.

Електронна адреса ресурсу: irbis_nbuv.gov.ua/fond/register/register.html.

На даному етапі планується виставити короткі описи (реєстр – це форма бібліографічного списку, тобто опис містить лише основні бібліографічні відомості) найцінніших книжкових пам'яток із фондів НБУВ, а саме: рукописних книг, стародруків, а також колекцій-книжкових пам'яток.

* Про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, виділених Міністерству культури України на бібліотечну справу. – К.: Рахункова палата України, 2012. – С. 36.

Робота над створенням матеріалів до реєстру триває, в перспективі ця база буде поповнюватися, в т. ч. й виданнями ХІХ–ХХ ст.

Названий ресурс можна розглядати як модель ДРНКН, у ході створення якої мають виявитися проблемні питання. Насамперед, це стосується зведення інформації з різних установ-фондоутримувачів. У цьому зв'язку **НБУВ звертається до тих бібліотек академічної мережі, у фондах яких є рукописні книги, стародруки, особливо цінні колекції, із закликом взяти участь у підготовці бази даних ДРНКН:** надсилати до НБУВ уніфіковану за певною структурою, наведеною нижче, інформацію (описи) про книжкові пам'ятки зі своїх фондів. Якщо аналогічні примірники того самого видання вже представлені в базі даних «Матеріали до ДРНКН», то варто надсилати лише відомості про кількість примірників і назву бібліотеки; якщо видання в базі відсутнє, треба скласти й надіслати його опис за запропонованою в «Матеріалах» структурою; так само за єдиною структурою потрібно укладати описи особливо цінних (цінних на рівні держави) колекцій, що має вирішувати експертна комісія як в самій бібліотеці, так і після того – експертна комісія НБУВ. Маємо нагадати, що пам'ятки історії та культури поділяються за своєю значущістю на кілька категорій: світового, державного, регіонального та місцевого рівнів, і ДРНКН є формою обліку пам'яток на державному рівні.

Вважаємо за необхідне зупинитися детальніше на критеріях відбору пам'яток. Якщо давні рукописні книги, з огляду на спосіб їхнього виготовлення, всі унікальні, неповторні і потребують фіксації в ДРНКН як безперечні книжкові пам'ятки своєї епохи, то для друкованих книжок реєстр має відіграти роль зведеного каталогу стародруків, тобто в ньому має бути зафіксовано певне видання, зазначена кількість його примірників і в яких саме установах вони зберігаються. За Інструкцією «Про порядок відбору рукописних книг, рідкісних і цінних видань з бібліотечних фондів до Державного реєстру національного культурного надбання» (zareestrovana в Міністерстві юстиції України 12 грудня 2001 р., № 1027/6218) визначені такі основні групи стародруків для включення до ДРНКН: інкунабули, палеотипи та іноземні стародруки до 1800 р.; усі видання глаголичного і кириличного друку до 1800 р.; усі видання громадянського друку (шрифтом, який було введено в Росії для друкування книжок світського змісту внаслідок проведеної Петром І реформи 1710 р.) – до 1830 російські, включаючи періоду, і до 1860 р. – українські. Отже, це формальні хронологічні межі, які спрощують відбір таких книжок до Реєстру за датою виходу.

Опис одиначної книжкової пам'ятки (стародруку)

Автор

Назва

Місце видання

Видавництво чи друкарня, друкар

Рік видання

Обсяг (стор., арк.)

Формат

Код групи, до якої віднесено документ:

I – інкунабули, П – палеотипи, ІС – іноземні стародруки,

Кир – видання кириличного друку,

Гр – видання гражданського друку, Укр – українські видання,

Гр-п – періодичні видання гражданського друку,

Укр-п – українські періодичні видання)

Фондоутримувач (бібліотека, відділ)

Кількість примірників

Опис рукописної книги

Автор

Назва

Дата створення

Місце створення

Писець

Мова

Обсяг (кількість аркушів або сторінок)

Матеріал письма, формат, розмір аркуша

Тип письма

Фізичний стан збереження, наявність або відсутність оправи

Оздоблення (перелік видів оздоблення)

Старі шифри, штамп, екслібриси

Шифр

Код групи – СР

Фондоутримувач (бібліотека, відділ)

Існує проблема уніфікації описів, інакше при зведенні інформації примірники однакових видань не зійдуться разом. Потрібно буде відпрацювати авторитетні записи, бо на стародруках навіть назви міст, імена авторів, видавців писалися по-різному, і часто бібліотекарі так і вводили по-різному, а тепер в ході пошуку все це має через авторитетні файли зібратися: Copernik – Copernic, Nürnberg – Norinber, Köln – Colonia

Agrippina, або однакове позначення друкарні, хоча в друках можуть бути різні її назви.

Найбільш складним є, як не дивно, укладання реєстру книжкових пам'яток XIX–XX ст. Вони повинні відбиратися на рівні видання за певними критеріями і спочатку проходити експертизу, а потім вливатися до бази реєстру. Ці критерії доцільно також затвердити, але все одно слід проводити експертизу, наприклад: прижиттєві видання видатних діячів науки, літератури, політики (може бути суб'єктивний підхід); цінні за змістом видання, які справили вплив на розвиток суспільства, науки (те ж саме); видання переламних періодів у житті суспільства, які цей період відбивають (як тогочасне джерело); видання заборонені і, відповідно, знищені цензурою (треба перевіряти, відшукати таку інформацію непросто). Крім того, цінними може визначити експертиза не видання, а окремі їх примірники – з автографами видатних особистостей, з цінними мистецькими екслібрисами відомих бібліотек, у вишуканих аматорських оправах, наприклад, з додатковими цінними ілюстраціями, вставками і т. ін. Таких книжок може виявитися дуже багато, і тільки експертиза може визначити необхідність внесення конкретної книги до Реєстру. Це колосальна робота на перспективу. Тому сьогодні ми поки що таку базу не виставляємо, хоча підготовчу роботу на місцях доцільно проводити.

Стосовно реєстрації колекцій-книжкових пам'яток: колекції поділені на тематичні, видові та ін., а також на власницькі чи колекції установ. На сторінці «Матеріали до ДРНКН» подано список найцінніших колекцій НБУВ, затверджений Вченою радою Бібліотеки, а також структуру опису колекцій:

Фондоутримувач (установа)

Підрозділ

Назва колекції

Тип зібрання чи колекції (тематична, видова, хронологічна, видавнича, особова, зібрання історичної установи, монастиря тощо)

Фондозасновник

Дата і місце формування фонду

Місце зберігання, зв'язані колекції (якщо в колекції перебувають книжки, що за певними критеріями мають відношення до інших колекцій)

Хронологічні межі видань

Обсяг фонду

Видовий склад і тематичний зміст

Мовна характеристика

Зовнішні ознаки колекції

(провенієнції: штамп, печатки, написи, наліпки)

Додаткові відомості

У «Бібліотечному віснику» № 6 за 2012 р. публікується ширша інформація на тему організації відповідного ресурсу до Державного реєстру книжкових пам'яток України, яка в сукупності з даною консультацією та електронним ресурсом, представленим на порталі НБУВ, допоможе бібліотекарям спільними зусиллями долучитися до такої благородної та конче потрібної справи, як державна реєстрація книжкових пам'яток.

Л. А. Пестрецова,
мол. наук. співроб. НБУВ

Формування фондів Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського та бібліотек НДУ НАН України шляхом вітчизняного книгообміну

Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського (НБУВ) є головним науково-інформаційним бібліотечним комплексом країни, покликаним забезпечувати зростаючі потреби сфер науки, освіти, культури, державного управління, репрезентації України у світовому інформаційному просторі. Діяльність Бібліотеки спрямовується на забезпечення якісного і повноцінного задоволення науково-інформаційних потреб читачів, у тому числі науковців усіх галузей знання.

НБУВ виконує важливі методичні та організаційні функції щодо забезпечення діяльності академічної бібліотечної мережі. Вона формує головну державну колекцію світової наукової літератури на основі централізованого комплектування бібліотек установ НАН України іноземною літературою. НБУВ організовує передплату доступу до найважливіших електронних баз зарубіжної наукової та науково-технічної інформації і координує використання їх матеріалів установами НАН України.

Одним з провідних напрямів діяльності НБУВ є книгообмін. Сьогодні це дієвий засіб поповнення фондів бібліотек профільними науковими виданнями, літературою універсального змісту, а також важливий інструмент поширення наукового знання. У 1998 р. для активізації книгообміну з установами України та з метою розповсюдження україномовних видань, а також власних видань НБУВ у відділі комплектування вітчизняною літературою було створено окремий сектор вітчизняного книгообміну (ВКО).

Для потреб книгообміну Відділ комплектування Центру формування бібліотечно-інформаційних ресурсів (ЦФБІР) НБУВ щороку за різними джерелами отримує в середньому від 15 до 20 тис. прим. документів. У 2011 р. до ЦФБІР надійшло всього 17383 прим. (546 назв). З них видань НБУВ – 7 710 прим. (25 назв); за державними цільовими програмами (проекти «Наукова книга» «Українська книга») отримано 3 772 прим. (112 назв). За програмою «Українська книга» на 2011 р. було оформлено замовлення необхідної кількості видань цього проекту на сайті

Держкомтелерадіо України. Решта документів, що надійшли протягом 2011 р. до обмінного фонду вітчизняного книгообміну – дари окремих осіб та організацій, в тому числі НДУ НАН України.

Для задоволення інформаційних потреб читачів у фондах бібліотек наукових установ поряд з профільними науковими виданнями мають бути представлені праці соціогуманітарного спрямування. Таку літературу Відділ комплектування може запропонувати бібліотекам зі свого обмінного фонду.

НДУ НАН України внаслідок видавничої діяльності мають у своєму розпорядженні певну частину примірників, призначених для книгообміну та розповсюдження. Про це йдеться в новому розпорядженні Президії НАН України № 113 від 23. 02. 2012 р. «Про внесення змін до Порядку розповсюдження та обліку видавничої продукції науковими установами НАН України». Зокрема, в розділі III. «Розповсюдження видавничої продукції», пунктах 3.3.1. та 3.4.1. зазначено, що «Бібліотечні фонди наукової установи можуть підлягати розповсюдженню на підставі акта прийому-передавання...», що розповсюдження «здійснюється з науковою, культурно-просвітницькою, благодійною, інформаційною метою...».

Вітчизняний книгообмін є одним з ефективних джерел заповнення лакун у фондах НБУВ літературою регіональних видавництв, що надходять з обласних універсальних наукових бібліотек та вузів, а також науковими виданнями завдяки співпраці з академічними установами НАН України. У 2011 р. від партнерів по книгообміну надійшло 9590 прим., зокрема від НДУ НАН України отримано 2790 прим. для зберігання в основному фонді НБУВ та розповсюдження по бібліотеках України.

Найактивнішими серед бібліотек НДУ НАН України були інститути археології, відновлюваної енергетики, географії, геології і геохімії горючих копалин, енциклопедичних досліджень, зоології, історії України, кібернетики, мистецтвознавства, фольклористики та етнології, математики, літератури, політичних і етнонаціональних досліджень, філософії, Національного ботанічного саду. Зокрема, Інститут політичних і етнонаціональних досліджень передав для фондів НБУВ та для подальшого розповсюдження 238 прим. видань з актуальних проблем політичної історії, сучасного стану внутрішньої та зовнішньої політики нашої держави. Український мовно-інформаційний фонд передав 315 прим. документів з питань лінгвістичних технологій, мовознавчих досліджень, в т. ч. довідкову літературу, зокрема «Словник української мови» у двадцяти томах.

До НБУВ у 2011 р. надійшли такі академічні видання, як: «Енциклопедія історії України». Т. 7 – 700 прим. (Ін-т історії України); «Енциклопедія

Сучасної України» Т. 10 – 130 прим. (Ін-т енциклопедичних досліджень); Патон Б.Е. «Избранные труды» – 40 прим. та «Борис Євгенович Патон: Біобібліографія» – 40 прим. (Ін-т електрозварювання); «Каталог раритетних рослин ботанічних садів» – 20 прим., Рахметов Д.Б. «Теоретичні та прикладні аспекти інтродукції рослин в Україні» – 20 прим. (Національний ботанічний сад – всього 134 прим.); «Раритетна теріофауна та її охорона» – 30 прим., «Фауна в антропогенному середовищі» – 40 прим. (Ін-т зоології); Дубиніна О. «У межах чи поза межами?» – 20 прим. (Ін-т літератури), Козак Д. «Етюди давньої історії України» – 15 прим. та Козак О. Д. «Кияни княжої доби» - 10 прим. (Ін-т археології); «Відновлювана енергетика XXI ст.: Матеріали VI міжнародної конференції» – 10 прим. (Ін-т відновлюваної енергетики); «Наукові праці співробітників Інституту геології і геохімії горючих копалин НАН України: бібліогр. покажч. (2005-2009)» (Ін-т геології і геохімії горючих копалин) – 30 прим. тощо.

Всі видання, які надходять до обмінного фонду Центру, використовуються для поповнення фондів НБУВ, організації виставок видань Національної академії наук України, а також з метою книгообміну і розповсюдження їх серед наукових бібліотек.

У свою чергу Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського щороку передає партнерам по вітчизняному книгообміну 15–20 тисяч прим. видань з обмінного фонду. Так, Відділом комплектування за останні п'ять років (2007–2011 рр.) було розповсюджено 100 818 прим. видань, з них установам НДУ передано 8887 прим. видань різноманітної тематики: твори українських і зарубіжних письменників, науково-популярні видання з різних галузей знання, довідкові та інформаційні видання, видання бібліотекознавчої тематики (зокрема видання НБУВ) тощо. З них – 3784 прим. передано НДУ згідно з розпорядженнями Президії НАН України.

У 2011 р. Національною бібліотекою України імені В.І. Вернадського до НДУ НАН України передано 1 150 прим.: за книгообміном – 930 прим. (для поповнення фондів їх бібліотек профільними виданнями, а також літературою універсального змісту) та для розповсюдження серед наукових установ – 220 прим.

Найбільшим попитом серед бібліотек НДУ користується література, що надійшла за державними програмами, а також видання НБУВ. Це такі видання, як «Україна – хронологія розвитку. Імперська доба. 1800 – 1917 рр.», «Червона книга Українських Карпат. Тваринний світ», Бріцин В. М. «Українсько-російський і російсько-український словник: Сфера ділового і професійного спілкування», «Атлас медоносних рослин

України», «Український тлумачний словник видавничо-поліграфічної справи», «Універсальна десяткова класифікація» (чотири окремі видання за різними розділами наук), «Православні святині Києва» тощо, а також видання НБУВ – «Библиотеки национальных академий наук: проблемы функционирования, тенденции развития. Вип. 9», «Робота бібліотек науково-дослідних установ Національної академії наук України в 2010 році. Вип. 16», систематичний покажчик «Зарубіжні періодичні видання у фондах Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського» (надходження 2009–2010 рр.), «Рубрикатор Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. Розділ «Ж Техніка і технічні науки в цілому», «Електронні інформаційні ресурси бібліотек у піднесенні інтелектуального і духовного потенціалу українського суспільства», «Національний інформаційний суверенітет у контексті розвитку новітніх інформаційних технологій», Ісаєнко О. «Інноваційні бібліотечні технології інформаційного обслуговування» тощо. Але, на жаль, майже половина бібліотек НДУ не використовують можливість поповнення своїх фондів необхідними виданнями шляхом вітчизняного книгообміну.

Крім бібліотек НДУ Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського співпрацює також із іншими установами НАН України. Так, з 2008 р. НБУВ відновила передавання літератури, отриманої безкоштовно від установ НАН України, а також власних видань НБУВ до Відділу наукової організації основного фонду для поповнення Фонду Президії НАН України (у 2011 р. передано 134 прим.); до Науково-видавничої ради НАН України, як контрольні примірники передаються видання НБУВ згідно з листом №33/76-1 від 05. 04. 2007р. (у 2011 р. передано 30 прим.); за розпорядженням Президії НАН України № 826 Бібліотекою передано 200 прим. ювілейного видання «Національна академія наук України. 1918 – 2008: до 90 – річчя від дня заснування» (англ. мовою) організаціям, установам та підрозділам апарату Президії НАН України згідно з додатком.

У секторі міжнародного книгообміну в 2011 р. для НДУ НАН України було оформлено і перерозподілено 5 020 прим. Зменшення надходжень у 2011 р. порівняно з 2010 р. для НДУ НАН України пов'язано з відсутністю коштів на відправку міжнародних бандеролей для партнерів з МКО, що веде до скорочення надходжень видань з-за кордону, а також з відсутністю коштів на передплату впродовж двох років. Література, яка надходила для НДУ з інших міст України, була відправлена посилками (81 посилка) протягом року.

Щороку сектор вітчизняного книгообміну складає списки видань поточного обмінного фонду (Додаток № 1). Для замовлення літератури з

обмінного фонду ЦФБІР упродовж 2011 р. було укладено 8 випусків інформаційних покажчиків загальним обсягом 1 611 позицій, які виставлено на сайті Національної бібліотеки України імені В.І.Вернадського nbuv.gov.ua на головній сторінці в розділі «Про Бібліотеку». Деякі академічні бібліотеки активно використовують зазначені інформаційні списки для замовлення літератури. Так, цим джерелом скористалися бібліотеки інститутів соціології, енциклопедичних досліджень, української археографії та джерелознавства, хімії поверхні, Центр гуманітарної освіти НАН України, Головна астрономічна обсерваторія та інші.

Для сприяння формуванню фондів бібліотек НДУ в ЦФБІР постійно організовуються виставки-перегляди нової літератури, отриманої для розповсюдження, надається консультаційна допомога бібліотечним працівникам в організації книгообміну.

В умовах обмеженого фінансування придбання літератури для бібліотек, вітчизняний книгообмін є одним із найдоступніших джерел отримання необхідної літератури на безоплатній основі і задоволення інформаційних потреб учених різних галузей вітчизняної науки.

**Список №1 (2012)/ List №1 (2012)
видань Національної бібліотеки України
ім. В. І. Вернадського,
що пропонуються для книгообміну
(оновлено 10.02.2012)**

С Соціологія. Демографія

1 НАН України. Секція суспільних і гуманітарних наук.

Видання Секції суспільних і гуманітарних наук Національної академії наук України 1998-2003 : Бібліогр. покажчик / НАН України, Нац. б-ка України ім. В.І.Вернадського ; підгот. В. Ю. Омельчук [та ін.] ; голова ред. кол. І. Ф. Курас. - К. : НБУВ, 2003. - 754 с.

2 Горовий, Валерій Микитович

Соціальні інформаційні комунікації, їх наповнення і ресурс : монографія / В. Горовий ; НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. - К. : [НВЦ НБУВ], 2010. - 356 с.

3 Розвиток соціогуманітарних досліджень у Національній академії наук України 1999-2003 / І. Ф. Курас [и др.] ; НАН України. Секція суспільних і гуманітарних наук, Нац. б-ка України ім. В.І.Вернадського. - К. : НБУВ, 2003. - 208 с.

4 Соціально-економічний стан України: наслідки для народу та держави : нац. доп. / О. І. Амоша [та ін.] ; заг. ред. В. М. Гейць [та ін.] ; НАН України. Секція суспільних і гуманітарних наук. - К. : НВЦ НБУВ, 2009. - 687 с.

5 Соціогуманітарні дослідження у Національній академії наук України. 2004-2008 : звіт Секції суспільних і гуманітарних наук НАН України до 90-річчя Національної академії наук України / НАН України, Секція суспільних і гуманітарних наук, Нац. б-ка України ім. В.І.Вернадського ; голова ред. кол. В. М. Литвин. - К., 2008. - 372 с.

6 Україна в глобалізованому світі : зб. наук. пр. / НАН України, Ін-т світової економіки і міжнародних відносин, Нац. б-ка України ім. В.І.Вернадського ; голова ред. кол. О. Г. Білорус. - К., 2007. - 176 с.

Т Історія. Історичні науки

7 Археологія України: Бібліогр. покажчик 1981-1990 / НАН України, Нац. б-ка України ім. В.І.Вернадського ; уклад. І. Г. Шовкопляс ; відп. ред. О. С. Онищенко. - К., 1999. - 460 с.

8 Бодак, Ольга Петрівна

Архів Михайла Брайчевського у фондах Ін-ту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І.Вернадського : каталог / О. П. Бодак ; НАН України, Нац. б-ка України ім. В.І.Вернадського. Ін-т рукопису. - К., 2007. - 410 с.

9 Кашеварова, Наталя Григорьевна

Деятельность Оперативного штаба рейхслайтера Розенберга в оккупированной Европе в период Второй мировой войны : Справочник-указатель архивных документов из киевских собраний / Н. Г. Кашеварова, Н. И. Малолетова ; предредкол., вступ. сл. А. С. Онищенко ; НАН Украины, Нац. б-ка Украины им. В.И.Вернадского и др. - К. : НБУ им. В.И.Вернадского, 2006. - 578 с.

10 Петро Тимофійович Тронько / НАН України, Нац. б-ка України ім. В.І.Вернадського ; уклад. Л. І. Тіманова ; голова ред. кол. І. Ф. Курас ; авт. перед. слова В. А. Смолій. - К. : НБУВ, 2005. - 192 с.

11 Половинчак, Юлія

Газета "Киевлянин" і українство: досвід національної самоідентифікації : монографія / Ю. Половинчак ; НАН України, Нац. б-ка України ім. В.І.Вернадського. - К., 2008. - 218 с.

12 Українська революція і державність (1917-1920 рр.) : Наук.-бібліогр. вид. / НАН України, Нац. б-ка України ім. В.І.Вернадського ; уклад. А. Л. Панова [та ін.] ; ред. О. С. Онищенко. - К., 2001. - 803 с.

13 Українсько-сербські історико-культурні взаємозв'язки : Каталог книжково-інформаційної виставки з фондів НБУ ім. В.І.Вернадського / НАН України, Нац. б-ка України ім. В.І.Вернадського ; уклад. Н. П. Бондар [та ін.] ; голова редкол. О. С. Онищенко. - К., 2005. - 109 с.

У Економіка. Економічні науки

14 Академік НАН України Лукинов Іван Іларіонович (1927-2004) : біобібліогр. покажчик / НАН України, Нац. б-ка України ім. В.І.Вернадського. - К. : [НБУВ НАНУ], 2009. - 149 с.

Ф Політика. Політичні науки

15 **Новий курс: реформи в Україні 2010-2015** : нац. доп. / Авер'янов В. Б. [та ін.] ; за заг. ред.: В. М. Гейця [та ін.] ; НАН України, Секція сусп. і гуманіт. наук. - К. : НВЦ НБУВ, 2010. - 232 с.

Х Держава і право. Юридичні науки

16 **Держава і право**. Бібліографічні посібники : анотов. каталог / НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. - К., 2010. - 292 с

17 **Національний інформаційний суверенітет** у контексті розвитку новітніх інформаційних технологій : [монографія] / [Онищенко О. С. та ін.] ; Нац. акад. наук України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. - К. : НБУВ, 2011. - 160 с.

Ч Культура. Наука. Освіта

18 **Історія Національної академії наук України (1941-1945)** / упоряд. Л. М. Яременко [та ін.] ; відп. ред. О. С. Онищенко ; НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського, Інститут архівознавства, Інститут української археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського. - К., 2007

Ч. 1 : Документи і матеріали. - К., 2007. - 808 с.

Ч. 2 : Додатки. - К., 2007. - 576 с.

19 **Історія Національної академії наук України. 1946-1950** / упоряд. Л. М. Яременко [та ін.] ; голова ред. кол. О. С. Онищенко ; НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського, Інститут архівознавства, Інститут української археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського. - К., 2008

Ч. 1 : Документи і матеріали. - К., 2008. - 604 с.

Ч. 2 : Додатки. - К., 2008. - 716 с.

21 **National Academy of Sciences of Ukraine (Kyiv).**

National Academy of Sciences of Ukraine. 1918-2008 : 90-th anniversary of its foundation / National Academy of Sciences of Ukraine (Kyiv) ; contrib.: O. S. Onyshchenko [et al.] ; forew.: В. Е. Патон. - Kyiv : KMM Publishers, 2008. - 575 с.

22 **Антоненко, Ірина Петрівна**

Каталогізація електронних ресурсів : наук.-метод. посіб. / І. П. Антоненко, О. В. Баркова ; наук. ред. О. В. Воскобойнікова-Гузєва ; Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського НАН України. - К. : НБУВ, 2007. - 116 с.

23 **Архівні фонди установ** Національної академії наук України : путівник / НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. Ін-т архівознавства ; авт.-упоряд. Л. М. Яременко [та ін.] ; відп. ред. О. С. Онищенко. - К., 2008. - 448 с.

24 **Бібліотеки Кисва в період нацистської окупації (1941-1943)** : Дослідження. Анотований покажчик. Публікації документів / НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського, Інститут архівознавства, Інститут української археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського, Державний комітет архівів України, Центральний державний архів вищих органів влади управління України ; уклад. Л. А. Дубровіна, Н. І. Малолетова ; голова редкол. О. С. Онищенко. - К., 2004. - 814 с.

25 **Бібліотеки України загальнодержавного значення: Історія і сучасність** : зб. ст. / НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського, Асоціація бібліотек України ; голова ред. кол. О. С. Онищенко. - К. : НБУВ, 2007. - 252 с.

26 **Бібліотечні парадокси: бібліотекознавчий твір 1736 р.** / НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського ; пер. з латин. Р. Є. Кисельов ; наук. ред. О. С. Онищенко ; авт. передмови Г. І. Ковальчук. - К., 2006. - 41 с.

27 **Булатова, Світлана Олегівна**

Книжкове зібрання роду польських магнатів Яблоновських у фондах Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського / С. О. Булатова ; НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. Ін-т рукопису. - К., 2006. - 334 с. : іл.

28 **Видатні вчені Національної Академії наук України.** - К. : , 1998. - 307 с.

29 **Воскобойнікова-Гузєва, Олена Вікторівна**

Наукові видання у фонді Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського / О. В. Воскобойнікова-Гузєва ; наук. ред. О. С. Онищенко ; НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. - К. : НБУВ, 2004. - 178 с.

30 **Гальченко, Олена Михайлівна**

Оправа східнослов'янських рукописних книг та стародруків в Україні: історія, структура, опис / О. М. Гальченко ; НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. Ін-т рукопису. - К. , 2005. - 376 с. : іл.

31 **Гнатенко, Людмила Анатоліївна**

Слов'янська кирилична рукописна книга XIV ст. з фондів Ін-ту рукопису Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського : каталог: кодиколого-орфографічне дослідження: палеографічний альбом /

Л. А. Гнатенко ; голова ред. кол. О. С. Онищенко ; НАН України, Нац. б-ка України ім. В.І.Вернадського. - К. : НБУВ, 2007. - 266 с.

32 Гнатенко, Людмила Анатоліївна.

Слов'янська кирилична рукописна книга XV ст. з фондів Ін-ту рукопису Національної бібліотеки України імені В.І.Вернадського : Каталог / Л. А. Гнатенко ; НАН України, Нац. б-ка України ім. В.І.Вернадського. - К. : НБУВ, 2003. - 688 с.

33 Горвий, Валерій Микитович

Особливості розвитку соціальних інформаційних баз сучасного українського суспільства / В. М. Горвий ; наук. ред. О. С. Онищенко ; НАН України, Нац. б-ка України ім. В.І.Вернадського. - К. : НБУВ, 2005. - 297 с.

34 Дениско, Людмила Михайлівна

Автографи на книгах із колекції рідкісних видань Національної бібліотеки України імені В.І.Вернадського : каталог / Л. М. Дениско ; НАН України, Нац. б-ка ім. В.І.Вернадського. - К. : НБУВ, 2007. - 134 с.

35 Дениско, Людмила Михайлівна.

Бібліотека Київської духовної академії (1819-1919) / Л. М. Дениско ; наук. ред. О. С. Онищенко ; НАН України, Нац. б-ка України ім. В.І.Вернадського. - К. : НБУВ, 2006. - 224 с.

36 Дениско, Людмила Михайлівна.

Бібліотека та архів Олексія Захаровича Попільницького : монографія / Л. М. Дениско ; наук. ред. О. С. Онищенко ; НАН України, Нац. б-ка України ім. В.І.Вернадського. - К. : НБУВ НАНУ, 2009. - 476 с.

37 Друкарня Почаївського Успенського монастиря та її стародруки : зб. наук. пр. / Нац. акад. наук України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського ; [редкол.: О. С. Онищенко, акад. НАН України, д-р філос. наук (голова) та ін.]. - К. : Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського, 2011. - 262 с.

38 Дубровіна, Любов Андріївна

Бібліотечна справа в Україні в ХХ столітті : монографія / Л. А. Дубровіна, О. С. Онищенко ; НАН України, Нац. б-ка України ім. В.І.Вернадського. Ін-т рукопису. - К. , 2009. - 530 с.

39 Дубровіна, Любов Андріївна

Історія Національної бібліотеки України ім. В.І.Вернадського. 1965-1991 / Л. А. Дубровіна, О. С. Онищенко ; НАН України, Нац. б-ка України ім. В.І.Вернадського. - К. , 2008. - 373 с.

40 Дубровіна, Любов Андріївна

Історія Національної бібліотеки України імені В.І.Вернадського. 1918-1941 / Л. А. Дубровіна, О. С. Онищенко ; НАН України, Нац. б-ка України ім. В.І.Вернадського. - К. : НБУВ, 1998. - 337 с.

41 Зубкова, Наталія Михайлівна

Архів і бібліотека видатного діяча українського просвітництва Б.Д.Грінченка (з фондів Національної бібліотеки України ім. В.І.Вернадського) : [джерелознав. і книгознав. дослідж.] / Н. М. Зубкова; НАН України, Нац. б-ка України ім. В.І.Вернадського. Ін-т рукопису. - К. : НБУВ, 2008. - 178 с.: іл.

42 Інтеграція України у світове співтовариство в контексті розвитку бібліотечних інформаційних технологій : [монографія] / [О. С. Онищенко та ін.] ; Нац. акад. наук України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. - К. : НБУ ім. В. І.Вернадського, 2011. - 222 с.

43 Історія Національної академії наук України (1934-1937) : Документи і матеріали / НАН України, Нац. б-ка України ім. В.І.Вернадського. Ін-т архівознавства ; упоряд. В. А. Кучмаренко [та ін.] ; відп. ред. О. С. Онищенко. - К. : НБУВ, 2003. - 832 с.

44 Історія Національної академії наук України (1938-1941) : Документи і матеріали / НАН України, Нац. б-ка України ім. В.І.Вернадського. Ін-т архівознавства ; упоряд. В. А. Кучмаренко [та ін.] ; відп. ред. О. С. Онищенко. - К. : НБУВ, 2003. - 920 с.

45 Історія Національної академії наук України. 1918-1933 : Науково-довідковий апарат / НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І.Вернадського ; упоряд. О. О. Колобов [та ін.] ; відп. ред. О. С. Онищенко. - К. : НБУВ, 2002. - 448 с.

46 Ісаєнко, Олександр Олександрович

Інноваційні бібліотечні технології інформаційного обслуговування : [монографія] / Олександр Ісаєнко ; НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. - К. : НБУ ім. В. І. Вернадського, 2011. - 157 с.

47 Іванова, Ольга Андріївна

Слов'янська кирилична рукописна книга XVI ст. з фондів Ін-ту рукопису Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського : наук. кат. : палеогр. альб. / О. А. Іванова, О. М. Гальченко, Л. А. Гнатенко ; НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського, Ін-т рукопису. - К. : Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського, 2010. - 791 с.

48 НАН України. Центральна наукова бібліотека ім. В.І.Вернадського. Ін-т української археографії.

Каталог палеотипов из фондов Центральной научной библиотеки им. В.И. Вернадского НАН Украины / НАН Украины. Центральная научная библиотека им. В.И.Вернадского. Ин-т украинской археографии ; сост. М. А. Шамрай [и др.] ; отв. ред. В. М. Ничик. - К. : Наук. думка, 1995. - 550 с.

49 Кириличні стародруки 15-17 ст. у Національній бібліотеці України імені В.І.Вернадського : каталог / НАН України, Нац. б-ка України ім.

В.І.Вернадського ; уклад. Н. П. Бондар [та ін.] ; заг. ред. Г. І. Ковальчук. - К., 2008. - 232 с. : іл.

50 Ковальчук, Галина Іванівна

Книжкові пам'ятки (рідкісні та цінні книжки) в бібліотечних фондах / Г. І. Ковальчук ; НАН України, Нац. б-ка України ім. В.І.Вернадського, Ін-т української книги. - К. : НБУВ, 2004. - 644 с.

51 Ковальчук, Галина Іванівна

Рукописні книги та стародруки : [навч. посіб.] / Галина Ковальчук ; Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. - К., 2011. - 100 с.

52 Копанєва, Вікторія Олександрівна

Бібліотека як центр збереження інформаційних ресурсів Інтернету : монографія / В. О. Копанєва ; наук. ред. О. С. Онищенко ; НАН України, Нац. б-ка України ім. В.І.Вернадського. - К. : , 2009. - 198 с.: рис.

53 Лобузін, Катерина Вілентіївна

Бібліотечні класифікації в сучасних інформаційних сервісах : [монографія] / Катерина Лобузін ; НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. - К. : НБУВ ім. Вернадського, 2010. - 132 с.

54 Матяш, Ірина Борисівна

Українська архівна періодика 1920- 1930- х рр.: історія, бібліографія, бібліометрія / І. Б. Матяш ; відп. ред. О. С. Онищенко ; НАН України, Нац. б-ка України ім. В.І.Вернадського. - К., 1999. - 480 с.

55 Методичні рекомендації для державної реєстрації книжкових пам'яток України: Кириличні рукописні книги та стародруки / НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського ; уклад. Н. П. Бондар [та ін.]. - К., 2007. - 135 с.

56 Міщук, Сергій Миколайович

Рукописні та книжкові зібрання Волині у фондах Національної бібліотеки України імені В.І.Вернадського: історія, склад, наукове дослідження / С. М. Міщук ; відп. ред. О. С. Онищенко ; НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. - К., 2007. - 243 с.

57 Мяскова, Тетяна Євгенівна

Бібліотека Імператорського університету Св. Володимира: з історії комплектування (1834-1927 рр.) / Т. Є. Мяскова ; наук. ред. О. С. Онищенко; НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І.Вернадського. - К., 2005. - 184 с.

58 Наукові бібліотеки України : Довідник / НАН України, Нац. б-ка України ім. В.І.Вернадського, Координаційне Бюро Енциклопедії Сучасної України ; уклад. А. А. Свобода [та ін.] ; відп. ред. О. С. Онищенко. - К., 2004. - 472 с.

59 Национальная академия наук Украины. 1918-2008 : к 90-летию со

дня основания / А. С. Онищенко [и др.] ; гл. ред. Б. Е. Патон ; НАН Украины, Нац. б-ка Украины им. В.И.Вернадского. - К. : [Изд-во КММ], 2008. - 669 с.

60 Національна академія наук України. 1918-2008 : до 90-річчя від дня заснування / О. С. Онищенко [та ін.] ; ред. Б. Є. Патон ; НАН України, Нац. б-ка України ім. В.І.Вернадського. - К. : Видавництво КММ, 2008. - 624 с.

61 Національна академія наук України: проблеми розвитку та входження в європейський науковий простір : монографія / О. С. Онищенко [та ін.] ; ред. О. С. Онищенко, Маліцький Б. А ; НАН України. - К. : Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського : Центр досліджень науково-технічного потенціалу та історії науки ім. Г.М.Доброва, 2007. - 680 с.

62 Національна бібліотека України імені В.І.Вернадського на сторінках газет (1918-2008) : бібліогр. покажч. / НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І.Вернадського ; авт.-уклад. Н. Ф. Самохіна [та ін.] ; голова редкол. О. С. Онищенко. - К. : НБУВ, 2008. - 344 с.

63 Особові архівні фонди Ін-ту рукопису : Пугівник / О. С. Боляк [та ін.] ; відп. ред. редкол. О. С. Онищенко ; НАН України, Нац. б-ка України ім. В.І.Вернадського. Ін-т рукопису. - К., 2002. - 766 с.

64 Рубрикатор Національної бібліотеки України ім. В.І.Вернадського: Таблиці територіальних типових поділів / І.І.Багрій, А.Г.Бровкін, Л.В.Головіна та ін.; О.С.Онищенко (голов. ред.); НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І.Вернадського. - К.: НБУВ, 2004. - 768 с.

65 Рубрикатор Національної бібліотеки України ім. В. І.Вернадського : К Технологія металів. Машинобудування. Приладобудування: Розділ [Рубрикатора НБУВ] / Н. О. Артюшенко, А.Г. Бровкін, С. В.Галицька, І.А.Зарічняк; О.С.Онищенко (голов. ред.); НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І.Вернадського. - К.: НБУВ, 2005. - 586с.- (Рубрикатор НБУВ)

66 Рубрикатор Національної бібліотеки України ім. В.І.Вернадського: М1 Технологія деревини: Підрозділ. М Технологія деревини. Виробництва легкої промисловості. Поліграфічне виробництво. Фотокінотехніка: Розділ [Рубрикатора НБУВ] / Н.О.Артюшенко, А.Г.Бровкін, С. В. Галицька, І. А. Зарічняк; О.С.Онищенко (гол. ред.); НАН України. Нац. б-ка України ім. В.І.Вернадського. - К., : НБУВ, 2006. - 198 с.

67 Рубрикатор Національної бібліотеки України ім. В.І.Вернадського; М Технологія деревини. Виробництва легкої промисловості. Поліграфічне виробництво. Фотокінотехніка: розділ; М2/7 Виробництва легкої промисловості: підрозділ./ Н.О.Артюшенко, А.Г.Бровкін, С. В.Галицька, І. А. Зарічняк; О. С.Онищенко (голов. ред.); НАН України. Нац. б-ка України ім. В. І.Вернадського. - К., : НБУВ, 2007. - 374 с.

68 Рубрикатор Національної бібліотеки України ім. В.І.Вернадського;

М Технологія деревини. Виробництва легкої промисловості. Поліграфічне виробництво. Фотокінотехніка: розділ; М8 Поліграфічне виробництво: підрозділ / Н.О.Артюшенко, А. Г.Бровкін, С. В.Галицька, І. А.Зарічняк; О. С.Онищенко (гол. ред.); НАН України. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського. - К., : НБУВ, 2008. – 196 с.

69 Рубрикатор Національної бібліотеки України імені В. І.Вернадського: Таблиця етнічних типових поділів/ А. Г. Бровкін, Л. В. Головіна, І. А. Зарічняк (авт.-уклад.); О. С. Онищенко (голов. ред.); НАН України. Нац.б-ка України ім. В.І.Вернадського. - К.: НБУВ, 2007. – 284 с.

70 Рубрикатор Національної бібліотеки України імені В.І.Вернадського: Розділ “М Технологія деревини. Виробництва легкої промисловості. Поліграфічне виробництво. Фотокінотехніка”; Підрозділ “М9 Фотокінотехніка”/ А.Г.Бровкін, Н.О.Артюшенко, С.В.Галицька, І.А.Зарічняк; О.С.Онищенко (голов. ред.); НАН України. Національна бібліотека України ім. В.І.Вернадського. - К., : НБУВ, 2009. – 227 с.

71 Рубрикатор Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського : Розділ “Н Будівництво” / авт. кол.: А. Г. Бровкін (канд. іст. наук, кер.), С. В. Галицька, І. А. Зарічняк (відп. за вип.), В. А. Якушко ; голов. ред. О. С. Онищенко, акад. НАН України ; НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. - К., : НБУВ, 2010. - 598 с.

72 Рубрикатор Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського : Розділ “Ж Техніка і технічні науки у цілому” / А. Г. Бровкін, Н. О. Артюшенко, С. В. Галицька, І. А. Зарічняк ; голов. ред. О. С. Онищенко ; НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. - К. : НБУВ, 2010. - 239 с.

73 Рубрикатор Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. Розділ “3 Енергетика. Радіоелектроніка”. Підрозділи “381 Кібернетика”, “397 Інформаційна та обчислювальна техніка” / НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського ; [К. В. Лобузін (канд. техн. наук, авт.-уклад.) та ін. ; голов. ред. О. С. Онищенко, акад. НАН України]. - К. : НБУВ, 2011. - 249 с.

74 Самохіна, Наталія Федорівна

Документні ресурси наукової бібліотеки: модель обігу, рівнева організація : [монографія] / Н. Ф. Самохіна ; НАН України, Нац. б-ка України ім. В.І.Вернадського. - К., 2008. - 167 с.: рис.

75 Сербін, Олег Олегович

Бібліотечно-бібліографічні класифікації: історична еволюція та сучасні тенденції розвитку : монографія / О. О. Сербін ; наук. ред. О. С. Онищенко ;

НАН України, Нац. б-ка України ім. В.І.Вернадського. - К. : [НБУВ НАНУ], 2009. - 138 с.

76 Солоіденко, Галина Іванівна

Українська бібліотечна термінологія: становлення та основні етапи розвитку : монографія / Г. І. Солоіденко ; НАН України, Нац. б-ка України ім. В. Вернадського. - К., : НБУВ, 2010. - 204 с.

77 Сорока, Марина Борисівна

Національна система реферування української наукової літератури : монографія / М. Б. Сорока ; НАН України, Нац. б-ка України ім. В.І.Вернадського. - К.: НБУВ, 2002. - 210 с.

78 Степченко, Ольга Петрівна

Українські вчені - фундатори спеціалізованих відділів Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського (1918-1934) / О. П. Степченко ; відп. ред. Л. А. Дубровіна ; НАН України, Нац. б-ка України ім. В.І.Вернадського. Ін-т рукопису. - К. : НБУВ, 2008. - 217 с.

79 Стрішенець, Надія Володимирівна

Англо-український словник-довідник бібліотечно-інформаційної термінології / Н. В. Стрішенець ; НАН України, Нац. б-ка України ім. В.І.Вернадського. - К. , 2004. – 332 с.

80 Стрішенець, Надія Володимирівна

Сучасна американська бібліотечно-інформаційна терміносистема: бібліотекознавчий аспект : монографія / Н. В. Стрішенець ; НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. - К., 2011. - 502 с.

81 Фоменко, Діна Дем'янівна

Аркушеві образотворчі видання у фондах Національної бібліотеки України імені В.І.Вернадського (1904-1923) : Бібліогр. покажчик / Д. Д. Фоменко [та ін.] ; голова редкол. О. С. Онищенко ; НАН України, Нац. б-ка України ім. В.І.Вернадського. - К. : НБУВ, 2002. - 194 с.

III Філологічні науки. Художня література

82 Петлюра, Леся Симонівна

Народе мій, улюблений... / Л. С. Петлюра ; підгот., перед. сл., упоряд., життєпис та комент. С. Ківшар ; ред. кол. О. С. Онищенко [та ін.] ; НАН України, Нац. б-ка України ім. В.І.Вернадського. - К. : НБУВ, 2009. - 668с. + 48 с. вкл.

83 Постійна комісія УАН-ВУАН для складання біографічного словника діячів України. 1918-1933 : Документи. Матеріали. Дослідження / НАН України, Нац. б-ка України ім. В.І.Вернадського. Ін-т біографічних досліджень. Ін-т рукопису; авт.-упоряд. С. М. Ляшко. - К. : НБУВ, 2003. – 688 с.

84 **Сербські фольклор і література** в українських перекладах та дослідженнях. 1837-2004 : Матеріали до бібліографії / НАН України, Нац. б-ка України ім. В.І.Вернадського ; уклад. Д. Айдачич [та ін.] ; голова редкол. О. С. Онищенко. - К., 2005. - 265 с.

85 **Українсько-македонський словник** : [20 тис. загальноживаних слів] / О. С. Онищенко [та ін.] ; НАН України, Український мовно-інформаційний фонд, Нац. б-ка України ім. В.І.Вернадського, Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні. - К., 2008. - 328 с.

86 **Українсько-бельгійські літературні зв'язки 1870-2008** : бібліогр. покажч. / НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського, Львів. нац. ун-т ім. І. Франка ; уклад.: Т. Добко [та ін.]. - К. ; Л., 2010. - 243 с.

Щ Мистецтво. Мистецтвознавство

87 **Георгій Васильович Малаков** (1928- 1979) : Каталог. Альбом (із фондів НБУВ) / НАН України, Нац. б-ка України ім. В.І.Вернадського ; авт.-упоряд. Н. Ю. Белічко ; відп. ред. Г. М. Юхимець. - К. : НБУВ, 2000. - 160 с.

88 **Донець, Олена Миколаївна**

Радянський лубок із фондів Національної бібліотеки України імені В.І.Вернадського (1923-1958) : Каталог / О. М. Донець ; НАН України, Нац. б-ка України ім. В.І.Вернадського. - К. : НБУВ, 2006. - 162 с. : іл.

89 **Івченко, Лариса Василівна**

Українські нотні видання 1923-1934 у фондах Національної бібліотеки України імені В.І.Вернадського : (інструментальна музика): науковий каталог / Л. В. Івченко, О. А. Вакульчук ; голова редкол. О. С. Онищенко ; НАН України, Нац. б-ка України ім. В.І.Вернадського. - К. : НБУВ, 2009. - 395 с.

90 **Івченко, Лариса Василівна**

Реконструкція нотної колекції графа О.К.Розумовського за каталогами XVIII сторіччя / Л. В. Івченко ; голов. ред. О. С. Онищенко ; НАН України, Нац. б-ка України ім. В.І.Вернадського. - К. : НБУВ, 2004. - 644 с. : нот

91 **Музичний архів М.Д.Леонтовича** : Каталог / НАН України, Нац. б-ка України ім. В.І.Вернадського. Ін-т рукопису ; уклад. Л. П. Корній, Е. С. Клименко ; відп.ред. Л. А. Дубровіна. - К. : НБУВ, 1999. - 115 с.

92 **Савченко, Ірина Валентинівна**

Українські нотні видання 1917-1923 років у фондах Національної бібліотеки України імені В.І.Вернадського : науковий каталог / І. В. Савченко ; голова ред. кол. О. С. Онищенко [та ін.] ; НАН України, Нац. б-ка України ім. В.І.Вернадського. - К. : НБУВ, 2007. - 384 с.

93 **Шолохова, Людмила Володимирівна**

Фоноархів єврейської музичної спадщини : Колекція фонографічних записів єврейського фольклору із фондів Ін-ту рукопису: Анотований каталог фоноциліндрів та нотних і текстових розшифровок / Л. В. Шолохова ; ред. О. С. Онищенко [та ін.] ; НАН України, Нац. б-ка України ім. В.І.Вернадського. - К. : НБУВ, 2001. - 844 с.

Э Релігія

94 **Рукавіцина-Гордзівська, Євгенія Віталіївна**

Київський митрополит Євгеній (Є. О. Болховітинов). Біобібліографія. Бібліотека. Архів : [біобібліогр. довід.] / Є. В. Рукавіцина-Гордзівська ; [наук. ред. Г. І. Ковальчук] ; НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. - К.: НБУВ, 2010. - 855 с.

95 **Пересопницьке Євангеліє 1556-1561** : дослідження. Транслітерований текст. Словопоказчик. - 2-ге вид., доп. - К. : НБУВ, 2011. - 699 с.

Я Література універсального змісту

96 **Газети України 1930-1934** рр. у фондах Національної бібліотеки України імені В.І.Вернадського : Каталог: У 2-х ч. / авт.-уклад. Т. О. Борисенко [та ін.] ; голова редкол. О. С. Онищенко ; НАН України, Нац. б-ка України ім. В.І.Вернадського. - К. : НБУВ. - 2004

Ч. 1. - 2004. - 853 с.

Ч. 2. - 2004. - 986 с.

97 **Матеріали до українського біографічного словника** : Короткі біографічні довідки / відп. редактори В. С. Чижко, В. І. Попик ; НАН України, Нац. б-ка України ім. В.І.Вернадського. Ін-т біографічних досліджень, Українське біографічне товариство : НБУВ. - 2006

Вип. 1 : А. - К. : , 2006. - 259 с.

98 **Видання Секції суспільних і гуманітарних наук Національної академії наук України. 2003-2008** : Бібліогр. покажчик / НАН України, Нац. б-ка України ім. В.І.Вернадського ; підгот. В. Ю. Омельчук [та ін.] ; голова ред. кол. В. М. Литвин. - К., 2008. - 568 с.

99 **Газети України 1941-1945** рр. у фондах Національної бібліотеки України імені В.І.Вернадського : каталог / НАН України, Нац. б-ка України ім. В.І.Вернадського ; авт.-уклад. Н. Ф. Самохіна [та ін.] ; голова ред. кол. О. С. Онищенко. - К., 2009. - 504 с.

100 Добко, Тетяна Василівна

Вістник: Місячник літератури, мистецтва, науки й громадського життя. 1933-1939 : Систематичний покажчик змісту / Т. В. Добко, Б. Д. Ясінський ; наук. ред. О. С. Онищенко ; НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського, Б-ка конгресу США, Наук. т-во ім. Шевченка. - К. ; Вашингтон ; Нью-Йорк : НБУВ, 2002. - 340 с.

101 **Зарубіжні періодичні видання** у фондах Національної бібліотеки України імені В.І.Вернадського та бібліотек науково-дослідних установ НАН України (надходження 2007-2008 рр.) : сист. покажчик / НАН України, Нац. б-ка України ім. В.І.Вернадського ; уклад. Р. Л. Красій [та ін.] ; відп. ред. Н. В. Стрішенець. - К. : [НБУВ], 2009. - 292 с.

102 **Зарубіжні періодичні видання** у фондах Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського та бібліотек науково-дослідних установ НАН України (надходження 2009-2010 рр.) : наук.-інформ. сист. покажч. / НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського ; [уклад.: Р. Л. Красій, Н. І. Малолетова, О. В. Полякова ; відп. ред. Н. В. Стрішенець, канд. іст. наук]. - К. : НБУВ, 2011. - 257 с.

103 **Книга в Україні, 1861-1917** : Матеріали до репертуару укр. кн. : Бібліогр. покажч. / ред. О. С. Онищенко ; НАН України, Нац. б-ка України ім. В.І.Вернадського. - 1996. - (Національна бібліографія України)

Вип. 3 : В / уклад. С. Й. Петров, С. С. Петров ; ред. В. Ю. Омельчук. - К., 2001. - 334 с.

Вип. 4: Г / С.Й.Петров, С.С.Петров (уклад.); В.Ю.Омельчук (відп. ред.). - К., 2002. - 422 с.

Вип. 5: Д / С.Й.Петров, С.С.Петров (уклад.); В.Ю.Омельчук (відп. ред.). - К., 2003. - 532 с.

Вип. 6: Е, Є, Ж / С.Й.Петров, С.С.Петров (уклад.); В.Ю.Омельчук (наук. ред.). - К., 2004. - 268 с.

Вип. 7: З, И, І / С.Й.Петров, С.С.Петров (уклад.); В.Ю.Омельчук (наук. ред.). - 2005. - 404 с.

Вип. 8, ч. 1: К-Кн / С.С.Петров та ін. (упоряд. та підгот.); В.Ю.Омельчук (наук. ред.); С.Й.Петров, С.С.Петров (зібрані). - К., 2006. - 406 с.

Вип. 8, ч. 2: Ко-Кя / С.С.Петров та ін. (упоряд.); В.Ю.Омельчук (наук. ред.). - 2006. - 492 с.

Вип. 9: Л / С.С.Петров та ін. (упоряд.); С.Й.Петров, С.С.Петров (зібр.). - 2006. - 340 с.

Вип. 10: М / С.С.Петров та ін. (упоряд. та підгот. до друку); С.Й.Петров, С.С.Петров (зібр.). - 2007. - 486 с.

Вип. 11: Н / С.Й.Петров та ін. (упоряд.); В.Ю.Омельчук (наук. ред.). -

2008. - 340 с.

Вип. 12, ч. 1 «О-От»: / С.Й.Петров та ін. (упоряд.); В.Ю.Омельчук (наук. ред.). - 2009. - 671 с.

Вип. 12, ч. 2 «От-Ош»: Н / С.Й.Петров та ін. (упоряд.); В.Ю.Омельчук (наук. ред.). - 2009. - 615 с.

Вип. 13, ч. 1 «П-По»: / С.Й.Петров та ін. (упоряд.); В.Ю.Омельчук (наук. ред.). - 2010. - 511 с.

Вип. 13, ч. 2 «По-Пя»: / С.Й.Петров та ін. (упоряд.); В.Ю.Омельчук (наук. ред.). - 2010. - 517 с.

Вип. 14 : Р / [зібрані: С. Й. Петров, С. С. Петров ; упорядкув., допов. та підгот. до друку: В. С. Гоїнець та ін. ; наук. ред. В. Ю. Омельчук]. - 2011. - 407 с.

104 **Книжкові джерела української біографістики** у фондах Національної бібліотеки України імені В.І.Вернадського : Матеріали до бібліографії (середина ХІХ - ХХст.) / НАН України, Нац. б-ка України ім. В.І.Вернадського, Ін-т біографічних досліджень ; авт.-уклад. Т. В. Куриленко [та ін.] ; голова редкол. О. С. Онищенко. - К. : , 2004. - 367 с.

105 **Реєстр імен українського біографічного словника** : літери А - Б / О. В. Бугаєва [та ін.] ; відп. ред. В. І. Попик ; НАН України, Нац. б-ка України ім. В.І.Вернадського. Ін-т біографічних досліджень, Українське біографічне товариство. - К., 2008. - 158 с.

106 **Україномовна книга** у фондах Національної бібліотеки України імені В.І.Вернадського. 1798-1923 : Бібліогр. покажчик / голова редкол. О. С. Онищенко ; НАН України, Нац. б-ка України ім. В.І.Вернадського : НБУВ. - 2003. - (Національна бібліографія України)

Т. 1: 1798-1911 / М. Д. Бойченко [та ін.]. - К., 2003. - 673 с.

Т. 2: 1912-1923 / М.Д.Бойченко, С.А.Дзюбич, Т.Б.Корольова та ін. - 2003. - 689 с.

Т. 3: Науково-допоміжний апарат / М.Д.Бойченко, С.А.Дзюбич, Т.Б.Корольова та ін. - 2003. - 667 с.

107 **Библиотеки национальных академий наук**: проблемы функционирования, тенденции развития: Научно-практический и теоретический сборник. / Редкол.: А.С.Онищенко (пред.) и др. - К.: НБУВ, 2000.

Вип. 3. - К., 2005. - 363 с.

Вип. 4. - К., 2006. - 438 с.

Вип. 6. - К., 2008. - 477 с.

Вип. 7. - К., 2009. - 380 с.

Вип. 8. - К., 2010. - 376 с.

Вип. 9. - К., 2011. - 302 с.

Вип. 10. - К., 2012. – 360 с.

108 **Електронні інформаційні ресурси** бібліотек у піднесенні інтелектуального і духовного потенціалу українського суспільства / [О.С.Онищенко, Л. А. Дубровіна, В. М. Горовий та ін.]; НАН України, Нац. б-ка України ім. В.І.Вернадського]. - К. : НБУВ, 2011. - 248 с.

109 **Франкомовні довідкові та бібліографічні видання XVIII - початку XX ст. у фондах Національної бібліотеки України імені В.І.Вернадського** : каталог / НАН України, Нац. б-ка України ім. В.І.Вернадського ; уклад. М. А. Стельмашева [та ін.] ; ред. кол. Л. А. Дубровіна [та ін.]. - К., 2008. - 272 с.

110 **Наукові праці Національної бібліотеки України імені В.І.Вернадського/НАН України; Асоціація бібліотек України; О.Онищенко (ред.)**. – К., 1998 –

Вип. 2. – К., 1999. – 356 с.

Вип. 3. – К., 2000. – 387 с.

Вип. 4. – К., 2000. – 244 с.

Вип. 5. – К., 2000. – 447 с.

Вип. 6. – К., 2001. – 534 с.

Вип. 7. – К., 2001. – 479 с.

Вип. 8. – К., 2002. – 512 с.

Вип. 9. – К., 2002. – 648 с.

Вип. 10. – К., 2003. – 377 с.

Вип. 11. – К., 2003. – 654 с.

Вип. 12. – К., 2003. – 310 с.

Вип. 13. – К., 2004. – 567 с.

Вип. 14. – К., 2005. – 890 с.

Вип. 15: Бібліотеки Національної академії наук України: історія і сучасність. – К., 2006. – 365 с.

Вип. 16. – К., 2006. – 606 с.

Вип. 17: Інноваційні технології збереження документальних фондів: Запобігання надзвичайній ситуації у бібліотеці, шляхи її подолання. – К., 2007. – 170 с.

Вип. 18. – К., 2007. – 228 с.

Вип. 19. – К., 2007. – 712 с.

Вип. 20. – К., 2008. – 224 с.

Вип. 21. – К., 2008. – 324 с.

Вип. 22. – К., 2008. – 366 с.

Вип. 23. – К., 2009. – 344 с.

Вип. 24. – К., 2009. – 344 с.

Вип. 25. – К., 2009. – 346 с.

Вип. 26. – К., 2010. – 308 с.

Вип. 27. – К., 2010. – 388 с.

Вип. 28. – К., 2010. – 654 с.

Вип. 29. – К., 2011. – 258 с.

Вип. 30. – К., 2011. – 304 с.

Вип. 31. – К., 2011. – 701 с.

Вип. 32. – К., 2011. – 416 с.

111 **Рукописна та книжкова спадщина України**: Археографічні дослідження унікальних архівних та бібліотечних фондів / НАН України. НБУВ. Ін-т рукопису, Ін-т укр. Археографії та джерелознавства ім. М.С.Грушевського; Л.Дубровіна (ред.). - К., 1993.

Вип. 10. – К., 2005. – 471 с.

Вип. 11. – К., 2007. – 327 с.

Вип. 12. – К., 2007. – 435 с.

Вип. 13. – К., 2009. – 461 с.

Вип. 14. – К., 2010. – 417 с.

112 **Слов'янські обрії**: Міждисциплінарний зб.наук. праць / НАН України.

Вип. 1. - К., 2006. – 586 с.

Вип. 2. - К., 2008. – 896 с.

Вип. 3. - К., 2010. – 228 с.

113 **Українсько-македонський науковий збірник** / НАН України; НБУВ. МАНМ.

Вип. 1. - К., 2005. – 344 с.

Вип. 2. - К., 2006. – 430 с.

Вип. 3. - К., 2008. – 328 с.

Вип. 4. - К., 2009. – 444 с.

Вип. 5. - К., 2011. – 433 с.

114 **Україна-Монголія: 800 років** у контексті історії: зб.наук.праць / НАН України. НБУВ. - К., 2008. – 142 с.

115 **Українська біографістика**: зб.наук.праць / НАН України. НБУВ / – К., 2008.

Вип. 3. – К., 2005. – 374 с.

Вип. 4. – К., 2008. – 554 с.

Вип. 5. – К., 2009. – 296 с.

Вип. 6. – К., 2010. – 336 с.

Вип. 7. – К., 2010. – 412 с.

Вип. 8. – К., 2011. – 340 с.

IV. ЗАКОНОДАВЧІ
ТА НОРМАТИВНО-ІНСТРУКТИВНІ ДОКУМЕНТИ
В ГАЛУЗІ БІБЛІОТЕЧНОЇ СПРАВИ

**ЗАКОН УКРАЇНИ
«ПРО ПРОФЕСІЙНИЙ РОЗВИТОК ПРАЦІВНИКІВ»**

Цей Закон визначає правові, організаційні та фінансові засади функціонування системи професійного розвитку працівників.

Розділ I.

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Визначення основних термінів

1. У цьому Законі наведені нижче терміни вживаються в такому значенні:

атестація працівників - процедура оцінки професійного рівня працівників кваліфікаційним вимогам і посадовим обов'язкам, проведення оцінки їх професійного рівня;

неформальне професійне навчання працівників - набуття працівниками професійних знань, умінь і навичок, не регламентоване місцем набуття, строком та формою навчання;

підтвердження кваліфікації працівників - процедура визначення відповідності професійних знань, умінь і навичок працівників установленим законодавством вимогам і посадовим обов'язкам, проведення оцінки їх професійного рівня шляхом атестації;

працівник - фізична особа, яка працює за трудовим договором (контрактом) на підприємстві, в установі та організації незалежно від форми власності та виду діяльності або у фізичної особи, яка відповідно до законодавства використовує найману працю;

професійне навчання працівників - процес цілеспрямованого формування у працівників спеціальних знань, розвиток необхідних навичок та вмінь, що дають змогу підвищувати продуктивність праці, максимально якісно виконувати функціональні обов'язки, освоювати нові види професійної діяльності, що включає первинну професійну підготовку, перепідготовку і підвищення кваліфікації працівників відповідно до потреб виробництва;

роботодавець - власник підприємства, установи, організації незалежно від форми власності та виду діяльності або уповноважений ним орган чи фізична особа, яка відповідно до законодавства використовує найману працю;

формальне професійне навчання працівників - набуття працівниками професійних знань, умінь і навичок у навчальному закладі або безпосередньо у роботодавця відповідно до вимог державних стандартів освіти, за результатами якого видається документ про освіту встановленого зразка.

Стаття 2. Державна політика у сфері професійного розвитку працівників

1. Метою державної політики у сфері професійного розвитку працівників є підвищення їх конкурентоспроможності відповідно до суспільних потреб шляхом сприяння роботодавцю в ефективному використанні праці та забезпеченні досягнення належного професійного рівня працівниками.

2. Державна політика у сфері професійного розвитку працівників формується за принципами:

- доступності професійного розвитку працівникам;
- вільного вибору роботодавцем форм і методів забезпечення професійного розвитку працівників з урахуванням специфіки їх роботи;
- додержання інтересів роботодавця та працівника;
- безперервності процесу професійного розвитку працівників.

Стаття 3. Управління у сфері професійного розвитку працівників

1. Державне управління у сфері професійного розвитку працівників здійснюється центральним органом виконавчої влади у сфері соціальної політики, центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки, молоді та спорту, іншими центральними та місцевими органами виконавчої влади відповідно до їх повноважень.

2. Безпосереднє управління у сфері професійного розвитку працівників здійснюють роботодавці шляхом організації професійного навчання працівників, їх атестації.

Стаття 4. Діяльність роботодавців у сфері професійного розвитку працівників

1. Основними напрямками діяльності роботодавців у сфері професійного розвитку працівників є:

розроблення поточних та перспективних планів професійного навчання працівників;
визначення видів, форм і методів професійного навчання працівників;
розроблення та виконання робочих навчальних планів і програм професійного навчання працівників;
організація професійного навчання працівників;
добір педагогічних кадрів та фахівців для проведення професійного навчання працівників безпосередньо у роботодавця;
ведення первинного та статистичного обліку кількості працівників, зокрема тих, які пройшли професійне навчання;
стимулювання професійного зростання працівників;
забезпечення підвищення кваліфікації працівників безпосередньо у роботодавця або в навчальних закладах, як правило, не рідше ніж один раз на п'ять років;
визначення періодичності атестації працівників та організація її проведення;
проведення аналізу результатів атестації та здійснення заходів щодо підвищення професійного рівня працівників.

Стаття 5. Участь професійних спілок, організацій роботодавців, їх об'єднань у забезпеченні професійного розвитку працівників

1. Професійні спілки та їх об'єднання, організації роботодавців та їх об'єднання:
беруть участь у формуванні та реалізації державної політики у сфері професійного розвитку працівників, здійсненні заходів, передбачених колективними договорами і угодами;
здійснюють громадський контроль за дотриманням вимог нормативно-правових актів у сфері професійного розвитку працівників;
спільно з органами державної влади беруть участь у моніторингу ринку праці та прогнозуванні його розвитку, формуванні державного замовлення на підготовку фахівців.

Розділ II. ПРОФЕСІЙНЕ НАВЧАННЯ ПРАЦІВНИКІВ

Стаття 6. Організація професійного навчання працівників

1. Організація професійного навчання працівників здійснюється роботодавцями з урахуванням потреб власної господарської або іншої діяльності відповідно до вимог законодавства.

2. Професійне навчання працівників здійснюється безпосередньо у роботодавця та на договірній основі у професійно-технічних та вищих навчальних закладах, на підприємствах, в установах або організаціях.

3. Роботодавець може утворити окремих підрозділ з питань професійного навчання працівників або покласти функції з організації такого навчання на відповідних фахівців.

4. Професійне навчання працівників організовується в порядку, визначеному центральним органом виконавчої влади у сфері соціальної політики за погодженням з центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки, молоді та спорту, іншими заінтересованими центральними органами виконавчої влади, всеукраїнськими об'єднаннями професійних спілок, всеукраїнськими об'єднаннями організацій роботодавців.

5. Роботодавці можуть здійснювати формальне і неформальне професійне навчання працівників.

6. Формальне професійне навчання працівників робітничим професіям включає первинну професійну підготовку, перепідготовку та підвищення кваліфікації робітників і може здійснюватися безпосередньо у роботодавця або організовуватися на договірних умовах у професійно-технічних навчальних закладах, на підприємствах, в установах, організаціях, а працівників, які за класифікацією професій належать до категорій керівників, професіоналів і фахівців, - перепідготовку, стажування, спеціалізацію та підвищення кваліфікації і може організовуватися на договірних умовах у вищих навчальних закладах.

За результатами формального професійного навчання працівникові видається документ про освіту встановленого зразка.

7. Неформальне професійне навчання працівників здійснюється за їх згодою безпосередньо у роботодавця згідно з рішенням роботодавця за рахунок його коштів з урахуванням потреб власної господарської чи іншої діяльності.

Стаття 7. Форми професійного навчання працівників

1. Професійне навчання працівників здійснюється за денною, вечірньою (змінною), очно-заочною, дистанційною, екстернатною формою, з відривом і без відриву від виробництва та за індивідуальними навчальними планами.

2. Професійне навчання працівників за робітничими професіями забезпечується шляхом:

курсного навчання, що передбачає формування навчальних груп і здійснюється в навчальних класах (лабораторіях);

індивідуального навчання, що передбачає навчання на робочому місці під керівництвом кваліфікованих робітників - інструкторів виробничого навчання.

Стаття 8. Навчальні плани і програми професійного навчання працівників

1. Професійне навчання працівників робітничим професіям здійснюється за навчальними планами і програмами, розробленими професійно-технічними навчальними закладами або підприємствами, установами, організаціями на підставі типових навчальних планів і програм.

2. У разі підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників для виконання робіт з підвищеною небезпекою кількість годин для вивчення предмета "Охорона праці" визначається з урахуванням специфіки професії, умов праці та строку навчання, але не менш як кількість, що передбачена типовим положенням про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці, затвердженим центральним органом виконавчої влади з нагляду за охороною праці.

Стаття 9. Кадрове забезпечення професійного навчання працівників безпосередньо у роботодавця

1. Професійне навчання працівників безпосередньо у роботодавця здійснюють викладачі, майстри виробничого навчання, інструктори виробничого навчання, які залучаються на умовах договору з надання освітніх послуг.

2. Викладачі, які залучаються до здійснення професійного навчання безпосередньо у роботодавця, повинні мати повну вищу освіту за відповідним напрямом і стаж роботи за відповідною спеціальністю не менш як три роки.

Майстри виробничого навчання повинні мати вищу освіту та стаж роботи за відповідною спеціальністю не менш як три роки.

Інструктори виробничого навчання із складу кваліфікованих робітників повинні мати стаж роботи за професією не менш як три роки та рівень кваліфікації (розряд, клас, категорію) не нижчий, ніж передбачено навчальними планами і програмами, за якими здійснюється навчання робітників.

Стаття 10. Оплата праці осіб, які здійснюють професійне навчання працівників

1. Розмір оплати праці осіб, які залучаються до здійснення

професійного навчання працівників, визначається у договорі про надання освітніх послуг і не може бути меншим, ніж розмір ставок погодинної оплати праці працівників усіх галузей економіки за проведення навчальних занять.

2. Інструктори виробничого навчання можуть бути звільнені від виконання основної роботи із збереженням за ними середньої заробітної плати та місця роботи (посади) у разі проведення занять з робітниками-учнями у групах у складі п'яти і більше осіб.

Розділ III.

АТЕСТАЦІЯ ПРАЦІВНИКІВ

Стаття 11. Атестація працівників

1. Роботодавці можуть проводити атестацію працівників.

2. Категорії працівників, які підлягають атестації, та періодичність її проведення визначаються колективним договором.

На підприємствах, в установах та організаціях, у яких не укладаються колективні договори, категорії працівників, які підлягають атестації, строки та графік її проведення визначаються роботодавцем за погодженням з виборним органом первинної профспілкової організації.

3. Атестація працівників проводиться не частіше ніж один раз на три роки.

4. Атестація проводиться за рішенням роботодавця, яким затверджуються положення про проведення атестації, склад атестаційної комісії, графік проведення атестації. Інформація про проведення атестації доводиться до відома працівників не пізніше ніж за два місяці до її проведення.

5. Атестаційна комісія формується з висококваліфікованих фахівців та представника виборного органу первинної профспілкової організації.

6. Безпосередній керівник працівника, який підлягає атестації, не може бути членом атестаційної комісії.

7. Атестація працівника проводиться тільки в його присутності.

8. На кожного працівника, який підлягає атестації, безпосередній керівник складає характеристику, що подається атестаційній комісії після ознайомлення з нею працівника, але не пізніше ніж за тиждень до атестації.

9. Не допускається проведення оцінки професійного рівня та кваліфікації працівника за ознаками, що безпосередньо не пов'язані з виконуваною роботою.

10. Рішення атестаційної комісії приймається відкритим голосуванням простою більшістю голосів присутніх на засіданні членів комісії.

11. Засідання атестаційної комісії вважається правоможним, якщо на ньому присутні не менш як дві третини її складу.

12. Рішення атестаційної комісії доводиться до відома працівника та роботодавця протягом трьох днів після його прийняття.

Стаття 12. Категорії працівників, які не підлягають атестації

1. Атестації не підлягають:

працівники, які відпрацювали на відповідній посаді менше одного року; вагітні жінки;

особи, які здійснюють догляд за дитиною віком до трьох років або дитиною-інвалідом, інвалідом дитинства;

одинокі матері або одинокі батьки, які мають дітей віком до чотирнадцяти років;

неповнолітні;

особи, які працюють за сумісництвом.

Законом чи колективним договором можуть установлюватися інші категорії працівників, які не підлягають атестації.

Стаття 13. Результати атестації

1. Атестаційна комісія приймає рішення про відповідність або невідповідність працівника займаній посаді або виконуваній роботі.

2. У разі прийняття рішення про відповідність працівника займаній посаді або виконуваній роботі комісія може рекомендувати роботодавцеві зарахувати його до кадрового резерву, присвоїти чергову категорію, встановити надбавку до заробітної плати або збільшити її розмір, організувати стажування на більш високій посаді або направити на підвищення кваліфікації з метою просування по роботі.

3. У разі прийняття рішення про невідповідність працівника займаній посаді або виконуваній роботі комісія може рекомендувати роботодавцеві перевести працівника за його згодою на іншу посаду чи роботу, що відповідає його професійному рівню, або направити на навчання з подальшою (не пізніше ніж через рік) повторною атестацією. Рекомендації комісії з відповідним обґрунтуванням доводяться до відома працівника у письмовій формі.

У разі відмови працівника від переведення на іншу посаду чи роботу, що відповідає його кваліфікаційному рівню, або від професійного навчання за рахунок коштів роботодавця роботодавець за результатами

атестації має право звільнити працівника відповідно до Кодексу законів про працю України.

4. Результати атестації можуть бути оскаржені працівником у порядку, встановленому законодавством.

Стаття 14. Організація підтвердження результатів неформального професійного навчання працівників

1. Для організації підтвердження результатів неформального професійного навчання працівників у складі державної служби зайнятості створюються центри визнання результатів неформального професійного навчання.

2. Центри визнання результатів неформального професійного навчання забезпечують організацію підтвердження професійної кваліфікації працівника за результатами неформального професійного навчання. Для цього центри визнання результатів неформального професійного навчання залучають навчальні заклади державної служби зайнятості, інші професійно-технічні навчальні заклади, підприємства, організації, установи, які мають ліцензію на право здійснення освітньої діяльності за визначеними професіями. Результати неформального професійного навчання підтверджуються документом встановленого зразка про присвоєння або підвищення робітничої кваліфікації.

3. Центри визнання результатів неформального професійного навчання мають право у разі необхідності отримувати від заінтересованих юридичних та фізичних осіб відомості про професійний досвід працівників.

4. Порядок підтвердження результатів неформального професійного навчання працівників визначається центральним органом виконавчої влади у сфері соціальної політики за погодженням із центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки, молоді та спорту.

Розділ IV.

ФІНАНСУВАННЯ ЗАХОДІВ ІЗ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ ПРАЦІВНИКІВ

Стаття 15. Фінансування заходів із забезпечення професійного розвитку працівників

1. Фінансування професійного розвитку працівників здійснюється роботодавцем за рахунок власних коштів та інших не заборонених законодавством джерел.

2. Професійне навчання працівника може здійснюватися за його бажанням за рахунок власних коштів або коштів інших фізичних чи юридичних осіб.

Розділ V.

ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

1. Цей Закон набирає чинності з дня, наступного за днем його опублікування.

2. Кабінету Міністрів України у тримісячний строк після набрання чинності цим Законом:

подати на розгляд Верховної Ради України пропозиції щодо приведення законодавчих актів України у відповідність із цим Законом;

привести свої нормативно-правові акти у відповідність із цим Законом;

забезпечити приведення міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади своїх нормативно-правових актів у відповідність із цим Законом.

Президент України
м. Київ, 12 січня, 2012 року
№ 4312-VI

В. Янукович

ЗАКОН УКРАЇНИ

«ПРО ВНЕСЕННЯ ЗМІН ДО ДЕЯКИХ ЗАКОНОДАВЧИХ АКТІВ ЩОДО ДОСТАВЛЯННЯ ОBOB'ЯЗКОВОГО БЕЗОПЛАТНОГО ПРИМІРНИКА ДОКУМЕНТІВ»

Верховна Рада України **п о с т а н о в л я є**:

I. Внести зміни до таких законодавчих актів України:

1. У Кодексі України про адміністративні правопорушення (Відомості Верховної Ради УРСР, 1984 р., додаток до № 51, ст. 1122):

1) доповнити статтею 186⁷ такого змісту:

“Стаття 186⁷. Недоставляння або порушення строку доставляння обов'язкового безоплатного примірника документів

Недоставляння або порушення строку доставляння обов'язкового безоплатного примірника документів - тягнуть за собою накладення штрафу на посадових осіб, фізичних осіб - підприємців від тридцяти до п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян”;

2) у статті 221 цифри “186⁵-188¹” замінити цифрами “186⁵-186⁷, 187, 188¹, 188¹”;

3) у частині першій статті 255:
у пункті 1:

в абзаці “органів управління кінематографією (стаття 164⁶ - в частині демонстрування і розповсюдження фільмів без державного посвідчення на право розповсюдження і демонстрування фільмів у кіно- і відеомережі; стаття 164⁷ - в частині порушення умов розповсюдження і демонстрування фільмів, передбачених державним посвідченням на право розповсюдження і демонстрування фільмів у кіно- і відеомережі; стаття 164⁸ - в частині недотримання квоти демонстрування національних фільмів при

використанні національного екранного часу в кіно- і відемережі)» слова «часу в кіно- і відемережі» замінити словами і цифрами «часу в кіно- і відемережі; стаття 186⁷ - у частині недоставляння або порушення строку доставляння обов'язкового безоплатного примірника аудіо-, візуальної, аудіовізуальної продукції»;

в абзаці «органів управління архівною справою і діловодством (стаття 92¹)» слово і цифри «(стаття 92¹)» замінити словами і цифрами «(стаття 92¹, стаття 186⁷ - у частині недоставляння або порушення строку доставляння обов'язкового безоплатного примірника аудіо-, візуальної, аудіовізуальної продукції)»;

доповнити абзацом такого змісту:

«спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади з питань реалізації державної політики у сфері телебачення і радіомовлення, інформаційній та видавничій сферах (стаття 186⁷ - у частині недоставляння або порушення строку доставляння обов'язкового безоплатного примірника видань)»;

у пункті 10 слово і цифри «(статті 51², 164⁹, 164¹³)» замінити словами і цифрами «(статті 51², 164⁹, 164¹³, стаття 186⁷ - у частині недоставляння або порушення строку доставляння обов'язкового безоплатного примірника патентних документів)».

2. У статті 13 Закону України «Про обов'язковий примірник документів» (Відомості Верховної Ради України, 1999 р., № 22-23, ст. 199) слова «юридичні особи, які відповідно до цього Закону є його одержувачами» замінити словами «спеціально уповноважені органи з питань реалізації державної політики в інформаційній та видавничій сферах, у сфері інтелектуальної власності, архівної справи, кінематографії та інші одержувачі обов'язкового примірника документів».

II. Цей Закон набирає чинності з дня, наступного за днем його опублікування.

Президент України
м. Київ
12 січня 2012 року
№ 4319-VI

В. ЯНУКОВИЧ

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ

ПОСТАНОВА

від 17 серпня 2011 р. N 956 Київ

Про затвердження Державної цільової національно-культурної програми створення єдиної інформаційної бібліотечної системи «Бібліотека -XXI»

Кабінет Міністрів України постановляє:

1. Затвердити Державну цільову національно-культурну програму створення єдиної інформаційної бібліотечної системи «Бібліотека - XXI» (далі - Програма), що додається.

2. Міністерству економічного розвитку і торгівлі включати щороку за поданням Міністерства культури та Міністерства освіти і науки, молоді та спорту визначені Програмою завдання, заходи та показники до відповідних розділів проекту Державної програми економічного і соціального розвитку України на відповідний рік.

3. Міністерствам, іншим центральним органам виконавчої влади забезпечити виконання Програми в межах видатків, передбачених у державному бюджеті на відповідний бюджетний період, а також за рахунок інших джерел, передбачених законом.

4. Міністерству культури, Міністерству освіти і науки, молоді та спорту, Національній академії наук, Державному комітетові телебачення і радіомовлення, Державному агентству з інвестицій та управління національними проектами подавати до 1 березня Державному агентству з питань науки, інновацій та інформатизації щорічні звіти про результати виконання Програми.

5. Державному агентству з питань науки, інновацій та інформатизації подавати до 15 квітня року, що настає за звітним періодом, Кабінетові Міністрів України і Міністерству економічного розвитку і торгівлі узагальнені звіти про результати виконання Програми.

Прем'єр-міністр України

М. АЗАРОВ

Інд. 24

ЗАТВЕРДЖЕНО
постановою Кабінету
Міністрів України
від 17 серпня 2011 р. N 956

**Державна цільова національно-культурна програма
створення єдиної інформаційної бібліотечної
системи «Бібліотека-XXI»**

Мета Програми

Метою Програми є підвищення ефективності використання і забезпечення доступу до документів, які зберігаються у бібліотечних, архівних та музейних фондах, шляхом створення єдиної інформаційної бібліотечної системи “Бібліотека - XXI” (далі - система).

Виконання Програми дасть змогу підвищити рівень інформаційної культури населення та ввести в науковий обіг унікальні документи, що становлять історичну і культурну цінність не тільки для України, а і для світової спільноти.

**Шляхи і способи розв’язання проблеми,
строк виконання Програми**

Розв’язання проблеми можливе шляхом:

удосконалення нормативно-правової бази з питань:

- дотримання прав суб’єктів авторського права і суміжних прав під час створення та використання електронних бібліотечних ресурсів;

- передачі до бібліотек електронних копій тиражованих видань;

розроблення і впровадження єдиних стандартів (форматів) обміну бібліографічними та архівними записами, їх адаптації з міжнародними правилами;

створення умов для інтеграції системи до світових бібліотечних мереж.

Виконання Програми здійснюється трьома етапами.

На першому етапі (2011-2013 роки) передбачається забезпечити:

розроблення та вдосконалення відповідної законодавчої бази;

інформаційну безпеку системи;

розроблення і впровадження єдиних стандартів (форматів) обміну бібліографічними та архівними записами, їх адаптацію з міжнародними правилами;

проведення моніторингу каталогів бібліотечних ресурсів для визначення тих, що мають загальнодержавне значення;

визначення загальних критеріїв відбору документів для переведення їх в електронну форму та створення тематичних каталогів;

врахування вже існуючого науково-методичного підґрунтя теорії та технології створення та діяльності електронних бібліотек;

привернення уваги громадськості, державних і недержавних установ та організацій, засобів масової інформації до проблеми створення електронних бібліотек;

налагодження конструктивних зв’язків між закладами культури;

переведення в електронну форму документів, які зберігаються у Державному бібліотечному, Національному архівному та Музейному фондах, фондів Державного архіву друку Державної наукової установи “Книжкова палата України імені Івана Федорова”, інших бібліотечних, архівних та музейних фондах;

забезпечення доступу до зазначених фондів з використанням Інтернету;

створення:

- єдиної інформаційної інфраструктури, яка б охоплювала бібліотечні та архівні установи;

- єдиного національного депозитарію електронних бібліотечних ресурсів;

- базових центрів переведення в електронну форму документів, які зберігаються у бібліотечних, архівних та музейних фондах;

- веб-порталу “Бібліотека-XXI”;

формування електронного каталогу документів, які зберігаються у фондах бібліотек та Державної наукової установи “Книжкова палата України імені Івана Федорова”;

забезпечення доступу бібліотек до Інтернету, їх оснащення комп’ютерною технікою, програмним забезпеченням та телекомунікаційним обладнанням;

проведення наукових досліджень щодо удосконалення інтелектуальних технологій пошуку та обробки електронних інформаційних ресурсів.

На другому етапі (2014 рік) передбачено:

проведення моніторингу фондів архівних та музейних ресурсів для визначення тих, що мають загальнодержавне значення;

координацію державним замовником - координатором Програми діяльності центральних і місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, громадських організацій у сфері підтримання та розвитку системи.

На третьому етапі (2015 рік) планується:

скласти зведений каталог Національного архівного та Музейного фондів в рамках системи;

сприяти створенню умов для доступу користувачів до системи, зокрема усунути “інформаційну нерівність” між окремими регіонами та верствами населення;

створити умови для інтеграції системи до світових бібліотечних мереж.

Програма виконуватиметься протягом п’яти років починаючи з 2011 року.

Прогнозні обсяги та джерела фінансування наведено у додатку 1.

Завдання і заходи

Виконання Програми як складової частини Національної програми інформатизації здійснюється за обов’язковим погодженням з генеральним державним замовником Національної програми інформатизації проектів інформатизації з виконання її завдань і заходів відповідно до Закону України “Про Національну програму інформатизації” (74/98-ВР).

Завдання і заходи з виконання Програми визначені у додатку 2.

Очікувані результати, ефективність Програми

Виконання Програми сприятиме:

створенню системи;

забезпеченню доступу користувачів до системи з використанням новітніх інформаційних технологій;

вирішенню питань, пов’язаних із захистом інтересів суб’єктів авторського та суміжних прав;

забезпеченню координації діяльності центральних і місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, установ культури і громадських організацій щодо ведення обліку та систематизації документів, які зберігаються у бібліотечних, архівних та музейних фондах;

налагодженню співпраці між центральними і місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування та установами культури, громадськими організаціями з відповідних питань;

створенню умов для міжнародного співробітництва та інтеграції системи до світових бібліотечних мереж;

створенню умов для інтеграції особистості у світовий інформаційний культурний простір.

Очікувані результати виконання Програми наведено у додатку 3.

Орієнтовні обсяги та джерела фінансування

Фінансування Програми здійснюється за рахунок коштів державного бюджету та інших передбачених законом джерел.

Орієнтовний обсяг необхідних для виконання Програми фінансових ресурсів становить 339800 тис. гривень, у тому числі на 2011 рік - 100473,8 тис. (з державного бюджету - 39493 тис., інші джерела - 60980,8 тис.), на 2012 рік - 86115,8 тис. (з державного бюджету - 44194 тис., інші - 41921,8 тис.), на 2013 рік - 52979,3 тис. (з державного бюджету - 15698 тис., інші - 37281,3 тис.), на 2014 рік - 50935,3 тис. (з державного бюджету - 22474 тис., інші - 28461,3 тис.), на 2015 рік - 49295,8 тис. гривень (з державного бюджету - 19341 тис., інші - 9954,8 тис.).

Обсяг фінансування Програми уточнюється щороку виходячи з можливостей бюджету.

Додаток 1
до Програми

ПАСПОРТ Державної цільової національно-культурної програми створення єдиної інформаційної бібліотечної системи “Бібліотека-XXI”

1. Концепція Програми схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 23 грудня 2009 р. N 1579 (1579-2009-р) (Офіційний вісник України, 2009 р., N 101, ст. 3540).

2. Програма затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 17 серпня 2011 р. N 956.

3. Державний замовник-координатор - Держінформнауки.

4. Державні замовники - Мінкультури, МОНмолодьспорт.

5. Керівник Програми - Голова Держінформнауки Семиноженко В.П.

6. Виконавці заходів Програми - Держінформнауки, Мінкультури, МОНмолодьспорт, Національна академія наук, Держкомтелерадіо, Держінвестпроект.

7. Строк виконання: 2011-2015 роки.

8. Прогнозні обсяги та джерела фінансування

Джерела фінансування	Обсяг фінансування, млн гривень	У тому числі за роками				
		2011	2012	2013	2014	2015
Державний бюджет	141,2	39,5	44,2	15,7	22,5	19,3
Інші джерела	198,6	61	42	37,2	28,4	30
Усього	339,8	100,5	86,2	52,9	50,9	49,3

Додаток 2
до Програми

«Завдання і заходи з виконання Державної цільової національно-культурної програми створення єдиної інформаційної бібліотечної системи «Бібліотека -XXI»»
див. www.nbuv.gov.ua/law/11_bib21.html

ПРЕЗИДІЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ НАУК УКРАЇНИ

ПОСТАНОВА

07.09.2011

м. Київ

№ 254

Про створення фільмотеки про видатних учених України

З метою розширення роботи з пропаганди здобутків українських учених, поліпшення сприйняття науки суспільством, виховання молодого покоління майбутніх науковців та на виконання п.3 постанови Президії НАН України від 22.06.2011 № 202 «Про заходи з реалізації пропозицій та зауважень, висловлених на Загальних зборах НАН України 21 квітня 2011 р.» Президія НАН України постановляє:

1. Підтримати ініціативу президента Національного центру «Мала академія наук України» (МАН України) члена-кореспондента НАН України С. О. Довгого щодо створення фонду історико-документальних фільмів про видатних вітчизняних учених, які зробили значний внесок у розвиток світової науки, а також про визначні наукові події в НАН України.

2. З метою започаткування зазначеного фільмофонду та для формування каталогу фільмів науковим установам НАН України до 01.11.2011 подати до Науково-організаційного відділу Президії НАН України перелік фільмів, які знаходяться у них на зберіганні, за формою, що додається.

3. Науково-організаційному відділу Президії НАН України із залученням відділень НАН України узагальнити отриману інформацію та передати відповідні матеріали до МАН України.

4. Взяти до відома, що МАН України (член-кореспондент НАН України С. О. Довгий) бере на себе організаційно-технічне супроводження створення фільмофонду, включаючи його перенесення на сучасні носії інформації, та його постійне оновлення.

5. Робочій групі у складі академіків НАН України А. Г. Загороднього, С. В. Комісаренка, Я. С. Яцківа, члена-кореспондента НАН України С. О. Довгого та начальника Науково-організаційного відділу Президії НАН України В. Л. Богданова опрацювати питання про заснування Музею

Національної академії наук України, створення при ньому фонду історико-документальних фільмів про видатних учених Академії та до 01.11.2011 внести на розгляд Президії НАН України відповідні пропозиції.

6. Контроль за виконанням цієї постанови покласти на Науково-організаційний відділ Президії НАН України.

Президент
Національної академії наук України
академік НАН України

Б. Є. Патон

Головний учений секретар
Національної академії наук України
академік НАН України

А. Г. Загородній

ЗАТВЕРДЖЕНО
розпорядженням Президії
НАН України
від " 23" 02 2012 р. № 113

**ПОРЯДОК РОЗПОВСЮДЖЕННЯ ТА ОБЛІКУ
ВИДАВНИЧОЇ ПРОДУКЦІЇ НАУКОВИМИ УСТАНОВАМИ
НАН УКРАЇНИ**

I. Загальні положення

1.1 Порядок розповсюдження та обліку видавничої продукції науковими установами Національної академії наук України (далі – Порядок) розроблений з метою встановлення єдиних вимог та визначення теоретико-методологічних засад провадження обліку та розповсюдження видавничої продукції всіх видів, підготовленої та випущеної установами НАН України.

1.2. Порядок розроблений відповідно до законів України “Про видавничу справу”, “Про державне замовлення для задоволення пріоритетних державних потреб”, “Про державну підтримку книговидавничої справи в Україні”, “Про обов’язковий примірник документів”, “Про друковані засоби масової інформації”, на підставі наказу Державного казначейства України від 29.11.10 № 447 “Про затвердження Типової інструкції про порядок списання майна бюджетних установ”, наказів Міністерства культури і мистецтв України від 23.03.2005 № 152 “Про затвердження Інструкції про організацію та порядок обміну, перерозподілу і розповсюдження документів серед бібліотек України через систему обмінних фондів”, Міністерства культури і туризму України від 03.04.07 № 22 “Про затвердження Інструкції з обліку документів, що знаходяться в бібліотечних фондах” та від 27.03.08 № 321/0/16-08 “Про затвердження методичних рекомендацій з бухгалтер-ського обліку бібліотечних фондів” і визначає права і обов’язки наукових установ НАН України як видавничих організацій.

1.3. Терміни і визначення у цьому Порядку, використані у значеннях

відповідно до Закону України “Про видавничу справу” та ДСТУ 3017–95 “Видання. Основні види. Терміни і визначення”:

- бібліотечний фонд – об’єкт обліку бібліотечного фонду, матеріальна форма одержання, зберігання, використання і поширення інформації, зафіксованої на папері, магнітній, кіно-, фотоплівці, оптичному диску або іншому носії;
- виготовлювач видавничої продукції – фізична чи юридична особа, що здійснює виготовлення замовленого тиражу видання;
- видавець – фізична чи юридична особа, яка здійснює підготовку і випуск видання;
- видавництво – спеціалізоване підприємство, основним видом діяльності якого є підготовка і випуск у світ видавничої продукції;
- видавнича організація – підприємство, установа або організація, статутом якої поряд з іншими видами діяльності передбачено підготовку і випуск у світ видавничої продукції;
- замовник – фізична чи юридична особа, яка замовляє видавничу продукцію, беручи на себе фінансові зобов’язання;
- розповсюджувач видавничої продукції – фізична чи юридична особа, яка займається розповсюдженням видавничої продукції;
- тираж – кількість виготовлених примірників видання.

II. Видавнича продукція НАН України

2.1. Видавнича продукція НАН України – сукупність видань, призначених до випуску або випущених науковими установами НАН України як видавничими організаціями.

2.2. До основних видів видавничої продукції НАН України належать: а) книжкові видання – наукові монографії, навчальна (підручники, посібники), довідкова (енциклопедії, словники, довідники, каталоги) та науково-популярна література; б) періодичні видання – журнали, збірники наукових праць, альманахи, часописи тощо.

2.3. Видавничу продукцію НАН України може бути виготовлена у спеціалізованих видавництвах або безпосередньо науковими установами НАН України на власних поліграфічних дільницях. Спеціалізованим видавництвам можуть бути доручені окремі етапи підготовки і випуску видань (редагування, виготовлення оригінал-макетів, тиражування).

2.4. Видавничу продукцію НАН України може бути виготовлена бюджетними установами НАН України за рахунок загального та спеціального (власні надходження бюджетних установ) фондів Державного

бюджету України та державними підприємствами (за рахунок власних коштів), або на умовах державного замовлення НАН України на підготовку і випуск друкованої продукції.

III. Розповсюдження видавничої продукції

3.1. Видавничу продукцію НАН України, випущена чи одержана установою НАН України від інших установ, у тому числі безоплатно на підставі відповідних розпорядних документів Президії НАН України, становить відповідні бібліотечні (основний або обмінний) фонди цієї установи, що підлягають бухгалтерському обліку, зберігання, використанню та розповсюдженню згідно з чинним законодавством із залученням сторонніх розповсюджувачів видавничої продукції або після внесення наукової установи до Державного реєстру видавців і книгорозповсюджувачів України.

3.2. Рекомендації щодо переведення видавничої продукції до бібліотечного фонду надає Вчена рада наукової установи. Переведення відбувається за відповідним наказом директора установи.

3.3. Бібліотечні фонди наукової установи:

3.3.1. Можуть підлягати розповсюдженню на підставі акта прийому-передання або реєстру поштової розсилки (з печаткою (штампом) відділення зв’язку). Підставою для оформлення акта прийому-передання є рекомендації Вченої ради наукової установи або реєстр поштової розсилки та відповідний наказ директора установи.

Обов’язковим додатком до рішення Вченої ради є реєстр розповсюдження видання з зазначенням одержувачів та кількості примірників, що передаються.

3.3.2. Можуть бути списані як такі, що зношені, втратили актуальність, застарілі, загублені читачами та втрачені з інших причин, за наказом директора наукової установи на підставі рішення відповідної постійно діючої комісії установи.

3.4. Розповсюдження видавничої продукції НАН України, випущеної на умовах та за кошти щорічного державного замовлення на підготовку і випуск друкованої продукції НАН України або за кошти загального фонду бюджету наукових установ НАН України:

3.4.1. Здійснюється з науковою, культурно-просвітницькою, благо-дійною, інформаційною метою виключно безоплатно.

3.4.2. Передбачає:

- розсилання обов’язкових контрольних примірників документів;

- здійснення міжбібліотечного обміну;
- поповнення фондів публічних і спеціальних бібліотек державної та комунальної власності, у тому числі бібліотек наукових і навчальних установ в Україні та за кордоном;
- надання продукції установам, що здійснюють реферування наукової літератури і формують реферативні та наукометричні бази даних;
- забезпечення посольств та українських громад за кордоном, громадських організацій, національних культурних товариств, органів державної влади відповідно до їхніх потреб.

3.5. Розповсюдження видавничої продукції НАН України, випущеної за кошти спеціального фонду наукових установ НАН України (власних надходжень бюджетних установ) може здійснюватись (окрім зазначеного у п. 3.4 цього Порядку) також шляхом її реалізації (продажу) у роздрібній та оптовій торгівлі, у тому числі на умовах передплати.

3.6. Розсилання обов'язкового контрольного примірника наукова установа НАН України може доручити виготовлювачу видавничої продукції повністю або частково, а також здійснювати самостійно відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 10.05.02 № 608 "Про порядок доставляння обов'язкових примірників документів", наказу ВАК України від 04.04.2000 № 176 "Про затвердження переліку установ і організацій, куди обов'язково належить надсилати наукові монографії, у яких опубліковані основні результати дисертаційних робіт" та постанови Президії НАН України від 21.04.10 № 118 "Про доставляння обов'язкових примірників видань".

IV. Відображення в бухгалтерському обліку

4.1. Переведення видавничої продукції до бібліотечних фондів відбувається за наказом директора наукової установи НАН України, відповідно до п. 3.2 цього Порядку.

4.2. Облік бібліотечних фондів здійснюється згідно з Інструкцією з обліку документів, що знаходяться в бібліотечних фондах та на підставі Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку бібліотечних фондів, затверджених наказами Міністерства культури і туризму України від 03.04.07 № 22 та від 27.03.08 № 321/0/16-08 відповідно.

4.3. У бухгалтерському обліку бібліотечні фонди відносяться до інших необоротних матеріальних активів.

За актуальністю та ступенем використання, визначених спеціально створеною комісією, бібліотечні фонди класифікуються на:

– основний фонд – фонди бібліотеки або підрозділу, на який покладено функції бібліотеки в частині обліку і розповсюдження видавничої продукції (далі – бібліотеки), що складаються з бібліотечних фондів, призначених для видачі в тимчасове користування;

– обмінний фонд – фонди бібліотек, що використовуються для обміну, перерозподілу, безкоштовної передачі.

4.4. Обмінний фонд функціонує самостійно, на баланс бібліотеки-фондоутримувача не береться. Об'єкти обмінного бібліотечного фонду відокремлені від основного фонду, не використовуються для обслуговування читачів, не обліковуються на балансових рахунках, але беруться на позабалансові.

Обмінний фонд формується з: дублетних, непрофільних і маловикористовуваних документів, вилучених з основного фонду бібліотеки-фондоутримувача, та документів, отриманих з інших бібліотек, де не створюється обмінний фонд; видань самої бібліотеки (установи), призначених для обміну; документів, отриманих при ліквідації бібліотек; документів, отриманих у дарунок від приватних осіб, установ, організацій, зокрема й тих, що надходять в Україну з-за кордону; спеціально закуплених або одержаних іншим шляхом документів для обміну.

Структура та штат обслуговування обмінного фонду визначаються в залежності від обсягу фондів, щорічних операцій по обміну з розрахунку чинних нормативів на бібліотечні процеси. Цей фонд може діяти на правах відділу, сектора або групи при бібліотеці.

В складі обмінного фонду може бути виділений резервний фонд, що використовується для заміни в основному фонді бібліотеки втрачених або зношених бібліотечних фондів.

Документи з обмінних фондів, які не було передано до основних фондів бібліотеки, не було відібрано або замовлено за інформаційними списками іншими бібліотеками, можуть бути реалізовані згідно з чинним законодавством.

4.5. Основні фонди класифікуються за видами, галузями знань, мовами. Основні бібліотечні фонди обліковуються із застосуванням субрахунків аналітичного обліку.

Об'єкти основного бібліотечного фонду (крім періодичних видань) обліковуються на балансових рахунках. Вартість придбаних періодичних видань для бібліотек списується на видатки в періоді оплати.

4.6. Бібліотечні фонди оприбутковуються за вартістю придбання.

Бібліотечні фонди, що надходять без зазначеної вартості, оцінюються комісією з оцінки бібліотечних фондів, створеною наказом керівника

установи, до складу якої обов'язково входить працівник бухгалтерії та представник однієї з бібліотек НАН України.

Придбані бібліотечні фонди обліковуються за первісною вартістю з урахуванням сум, сплачених постачальникам без урахування непрямих податків, інших витрат, пов'язаних з придбанням.

4.7. Одержані бібліотечні фонди оприбутковуються за встановленою в акті прийому-передачі чи накладній справедливою вартістю на дату отримання (що і є їх первісною вартістю).

Первісною вартістю бібліотечних фондів, виготовлених власними силами, визнається собівартість їх виготовлення з урахуванням витрат, безпосередньо понесених на операції з їх виготовлення.

Бібліотечні фонди обліковуються в кількісному виразі і за цінами оприбуткування.

Витрати, пов'язані з початковими палітурними роботами, збільшують первісну вартість бібліотечних фондів. Витрати, пов'язані з наступними палітурними роботами, списуються на видатки загального або спеціального фонду (в залежності від джерела фінансування операцій придбання бібліотечних фондів).

4.8. Безоплатна передача бібліотечних фондів установам та організаціям НАН України і стороннім організаціям в основному та обмінному бібліотечному фондах здійснюється згідно з чинним законодавством та цим Порядком.

4.9. У випадку втрати документа його заміна на аналогічний здійснюється шляхом списання документа за балансовою вартістю, а оприбуткування – за первісною вартістю.

4.10. Кошти від реалізації бібліотечних фондів для бібліотек залишаються в розпорядженні бібліотеки з правом подальшого використання на поповнення бібліотечного фонду.

4.11. Інвентаризація бібліотечних фондів здійснюється в такі терміни:

- найбільш цінні фонди, що зберігаються в сейфах чи в закритих шафах, – щорічно;

- рідкісні, цінні фонди – один раз на 5 років;

- фонди бібліотек обсягом до 100 тис. облікових одиниць – один раз на 5 років;

- фонди бібліотек від 100 до 200 тис. облікових одиниць – поетапно, один раз на 7 років;

- фонди бібліотек від 200 до 600 тис. облікових одиниць – поетапно, один раз на 10 років;

- фонди бібліотек від 600 тисяч облікових одиниць до 1 млн облікових одиниць – поетапно, один раз на 12 років;

- фонди понад 1 млн облікових одиниць – поетапно, один раз на 15 років.

Інвентаризація бібліотечних фондів здійснюється шляхом звірки даних Інвентарної книги бібліотечного фонду та даних бухгалтерського обліку з наявними у фонді бібліотечними фондами та записами у формулярах користувачів.

Кореспонденцію рахунків бухгалтерського обліку бібліотечних фондів наведено в додатку до цього Порядку.

ПРЕЗИДІЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ НАУК УКРАЇНИ

РОЗПОРЯДЖЕННЯ № 146

м. Київ

12. 03. 2012 р.

**ПРО ВИЯВЛЕННЯ ТА ОБЛІК УНІКАЛЬНИХ ДОКУМЕНТІВ
НАЦІОНАЛЬНОГО АРХІВНОГО ФОНДУ УКРАЇНИ
У СКЛАДІ АРХІВНОГО ФОНДУ НАН УКРАЇНИ**

Відповідно до положення про Державний реєстр національного культурного надбання, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12.08.92 № 466, Порядку віднесення документів Національного архівного фонду до унікальних, їх обліку та зберігання, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 08.08.07 № 1004 «Про проведення експертизи цінності документів», а також до Методики віднесення документів Національного архівного фонду до унікальних, затвердженої наказом Державного комітету архіву України від 19.02.08 № 34 (zareєстровано в Міністерстві юстиції 12.03.08 № 202/14893 (із змінами)) та у зв'язку з листом Державної архівної служби України від 31.01.12 № 01-3/323 щодо внесення анотованих переліків унікальних документів Національного архівного фонду на розгляд Центральної експертно-перевірної комісії Державної архівної служби України:

1. Установам НАН України:

1.1. Провести роботу з виявлення унікальних документів Національного архівного фонду України в:

- архівних підрозділах,
- музеях і музейних кімнатах,
- структурних підрозділах, що мають право постійного зберігання документів:

– відділі рукописних фондів і текстології Інституту літератури ім. Т.Г.Шевченка НАН України;

– відділі фольклористики Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М.Т.Рильського НАН України;

науковому архіві Інституту археології НАН України;

– відділі рукописів Львівської національної наукової бібліотеки України імені В.Стефаника;

– Інституті рукопису Національної бібліотеки України імені В.І.Вернадського;

– Інституті архівознавства Національної бібліотеки України імені В.І.Вернадського.

1.2. Результати виявлення унікальних документів Національного архівного фонду України оформити у вигляді анотованих переліків. Анотовані переліки виявлених унікальних документів розглянути і схвалити на засіданні експертної комісії установи НАН України.

1.3. Анотовані переліки у кількості чотирьох примірників на паперовому та одному електронному (у форматі Word) носіях передавати щорічно до 1 лютого та до 1 серпня для розгляду Експертно-перевірною комісією НАН України, яка діє на базі Інституту архівознавства Національної бібліотеки України імені В.І.Вернадського.

1.4. З метою покращення обліку документів Архівного фонду НАН України щорічно до 1 жовтня надсилати до Інституту архівознавства Національної бібліотеки України імені В.І.Вернадського інформацію про зміни в складі фондів архівних підрозділів установ НАН України, що мають право постійного зберігання документів.

2. Інституту архівознавства Національної бібліотеки України імені В.І.Вернадського щорічно до 1 березня та до 1 вересня забезпечувати внесення анотованих переліків унікальних документів Національного архівного фонду України, виявлених в установах НАН України, на розгляд Центральної експертно-перевірної комісії Державної архівної служби України.

3. Контроль за виконанням цього розпорядження покласти на Науково-організаційний відділ Президії НАН України.

В.о. віце-президента
Національної академії наук України
академік НАН України

А. Г. Загородній

В.о. головного вченого секретаря
Національної академії наук України
академік НАН України

В. Ф. Мачулін

Стоєцький 239-67-30

В. ДОДАТКИ

Додаток 1

Зведені показники роботи
бібліотек НДУ НАН України в 2011 році

N п/п	Назва показника	Одиниця обліку	Виконано у 2010р.	Виконано у 2011р.
I. Бібліотечно-інформаційне обслуговування				
1.	Кількість користувачів, усього	користувач	32 901	32 307
	у т. ч. з інших установ	- // -	8 221	8 027
2.	Склад користувачів:			
	наукові співробітники	- // -	16 026	15 835
	спеціалісти	- // -	8 354	8 256
	аспіранти	- // -	2 853	2 844
	інші	- // -	5 637	5 395
3.	Кількість відвідувань, усього	відвідування	671 178	615 275
4.	Кількість книговидач, усього	примірник	2 227 168	2 068 277
	у т. ч. іноземних документів	- // -	590 052	544 925
5.	Виготовлено копій на базі установи	аркуш	172 067	110 358
	отримано з інших організацій	- // -	20464	5074
6.	Міжбібліотечний абонемент:			
	кількість абонентів	абонент	2 190	1 686
	у т. ч. іногородніх	- // -	329	224
	видано документів		17 419	14 186
	у т. ч. іноземних	- // -	6 764	5 638
	отримано документів	- // -	5 884	5 333
7.	Бібліотечно-інформаційна діяльність:			
	виставки нових надходжень	виставка	1 404	1 359
		представлено документів	43 090	41 372
	виставки за профілем діяльності установи	виставка	439	523
		представлено документів	17 917	18 973
	групове інформування	абонент	720	1175
		повідомлення	4 551	4 551
	індивідуальне інформування	абонент	1 596	1 834
		повідомлення	21 006	20 961
	дні інформації	захід	289	273

Продовження додатка 1

N п/п	Назва показника	Одиниця обліку	Виконано у 2010 р.	Виконано у 2011 р.
8.	Довідково-бібліографічна діяльність:			
	бібліографічні картотеки, усього	картотека	570	649
	розставлено карток за рік	- // -	73 577	84 426
	тематичні довідки письмові	довідка	190	1 044
	бібліографічні списки:		20	312
	бібліографічні покажчики	покажчик	42	15
	тематичні списки	список	443	232
	списки нових надходжень	- // -	378	380
9.	Бази даних:			
	бібліографічні	БД	117	137
	введено записів	запис	176 707	182 772
	повнотекстові	БД	21	155
	введено текстів	текст	35 638	113 293
	фактографічні	БД	1	2
	введено записів	запис	30	
	адресні	БД	1	2
	введено записів	запис		
Комплектування фонду				
	Надійшло документів. Усього	примірник	64 714	68939
	у т. ч. іноземних	- // -	10 635	9749
	у т. ч. передплата	- // -	29750	26985
	купівля	- // -	2880	1194
	книгообмін	- // -	8476	10467
	дари	- // -	22132	27557
	інші	- // -	1476	2736
	Вилучено документів	- // -	44230	22947
	у т. ч. іноземних	- // -	14 217	9033
Кадри				
	Всього працюють в бібліотеках:	працівник	278	277,5
	бібліотечних працівників	- // -	255	258
	наукових працівників	- // -	9	9
	у штаті інших підрозділів	- // -	14	19,5

**Відомості про рух фондів бібліотек
НДУ НАН України у 2011 р.**

№ п/п	Склад бібліотечних фондів	Одиниці обліку	Нараховувалося на 01.01.2011	Надійшло	Вибуло	Нараховується на 01.01.2012
1.	Книги, брошури. Всього	прим.	2991131	23950	3798	3011283
	у т. ч. іноземні видання	-/-	295575	1404	156	296823
2.	Періодичні та продовжувані видання. Всього	-/-	5447931	36060	13265	5470726
	у т. ч. іноземні видання	-/-	2350480	8227	4559	2354148
3.	Нормативні виробничо-практичні видання. Всього	од. зб.	648332	7048	5884	649496
	у т. ч. іноземні видання	-/-	130094	107	4318	125883
4.	Документи на мікроносіях	-/-	64148	1881	0	66029
	у т. ч. іноземні видання	-/-	56539	11	0	56550
	ВСЬОГО (1,2,3,4)	прим.	9151542	68939	22947	9197534
	у т. ч. іноземні видання	-/-	2832688	9749	9043	2833404
5.	Газети. Всього	назв.	767	60	59	768
	у т. ч. іноземні	-/-	4	1	0	5
6.	Резервний фонд	-/-	8314	335	86	8563
7.	Обмінний фонд	-/-	268863	31111	29777	270197
	ВСЬОГО	прим.	9429486	100445	52869	9477062
	у т. ч. іноземні видання	-/-	2832692	9750		

**ОСНОВНІ ВІДОМОСТІ ПРО БІБЛІОТЕКИ
ТА ІНФОРМАЦІЙНІ ПІДРОЗДІЛИ
НАУКОВИХ УСТАНОВ НАН УКРАЇНИ
(станом на 01. 01. 2011 р.)**

**I. СЕКЦІЯ ФІЗИКО-ТЕХНІЧНИХ
І МАТЕМАТИЧНИХ НАУК НАН УКРАЇНИ**

1. Відділення математики

1. Бібліотека Інституту математики НАН України

01601, Київ-4, вул. Терещенківська, 3

E-mail: institute@imath.kiev.ua Web: <http://www.imath.kiev.ua>

Директор акад. НАН України Самойленко Анатолій Михайлович
Телефон: (044) 234-53-16, факс: 235-20-10

Голова ІБР заст. дир., чл.-кор. НАН України
Шарко Володимир Васильович
Телефон: (044) 234-19-58

Куратор

бібліотеки Голова ІБР

Керівник ВНТІ заст. дир. Шокало Анатолій Іванович
Телефон: (044) 234-19-58

Зав. бібліотеки Врадій Ганна Іванівна
Телефон: (044) 234-53-06

Бібліотека заснована у 1934 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього – 183 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами – 79,6 тис.; книги, брошури – 57 тис.; періодичні видання – 102 тис.; обмінний фонд – 41 тис. прим. Бібліотека має вихід в Інтернет. ЕК бібліотеки представлений на сайті Інституту та НБУВ.

2. Бібліотека Інституту прикладної математики і механіки НАН України

83114, Донецьк-114, вул. Р. Люксембург, 74

E-mail: bibl@iamm.ac.donetsk.ua Web: <http://w.iamm.ac.donetsk.ua>

Директор чл.-кор. НАН України
Ковальов Олександр Михайлович
Телефон: (062) 311-03-91, факс: 311-02-85

Голова ІБР д-р. фіз.-мат. наук
Базалій Борис Васильович
Телефон: (062) 311-03-51

Куратор бібліотеки д-р. фіз.-мат. наук
Ковалевський Олександр Альбертович
Телефон: (062) 311-04-53

Зав. бібліотеки Міненко Валентина Іванівна
Телефон: (062) 303-61-48

Бібліотека заснована у 1965 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього – 90,6 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами – 26 тис.; книги, брошури – 25 тис.; періодичні видання – 54 тис. прим. ЕК бібліотеки доступний у локальній мережі Інституту.

3. Бібліотека Інституту прикладних проблем механіки і математики ім. Я. С. Підстригача НАН України

79601, Львів, МСП, вул. Наукова, 3-Б
E-mail: admm@iapmm.lviv.ua Web: <http://www.iapmm.lviv.ua>

Директор д-р. фіз.-мат. наук, чл.-кор. НАН України,
Кушнір Роман Михайлович
Телефон: (0322) 63-83-77, факс: 63-62-70

Голова ІБР д-р. фіз.-мат. наук Михаськів Віктор Володимирович
Телефон (0322) 258-51-11

Куратор бібліотеки д-р. фіз.-мат. наук
Пелех Володимир Олександрович
Телефон: (0322) 63-83-77

Зав. бібліотеки Запруцька Любов Григорівна
Телефон: (0322) 258-51-34

Бібліотека заснована у 1961 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього – 82 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами – 26 тис.; книги, брошури – 15 тис.; періодичні видання – 66 тис. Обмінний фонд – 170 прим.

2. Відділення інформатики

4. Бібліотека Інституту кібернетики ім. В. М. Глушкова НАН України

03680, Київ-187, МСП, просп. Акад. Глушкова, 40
E-mail: aik@public.icyblic.kiev.ua Web: <http://www.icyb.kiev.ua>

Директор акад. НАН України Сергієнко Іван Васильович
Телефон: (044) 526-74-18, факс: 526-41-18

Голова ІБР заст. дир., чл.-кор. НАН України
Кривонос Юрій Георгійович
Телефон/факс: (044) 526-41-18

Куратор бібліотеки уч. секр., канд. техн. наук
Куляс Анатолій Іванович
Телефон/факс: (044) 526-41-78

Керівник патентно-ліцензійного відділу Жук Віктор Олексійович
Телефон: (044) 526-02-77

Зав. бібліотеки Подколзіна Тетяна Іванівна
Телефон: (044) 526-02-38

Бібліотека заснована у 1957 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього – 271 тис. прим, у т. ч. документи іноземними мовами – 70 тис.; книги, брошури – 74 тис.; періодичні видання 167 тис. прим.

5. Бібліотека Інституту проблем реєстрації інформації НАН України

03113, Київ-113, вул. М. Шпака, 2
E-mail: yv@ipri.kiev.ua Web: <http://www.ipri.kiev.ua>

Директор чл.-кор. НАН України, проф.
Петров Вячеслав Васильович
Телефон: (044) 456-83-89, факс: 456-33-18

Голова ІБР заст. директора, д-р техн. наук, проф.
Додонов Олександр Георгійович
Телефон: (044) 454-21-58

Куратор бібліотеки канд. техн. наук, с. н. с.
Шанойло Семен Михайлович
Телефон: (044) 454-21-57

Керівник ВНТІ с. н. с. Крючіна Людмила Іванівна
Телефон: (044) 454-21-84

Зав. бібліотеки Біба Валентина Яківна
Телефон: (044) 451-21-67

Бібліотека заснована у 1989 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього – 4,6 тис. прим., у т. ч.: книги, брошури – 3,6 тис. прим.; періодичні видання – 1 тис. прим.

3. Відділення механіки

6. Бібліотека Інституту механіки ім. С. П. Тимошенка НАН України
03057, Київ–57, вул. П. Нестерова, 3
E-mail: guz@carier.kiev.ua Web: <http://www.inmech.kiev.ua>

Директор акад. НАН України Гузь Олександр Миколайович
Телефон: (044) 456–93–51, факс: 456–03–19

Голова ІБР д-р. фіз.-мат. наук
Жук Олександр Петрович
Телефон: (044) 456–24–64

Куратор заст. дир., акад. НАН України
бібліотеки Кубенко Веніамін Дмитрович
Телефон: (044) 456–12–80

Керівник відділу д-р. фіз.-мат. наук
організації Жук Олександр Петрович

та впровадження
науково-технічних

розробок Телефон: (044) 456–24–64

Зав. бібліотеки Мироненко Олена Алімівна
Телефон: (044) 454–77–54

Бібліотека заснована у 1935 р., входить до складу відділу організації та впровадження науково-технічних розробок. Фонд: усього – 89 тис. прим., у т. ч.: документи іноземними мовами – 27 тис.; книги, брошури – 32 тис.; періодичні видання – 50 тис.; обмінний фонд – 2,7 тис. прим.

7. Бібліотека Інституту технічної механіки НАН України і НКА України

49005, Дніпропетровськ, вул. Лешко-Попеля, 15
E-mail: office.itm@nas.gov.ua

Директор д-р техн. наук, чл.-кор. НАН України
Пилипенко Олег Вікторович
Телефон: (0562) 46–50–46, факс: 47–34–13

Голова ІБР в. о. уч. секр., канд. техн. наук
Маркова Ольга Михайлівна
Телефон: (0562) 46–32–25

Куратор заст. дир., д-р фіз.-мат. наук, проф., чл.-кор. НАН України
бібліотеки Тимошенко Валерій Іванович
Телефон: (0562) 372–06–41

Керівник ВНТІ і
організації Кудрицька Ганна Гнатівна
наукових
досліджень Телефон: (0562) 373–29–94

Зав. бібліотеки Шмалько Любов Іванівна
Телефон: (0562) 376–45–90

Бібліотека заснована у 1968 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього – 110,7 тис. прим., у т. ч.: документи іноземними мовами – 21 тис.; книги, брошури – 35 тис.; періодичні видання – 73 тис. прим.

8. Бібліотека Інституту проблем міцності ім. Г. С. Писаренка НАН України

01014, Київ–14, вул. Тимірязєвська, 2
E-mail: ntb@ipp.kiev.ua Web: <http://www.ipp.kiev.ua>

Директор акад. НАН України Трошенко Валерій Трохимович
Телефон: (044) 285–16–87, факс: 286–16–84

Голова ІБР заст. дир., д-р. фіз.-мат. наук
Лепіхін Петро Павлович
Телефон: (044) 286–26–57

Куратор бібліотеки голова ІБР

Керівник канд. техн. наук
сектору Матохнюк Лев Євгенович
інформаційних
технологій Телефон: (044) 281–63–49

Зав. бібліотеки Христович Ольга Миколаївна
Телефон: (044) 281–63–05

Бібліотека заснована у 1966 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього – 96 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами – 21 тис.; книги, брошури – 2878 тис.; періодичні видання – 61 тис. прим. Бібліотека має вихід у локальну мережу установи, Інтернет. ЕК бібліотеки представлений на сайті Інституту.

9. Бібліотека Інституту геотехнічної механіки ім. М. С. Полякова НАН України

49005, Дніпропетровськ–5, вул. Сімферопольська, 2а
E-mail: igtmanu@yandex.ru Web: <http://www.igtm.org.ua>

Директор   акад. НАН України
Булат Анатолій Федорович
Телефон: (0562) 46–01–51, факс: 46–24–26

Голова ІБР   д-р. техн. наук
Шевченко Володимир Георгійович
Телефон: (0562) 370–26–97

Куратор
бібліотеки   заст. дир., д-р. геол.-мінерал. наук
Лукинов В'ячеслав Володимирович
Телефон: (0562) 370–26–92

Керівник відділу
патентно-
ліцензійної
роботи
та інформації   Дериглазова Олена Володимирівна
Телефон: (0562) 46–32–71

Зав. бібліотеки   Іванова Ганна Пилипівна
Телефон: (0562) 47–13–56

Бібліотека заснована у 1962 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього – 109 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами – 25 тис.; книги, брошури – 48 тис.; періодичні видання – 57 тис.; обмінний фонд – 335 прим. ЕК бібліотеки доступний у приміщенні бібліотеки.

10. Бібліотека Інституту гідромеханіки НАН України

03680, Київ–57, вул. Желябова, 8/4
E-mail: office@hydromech.kiev.ua   Web: <http://w.hydromech.kiev.ua>

Директор   акад. НАН України
Грінченко Віктор Тимофійович
Телефон/факс: (044) 455–64–32

Голова ІБР   заст. дир., д-р фіз.-мат. наук, чл.-кор. НАН України
Нікішов Володимир Іванович
Телефон: (044) 455–64–34

Куратор
бібліотеки   Голова ІБР

Керівник ВНТІ   Корецька-Кріль Лариса Федорівна
Телефон: (044) 453–26–61

Зав. бібліотеки   Тарановська Зоя Василівна
Телефон: (044) 453–26–61

Бібліотека заснована у 1926 р., входить до складу відділу НТІ. Фонд:

усього – 86,5 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами – 18 тис.; книги, брошури – 28 тис.; періодичні видання – 51 тис. прим.

4. Відділення фізики і астрономії

11. Бібліотека Інституту фізики НАН України

03680, Київ–28, просп. Науки, 46

E-mail: fizyka@iop.kiev.ua

Web: <http://www.iop.kiev.ua>

Директор   чл.-кор. НАН України
Яценко Леонід Петрович
Телефон: (044) 525–12–20, факс: 525–15–89

Голова ІБР   куратор бібліотеки

Куратор
бібліотеки   заст. дир., д-р фіз.-мат. наук
Порошин Володимир Миколайович
Телефон: (044) 525–12–20, E-mail: poroshin@iop.kiev.ua

Зав. бібліотеки   Джур Лариса Федорівна
Телефон: (044) 525–05–95, E-mail: lib@iop.kiev.ua

Бібліотека заснована у 1929 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього – 285 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами – 96,7 тис.; книги, брошури – 76 тис.; періодичні видання – 181 тис. Обмінний фонд – 399 прим. ЕК бібліотеки представлений на сайті Інституту.

12. Бібліотека Інституту фізики напівпровідників ім. В. Є. Лашкарьова НАН України

03083, Київ–28, просп. Науки, 41

E-mail: info@isp.kiev.ua   Web: <http://www.isp.kiev.ua>

Директор   акад. НАН України Мачулін Володимир Федорович
Телефон: (044) 525–83–42

Голова ІБР   чл.-кор. НАН України
Валах Михайло Якович
Телефон: (044) 525–85–50

Куратор
бібліотеки   д-р. фіз.-мат. наук, чл.-кор. НАН України
Беляєв Олександр Євгенович
Телефон: (044) 525–24–47

Керівник ВНТІ   Венгер Ірина Всеволодівна
Телефон: (044) 525–63–60

Зав. бібліотеки   Тарасенко Олена Василівна
Телефон: (044) 525–62–76

Бібліотека заснована у 1961 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього

– 172,6 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами – 57 тис.; книги, брошури – 30 тис.; періодичні видання – 130 тис. прим.

13. Бібліотека Інституту металофізики ім. Г. В. Курдюмова НАН

України

03680, Київ–680, бульв. Акад. Вернадського, 36
E-mail: lib@ipm.kiev.ua Web: <http://www.ipm.kiev.ua>

Директор акад. НАН України
(в. о) Івасишин Орест Михайлович
Телефон: (044) 424–10–05, факс: 424–25–61

Куратор заст. дир., д-р. фіз.-мат. наук
бібліотеки уч. секр. Уваров Віктор Миколайович
Телефон: (044) 424–02–65,

Керівник відділу Беспалов Сергій Анатолійович
організаційного
забезпечення
наукових
досліджень Телефон: (044) 423–03–10

Зав. бібліотеки Чарупа Тамара Євгеніївна
Телефон: (044) 424–10–21
E-mail: charupa@imp.kiev.ua

Бібліотека заснована у 1947 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього – 118 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами – 35 тис.; книги, брошури – 29 тис.; періодичні видання 81 тис. прим. ЕК бібліотеки представлений на сайті Інституту.

14. Бібліотека Інституту теоретичної фізики ім. М. М. Боголюбова НАН

України

03143, Київ–143, вул. Метрологічна, 14-Б
E-mail: itp@bitp.kiev.ua Web: <http://www.bitp.kiev.ua>

Директор акад. НАН України
Загородній Анатолій Глібович
Телефон: (044) 526–53–62, факс: 526–59–98

Голова ІБР заст. дир., канд. фіз.-мат. наук
Засенко Володимир Іванович
Телефон: (044) 526–53–82

Куратор голова ІБР
бібліотеки

Керівник ВНПІ Дайлідоніс Володимир Владиславович
Телефон: (044) 521–34–86

Зав. бібліотеки Мандрик Лариса Федорівна
Телефон: (044) 521–34–96
E-mail: library@bitp.kiev.ua

Бібліотека заснована у 1966 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього – 156,6 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами – 95 тис.; книги, брошури – 20,5 тис.; періодичні видання – 69 тис. прим. ЕК бібліотеки представлений на сайті Інституту.

15. Бібліотека Головної астрономічної обсерваторії НАН України

03680, МПС, Київ–127, вул. Акад. Заболотного, 27
E-mail: nvpech@mao.kiev.ua Web: <http://www.mao.kiev.ua>

Директор акад. НАН України Яцків Ярослав Степанович
Телефон: (044) 526–31–10, факс: 526–21–47

Голова ІБР д-р. фіз.-мат. наук Пілюгін Леонід Степанович
Телефон: (044) 526–47–71

Куратор с. н. с., канд. фіз.-мат. наук
бібліотеки Корсунь Алла Олексіївна
Телефон: (044) 526–25–32

Керівник Астрокосмічного
інформаційно-
обчислювального Берцик Петер Петерович
центру Телефон: (044) 526–74–23

Керівник Лабораторії
методичного
та інформаційного
забезпечення
астрономічної Крячко Іван Павлович
освіти та науки Телефон: (044) 526–47–58
Зав. бібліотеки Печерога Наталія Василівна
Телефон: (044) 526–25–32

Бібліотека заснована у 1944 р. Фонд: усього – 79 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами – 28 тис.; книги, брошури – 20 тис.; періодичні видання – 54 тис.; обмінний фонд – 4 тис. прим. Бібліотека має вихід у локальну мережу установи та Інтернет. ЕК бібліотеки представлений на сайті Інституту та НБУВ.

16. Бібліотека Фізико-технічного інституту низьких температур ім. Б. І. Веркіна НАН України

61103, Харків-103, просп. Леніна, 47

E-mail: ilt@ilt.kharkov.ua Web: <http://www.ilt.kharkov.ua>

Директор д-р фіз.-мат. наук, чл.-кор. НАН України
Гнатченко Сергій Леонідович
Телефон: (057) 340-22-23, факс: (057) 340-33-70

Голова ІБР д-р фіз.-мат. наук, проф. Пастур Леонід Андрійович
Телефон: (057) 340-50-62

Куратор заст. дир., д-р фіз.-мат. наук
бібліотеки Самоваров Володимир Миколайович
Телефон: (057) 340-12-33

Керівник відділу Боровіков Валеріан Сергійович
інформаційних систем
Телефон (057) 340-85-89

Зав. бібліотеки Зименко Лариса Віталіївна
Телефон: (057) 340-20-73
E-mail: zimenko@ilt.kharkov.ua

Бібліотека заснована у 1960 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього – 210 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами – 82 тис.; книги, брошури – 30 тис.; періодичні видання – 173 тис. прим. Бібліотека має вихід у локальну мережу установи і Інтернет. ЕК бібліотеки представлений на сайті Інституту.

17. Бібліотека Інституту радіофізики та електроніки ім. О. Я. Усикова НАН України

61085, Харків-85, вул. акад. Проскури, 12

E-mail: lib@ire.kharkov.ua Web: <http://www.ire.kharkov.ua>

Директор акад. НАН України
Яковенко Володимир Мефодійович
Телефон: (057) 315-11-29, факс (057) 315-21-05

Голова ІБР заст. дир., канд. фіз.-мат. наук
Когут Олександр Євгенович
Телефон: (057) 720-35-93

Куратор заст. дир. д-р фіз.-мат. наук
бібліотеки Мележик Петро Миколайович
Телефон: (057) 315-20-09

Керівник ВНТІ Єгорова Людмила Михайлівна
Телефон: (057) 720-33-72

Зав. бібліотеки Абдурахманова Світлана Іванівна
Телефон: (057) 720-35-62, 420-33-46

Бібліотека заснована у 1955 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього – 135 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами – 72 тис.; книги, брошури – 27 тис.; періодичні видання 95 тис. прим. Бібліотека має вихід в Інтернет. ЕК бібліотеки доступний у приміщенні бібліотеки.

18. Бібліотека Радіоастрономічного інституту НАН України

61002, Харків-2, вул. Червонопрапорна, 4

E-mail: library@ri.kharkov.ua Web: <http://www.ri.kharkov.ua>

Директор акад. НАН України
Литвиненко Леонід Миколайович
Телефон: (057) 706-14-10, факс: 706-14-15

Голова ІБР д-р. фіз.-мат. наук
Содін Леонід Григорович
Телефон: (057) 706-14-12

Куратор уч. секр., канд. фіз.-мат. наук
бібліотеки Удовенко Анатолій Павлович
Телефон: (057) 315-20-92

Керівник ВНТІ куратор бібліотеки
Зав. бібліотеки Захаренко Людмила Миколаївна
Телефон: (057) 700-30-92

Бібліотека заснована у 1955 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього – 78,8 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами – 33 тис.; книги, брошури – 12 тис.; періодичні видання – 63 тис. прим. Бібліотека має вихід в Інтернет. ЕК бібліотеки представлений на сайті Інституту.

19. Бібліотека Донецького фізико-технічного інституту ім. О. О. Галкіна НАН України

83114, Донецьк-114, вул. Р. Люксембург, 72

E-mail: bibliotekaFTI@yandex.ru Web: <http://www.donphti.ac.donetsk.ua>

Директор д-р. фіз.-мат. наук Варюхін Віктор Миколайович
Телефон: (062) 311-68-07, факс: 342-90-18

Голова ІБР д-р. фіз.-мат. наук
Любчанський Ігор Леонідович
Телефон: (062) 342-77-63

Куратор д-р. техн. наук
бібліотеки Білошенко Віктор Олександрович

Телефон: (062) 311-93-30

Керівник ВНТІ Кирилова Наталія Григорівна
Телефон: (062) 311-05-70

Зав. бібліотеки Барашко Валентина Іванівна
Телефон: 311-53-35

Бібліотека заснована у 1965 р., входить до складу ВНТІ. Фонд: усього - 151 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 71 тис.; книги, брошури - 25 тис.; періодичні видання 117 тис. прим.

20. Бібліотека Інституту фізики конденсованих систем НАН України

79011, Львів-11, вул. Свенціцького, 1

E-mail: icmp@icmp.lviv.ua Web: <http://www.icmp.lviv.ua>

Директор д-р фіз.-мат. наук, чл.-кор. НАН України
Мриглюд Ігор Миронович
Телефон/факс: (0322) 76-11-57, факс: (0322) 76-11-58

Голова ІБР директор інституту

Куратор канд. фіз.-мат. наук Мельник Роман Степанович

бібліотеки Телефон: (0322) 76-11-57

Зав. бібліотеки Гривнак Надія Яківна

Телефон: (0322) 76-19-78, E-mail: hryvnak@ph.icmp.lviv.ua

Бібліотека заснована у 1991 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього - 12,7 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 2,6 тис.; книги, брошури - 4 тис.; періодичні видання - 8 тис. прим. ЕК бібліотеки представлений на сайті Інституту.

21. Бібліотека Інституту електронної фізики НАН України

88017, Ужгород-17, вул. Університетська, 21

E-mail: an@zvl.iep.uzhgorod.ua Web: <http://www.iep.uzhgorod.ua>

Директор акад. НАН України Шпеник Отто Бартоломійович
Телефон/факс: (0312) 64-36-50

Голова ІБР канд. фіз.-мат. наук
Контрош Єне Ендрійович
Телефон: (0312) 64-36-68

Куратор уч. секр., канд. фіз.-мат. наук
бібліотеки Торич Золтан Золтанович
Телефон: (0312) 64-38-76

Зав. бібліотеки Світлична Людмила Василівна
Телефон: (0312) 64-37-15

Бібліотека заснована у 1970 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього - 27 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 14 тис.; книги, брошури - 10 тис.; періодичні видання – 17 тис. прим.

5. Відділення наук про Землю

22. Бібліотека Інституту геологічних наук НАН України

01601, Київ-54, вул. О. Гончара, 55-Б

E-mail: info@igs-nas.org.ua

Web: <http://www.igs-nas.org.ua>

Директор акад. НАН України
Гожик Петро Феодосійович
Телефон: (044) 486-94-46, факс: 486-93-34

Голова ІБР д-р. геол.-мінерал. наук
Ковальчук Мирон Степанович
Телефон: (044) 238-19-33

Куратор заст. дир., д-р геолог.-мінерал. наук,
бібліотеки чл.-кор. НАН України
Митропольський Олексій Юрійович
Телефон: (044) 486-34-51

Зав. бібліотеки Бочковська Жанна Едуардівна
Телефон: (044) 486-38-76

Бібліотека заснована у 1926 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього - 133 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 53 тис.; книги, брошури - 45 тис.; періодичні видання 79 тис.; обмінний фонд – 12,5 тис. прим.

23. Бібліотека Інституту геофізики ім. С. І. Субботіна НАН України

03680, Київ, просп. Академіка Палладіна, 32

E-mail: library@igph.kiev.ua

Web: <http://www.igph.kiev.ua>

Директор акад. НАН України
Старостенко Віталій Іванович
Телефон: (044) 424-01-12, факс: 450-25-20

Куратор уч. секр., канд. фіз.-мат. наук
бібліотеки Легостаєва Ольга Вадимівна
Телефон: (044) 424-31-05

Зав. бібліотеки Лоскутнікова Світлана Анатоліївна
Телефон: (044) 452-09-96

Бібліотека заснована у 1961 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього - 110 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 10,6 тис.; книги, брошури - 53 тис.; періодичні видання - 57 тис. прим. Бібліотека має вихід у локальну мережу установи та Інтернет. ЕК бібліотеки доступний у приміщенні бібліотеки.

24. Бібліотека Полтавської гравіметричної обсерваторії Інституту геофізики ім. С. І. Субботіна НАН України

36014, Полтава-29, вул. Мясоедова, 27/29

Директор канд. техн. наук
Булацен Валентин Гаврилович
Телефон/факс: (0532) 56-92-38

Куратор уч. секр., канд. фіз.-мат. наук
бібліотеки Голубицький Вадим Георгійович
Телефон: (0532) 56-59-58

Зав. бібліотеки Тишук Світлана Олександрівна
(бібліотекар) Телефон: (0532) 56-59-58

Бібліотека заснована у 1926 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього - 20 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 8 тис.; книги, брошури - 5 тис.; періодичні видання - 15 тис. прим.

25. Бібліотека Інституту географії НАН України

01034, Київ-34, вул. Володимирська, 44

E-mail: geo-ins@kiev.idc.net Web: <http://www.igu.iatp.org.ua>

Директор акад. НАН України
Руденко Леонід Григорович
Телефон: (044) 234-61-93, факс: 234-32-30

Голова ІБР заст. дир., д-р. географ. наук
Палієнко Валентина Петрівна
Телефон: (044) 234-61-93, 234-19-85

Куратор голова ІБР
бібліотеки Іванова Наталія Станіславівна
Зав. бібліотеки Телефон: (044) 234-61-93

Бібліотека заснована у 1970 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього - 33 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 5,5 тис.; книги, брошури - 16 тис.; періодичні видання - 14 тис.; обмінний фонд – 196 прим. Бібліотека підключена до Інтернет. ЕК бібліотеки доступний у приміщенні бібліотеки.

26. Бібліотека Інституту геохімії, мінералогії та рудоутворення НАН України

03680, Київ-142, просп. Акад. Палладіна, 34

E-mail: library@igmof.gov.ua Web: <http://www.igmr.relk.com>

Директор д-р геолог. наук, чл.-кор. НАН України
Пономаренко Олександр Миколайович
Телефон: (044) 501-15-20, факс: 424-12-70

Голова ІБР д-р. геолог.-мінерал. наук Кривдік Стапан Григорович
Телефон: (044) 424-04-42

Куратор канд. геолог.-мінерал. наук
бібліотеки Хоменко Володимир Михайлович
Телефон: (044) 424-01-05

Зав. бібліотеки Гречанюк Тетяна Сергіївна
Телефон: (044) 424-03-60

Бібліотека заснована у 1969 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього - 74,5 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 22 тис.; книги, брошури - 30 тис.; періодичні видання - 42 тис.; обмінний фонд – 1,6 тис. прим. Бібліотека має вихід в Інтернет. ЕК бібліотеки доступний у приміщенні бібліотеки.

27. Бібліотека Інституту геології і геохімії горючих копалин НАН України

79060, Львів-60, вул. Наукова, 3-А E-mail: igggk@mail.lviv.ua

Директор д-р. геол.-мінерал. наук, проф., чл.-кор. НАН України
Павлюк Мирослав Іванович
Телефон: (032) 263-15-03

Голова ІБР д-р. геол.-мінерал. наук
Ступка Орест Степанович
Телефон: (032) 263-53-61

Куратор заст. дир., канд. геол.-мінерал. наук
бібліотеки Дудок Ігор Васильович
Телефон: (032) 263-12-72

Зав. бібліотеки Колісник Ірина Григорівна
Телефон: (032) 263-71-44

Бібліотека заснована у 1951 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього - 82 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 26 тис.; книги, брошури - 20 тис.; періодичні видання - 60 тис. прим.; обмінний фонд – 90 прим.

28. Бібліотека Морського гідрофізичного інституту НАН України

99011, Севастополь, вул. Капітанська, 2

E-mail: nmarufova@yandex.ru Web: <http://www.mhi.iuf.net>

Директор акад. НАН України
Іванов Віталій Олександрович
Телефон/факс: (0692) 55-42-53

Голова ІБР уч. секр., д-р геогр. наук Совга Олена Євгеніївна
Телефон: (0692) 54-52-76

Куратор
бібліотеки голова ІБР

Керівник ВНТІ Акулов В. В.

Зав. бібліотеки Маруфова Наталія Генадіївна
Телефон: (0692) 55-42-55

Бібліотека заснована у 1944 р., входить до складу відділу науково-технічної інформації та інформаційних технологій. Фонд: усього - 116,5 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 26 тис.; книги, брошури - 22 тис.; періодичні видання - 89 тис. прим. ЕК каталог бібліотеки представлений на сайті Інституту.

29. Бібліотека Експериментального відділення Морського гідрофізичного інституту НАН України

98688, АР Крим, м. Ялта, смт. Кацівелі, вул. Акад. Шулейкіна, 9

E-mail: edmhi@ukr.net

Директор канд. техн. наук
Кузнецов Олександр Сергійович
Телефон/факс: (0654) 23-71-74

Голова ІБР канд. техн. наук Кузнецов Олександр Сергійович
Телефон: (0654) 23-70-71

Куратор уч. секр., канд. фіз.-мат. наук
бібліотеки Казаков Сергій Іванович
Телефон: (0654) 23-71-74

Зав. бібліотеки Бабіцька Марія Федорівна
Телефон: (0654) 23-70-71

Бібліотека заснована у 1929 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього - 25 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 3 тис.; книги, брошури - 17 тис.; періодичні видання - 8 тис. прим.

30. Бібліотека Відділення гідроакустики Морського гідрофізичного інституту НАН України

65082, Одеса, вул. Преображенська, 3 E-mail: info@ogamgi.org.ua

Директор канд. техн. наук
Скіпа Михайло Іванович
Телефон: (048) 723-20-13, факс: 723-35-32

Куратор
бібліотеки уч. секр. Первушина Ірина Вадимівна
Телефон: (048) 723-73-08

Зав. бібліотеки Петріна Таїса Василівна
Телефон: (048) 723-73-08

Керівник
інформаційного Первушина Ірина Вадимівна
підрозділу Телефон: (048) 723-73-08

Бібліотека заснована у 1975 р., входить до складу відділу науково-організаційної та патентно-ліцензійної роботи. Фонд: усього - 12 тис. прим. у т. ч. документи іноземними мовами – 590 прим.; книги, брошури - 3 тис.; періодичні видання – 8,5 тис. прим. ЕК бібліотеки доступний у приміщенні бібліотеки.

6. Відділення фізико-технічних проблем матеріалознавства

31. Бібліотека Інституту електрозварювання ім. Є. О. Патона НАН України

03150, Київ-150, ДСП, вул. Боженка, 11

E-mail: library@paton.kiev.ua Web: <http://www.paton.kiev.ua>

Директор акад. НАН України
Патон Борис Євгенович
Телефон: (044) 200-31-83

Голова ІБР уч. секр., д-р. техн. наук Киреєв Леонід Сергійович
Телефон: (044) 200-47-83

Куратор заст. дир., чл.-кор. НАН України
бібліотеки Кривцун Ігор Віталійович
Телефон: (044) 287-74-46

Керівник ВНТІ та
інформаційних Локтева Вероніка Іванівна
технологій Телефон/факс: (044) 289-87-87

Зав. бібліотеки Лавриненко Олена Миколаївна
Телефон: (044) 200-07-77

Бібліотека заснована у 1934 р., входить до складу відділу науково-технічної інформації та інформаційних технологій. Фонд: усього - 267 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 94 тис.; книги, брошури - 83 тис.; періодичні видання - 129 тис. прим. Бібліотека має вихід в локальну мережу установи і Інтернет. ЕК бібліотеки представлений на сайті Інституту.

32. Бібліотека Інституту проблем матеріалознавства ім. І. М. Францевича НАН України

03680, Київ-142, вул. Кржижанівського, 3
E-mail: dir@ipms.kiev.ua Web: <http://www.materials.kiev.ua>

Директор акад. НАН України
Скороход Валерій Володимирович
Телефон: (044) 424-22-64, факс: 424-21-31
Голова ІБР д-р. фіз.-мат. наук, чл.-кор. НАН України
Солонін Юрій Михайлович
Телефон: (044) 424-20-34
Керівник ВНТІ, Семенцов Володимир Іванович
реклами
і виставок Телефон: (044) 424-13-01
Зав. бібліотеки Іванова Віра Григорівна
Телефон: (044) 424-24-92

Бібліотека заснована у 1953 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього - 163 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 42 тис.; книги, брошури - 43 тис.; періодичні видання 107 тис.; обмінний фонд – 21 тис. прим.

33. Бібліотека Інституту надтвердих матеріалів ім. В. М. Бакуля НАН України

04074, Київ-74, вул. Автозаводська, 2
E-mail: almaz@ism.kiev.ua Web: <http://www.ism.kiev.ua>

Директор акад. НАН України
Новіков Микола Васильович
Телефон/факс: (044) 468-86-32
Голова ІБР чл.-кор. НАН України
Туркевич Володимир Зіновійович
Телефон: (044) 467-56-81

Куратор уч. секр., канд. фіз.-мат. наук
бібліотеки Гонтар Олександр Григорович
Телефон: (044) 467-66-42
Керівник канд. техн. наук
науково- Колесниченко Ніна Федорівна
організаційного
відділу Телефон: (044) 430-35-31
Зав. бібліотеки Колодніцька Надія Іванівна
Телефон: (044) 379-11-04

Бібліотека заснована у 1956 р., входить до складу науково-організаційного відділу. Фонд: усього - 94 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 16 тис.; книги, брошури - 38 тис.; періодичні видання - 46 тис. прим.

34. Бібліотека Фізико-технологічного інституту металів та сплавів НАН України

03680, Київ-142, бульв. Акад. Вернадського, 34/1
E-mail: metal@ptima.kiev.ua Web: <http://www.ptima.kiev.ua>

Директор акад. НАН України
Найдек Володимир Леонтійович
Телефон / факс: (044) 424-35-15
Голова ІБР д-р. техн. наук Марковський Євген Адамович
Телефон: (044) 424-12-12
Куратор заст. дир., д-р. техн. наук, чл.-кор. НАН України
бібліотеки Гаврилюк Володимир Петрович
Телефон: (044) 424-02-80
Керівник ВНТІ д-р техн. наук Тарасевич Микола Іванович
Телефон: (044) 424-34-50
Зав. бібліотеки Велігорська Галина Олександрівна
Телефон: (044) 424-31-50

Бібліотека заснована у 1945 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього - 150 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 39 тис.; книги, брошури - 68 тис.; періодичні видання - 75 тис. прим.

35. Бібліотека Фізико-механічного інституту ім. Г. В. Карпенка НАН

України

79601, Львів, МСП, вул. Наукова, 5

E-mail: pminasu@ipm.lviv.ua

Web: <http://ww.ipm.lviv.ua>

Директор	акад. НАН України Панасюк Володимир Васильович Телефон: (032) 63-30-88, факс: 64-94-27
Голова ІБР	чл.-кор. НАН України Федірко Віктор Миколайович
Куратор бібліотеки	заст. дир., акад. НАН України Назарчук Зіновій Теодорович Телефон: (032) 63-70-38
Керівник науково- організаційного відділу	уч. секр., канд. техн. наук Маринець Віталій Петрович Телефон: (032) 63-70-49
Зав. бібліотеки	Клапків Ірина Семенівна Телефон: (032) 22-96-281

Бібліотека заснована у 1951 р., входить до складу науково-організаційного відділу. Фонд: усього - 130 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 36 тис.; книги, брошури - 31 тис.; періодичні видання - 97 тис.; обмінний фонд - 2 тис. прим.

36. Бібліотека Науково-технологічного комплексу «Інститут монокристалів» НАН України

61072, Харків, просп. Леніна, 60

E-mail: library@isc.kharkov.com

Web: <http://www.isc.kharkov.com>

Ген. директор	акад. НАН України Семиноженко Володимир Петрович Телефон: (057) 340-53-31, факс: 340-93-43
Голова ІБР	заст. дир., д-р хім. наук Десенко Сергій Михайлович Телефон: (057) 341-12-02, E-mail: desenko@isc.kharkov.com
Куратор бібліотеки	заст. ген. дир., д-р хім. наук Шишкін Олег Валерійович Телефон/факс: (057) 341-02-73 E-mail: shishkin@xray.isc.kharcov.com
Зав. бібліотеки	Завальнюк Лариса Андріївна Телефон: (057) 341-01-41

Бібліотека заснована у 1962 р., входить до складу ВНТІ. Фонд: усього - 135 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 58 тис.; книги, брошури - 31 тис.; періодичні видання - 102 тис. прим.

37. Бібліотека Інституту імпульсних процесів і технологій НАН

України

54018, Миколаїв-18, просп. Жовтневий, 43-А

E-mail: iipt@iipt.com.ua

Web: <http://www.iipt.com.ua>

Директор	д-р. техн. наук Вовченко Олександр Іванович Телефон: (0512) 22-41-13, факс: 22-61-40
Куратор бібліотеки	уч. секр., канд. техн. наук Сінчук Алла Вадимівна Телефон: (0512) 58-71-40
Керівник відділу	Онопрієнко Катерина Іванівна НПІ, стандартизації, патентно-ліцензійної та винахідницької роботи
Зав. бібліотечного сектору	Телефон: (0512) 58-71-11 Лугова Тамара Михайлівна Телефон: (0512) 58-71-38

Бібліотека заснована у 1963 р., входить до складу ВНТІ. Фонд: усього - 128 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 6 тис.; книги, брошури - 52 тис.; періодичні видання - 47 тис. прим.

38. Бібліотека Інституту чорної металургії ім. З. І. Некрасова НАН

України

49050, Дніпропетровськ-50, пл. Акад. Стародубова, 1

E-mail: isi-nasu@a-teleport.com

Директор	акад. НАН України Большаков Вадим Іванович Телефон: (056) 776-53-15, факс: 776-59-24
Голова ІБР	канд. техн. наук Гладков Микола Андрійович Телефон: (056) 776-89-96
Куратор бібліотеки	уч. секр., канд. техн. наук Меркулов Олексій Євгенович Телефон: (056) 776-82-90

Керівник відділу прогнозованих та інформаційних досліджень у металургії

канд. техн. наук Тубольцев Леонід Григорович

Телефон: (056) 47-03-14

Керівник відділу охорони інтелектуальної власності та патентних досліджень

канд. техн. наук Кузьмичов В'ячеслав Михайлович

Телефон: (056) 776-82-84

Зав. бібліотеки

Даниленко Тетяна Антонівна

Телефон: (056) 776-13-64

Бібліотека заснована у 1953 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього - 132 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 20 тис.; книги, брошури - 37,6 тис.; періодичні видання - 82 тис. прим.

7. Відділення фізико-технічних проблем енергетики

39. Бібліотека Інституту технічної теплофізики НАН України

03057, Київ-57, вул. Желябова, 2-А

E-mail: admin@ittf.kiev.ua Web: <http://www.ittf.kiev.ua>

Директор

акад. НАН України
Долінський Анатолій Андрійович

Телефон: (044) 456-62-82, факс: (044) 456-60-91

Куратор бібліотеки

заст. дир., чл.-кор. Басок Борис Миколайович
Процишин Борис Миколайович

Телефон: (044) 456-92-72

Керівник відділу патентно-ліцензійної роботи

Олійник Людмила Василівна

Телефон: (044) 453-28-45

Зав. бібліотеки

Олійник Людмила Дмитрівна

Телефон: (044) 453-28-76

Бібліотека заснована у 1947 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього - 142 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 6 тис.; книги, брошури - 56 тис.; періодичні видання - 80 тис. прим.

40. Бібліотека Інституту проблем машинобудування ім. А. М. Підгорного НАН України

61046, Харків-46, вул. Дм. Пожарського, 2/10

E-mail: root@ipmach.kharkov.ua Web: <http://www.ipmach.kharkov.ua>

Директор

акад. НАН України Мацевитий Юрій Михайлович

Телефон/факс: (0572) 94-46-35

Голова ІБР

д-р. техн. наук Кантор Борис Якович

Телефон: (0572) 94-29-32

Куратор бібліотеки

уч. секр., канд. техн. наук Кравченко Олег Вікторович

Телефон: (0572) 94-27-34, факс: 94-27-44

Керівник відділу захисту інтелектуальної власності, сприяння інноваційній діяльності

і трансферу технологій

Депарма Галина Олексіївна

Телефон: (0572) 94-38-33, 95-95-64

Зав. бібліотеки

Шуванова Юлія Олександрівна

Телефон: (0572) 94-27-14, 95-95-53

Бібліотека заснована у 1944 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього - 163 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 21,5 тис.; книги, брошури - 56 тис.; періодичні видання - 102 тис. прим.

41. Бібліотека Інституту електродинаміки НАН України

03680, Київ, просп. Перемоги, 56

E-mail: vit@ied.kiev.ua Web: <http://www.ied.org.ua>

Директор

акад. НАН України
Кириленко Олександр Васильович

Телефон: (044) 456-01-51, факс: 456-94-94

Голова ІБР

директор інституту

Куратор бібліотеки

заст. дир., д-р техн. наук
Антонов Олександр Євгенович

Телефон: (044) 456-51-00

Керівник ВНПІ

канд. техн. наук Хімюк Іван Васильович

Телефон: (044) 456-00-51

Зав. бібліотеки

Нікітіна Любов Миколаївна

Телефон: (044) 456-03-61

Бібліотека заснована у 1944 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього - 239 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 61 тис.; книги, брошури - 49 тис.; періодичні видання - 169 тис.; обмінний фонд – 645 прим. ЕК бібліотеки доступний у приміщенні бібліотеки.

42. Бібліотека Інституту проблем моделювання в енергетиці ім. Г. Є. Пухова НАН України

03164, Київ-164, вул. Генерала Наумова, 15
E-mail: svetlana@ipme.kiev.ua Web: <http://www.ipme.kiev.ua>

Директор чл.-кор. НАН України
Євдокимов Віктор Федорович
Телефон: (044) 424-10-63, факс: 424-05-86

Голова ІБР д-р техн. наук Винничук Степан Дмитрович
Телефон: (044) 424-91-71

Куратор уч. секр., канд. техн. наук
бібліотеки Чемерис Олександр Анатолійович
Телефон: (044) 424-14-42

Зав. бібліотеки Чернишова Неллі Василівна
Телефон: (044) 424-91-57

Бібліотека заснована у 1983 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього - 39 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 6,5 тис.; книги, брошури - 10 тис.; періодичні видання - 26 тис. прим.; обмінний фонд – 744 прим. ЕК бібліотеки доступний у приміщенні бібліотеки.

43. Бібліотека Інституту вугільних енерготехнологій НАН України та Мінпаливенерго України

04070, Київ-70, вул. Андріївська, 19
E-mail: ceti@i.kiev.ua

Директор акад. НАН України
Майстренко Олександр Юрійович
Телефон: (044) 425-50-68, факс: (044) 537-22-41

Куратор уч. секр., канд. техн. наук
бібліотеки Голенко Ірина Львівна
Телефон: (044) 425-33-50

Зав. бібліотеки Літошенко Наталія Георгіївна
Телефон: (044) 425-31-69

Бібліотека заснована у 1983 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього - 56,8 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 3 тис.; книги, брошури - 13 тис.; періодичні видання 43 тис. прим.

44. Бібліотека Інституту газу НАН України

03113, Київ-113, вул. Дегтярівська, 39
E-mail: ig-secr@i.com.ua Web: <http://www.ingas.org.ua>

Директор акад. НАН України
Бондаренко Борис Іванович
Телефон: (044) 456-44-71, факс: (044) 456-88-30

Голова ІБР куратор бібліотеки

Куратор уч. секр., канд. техн. наук Ільєнко Борис Кузьмич
бібліотеки Телефон: (044) 456-03-56

Зав. бібліотеки Алексейцева Ольга Іванівна
Телефон: (044) 456-81-42

Бібліотека заснована у 1960 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього - 101,5 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 33,5 тис.; книги, брошури - 35 тис.; періодичні видання - 60 тис.; обмінний фонд – 805 прим.

45. Бібліотека Інституту відновлюваної енергетики НАН України

02094, Київ-94, вул. Червоногвардійська, 20-А
E-mail: antoninabook@ukr.net Web: <http://www.ive.org.ua>

Директор чл.-кор. НАН України
Мхітарян Нвер Мнацаканович
Телефон: (044) 537-26-57, факс: (044) 206-29-09

Куратор уч. секр. Суржик Таміла Володимирівна
бібліотеки Телефон: (044) 206-28-09

Зав. бібліотеки Зінченко Тетяна Вікторівна
Телефон: (044) 206-28-09

Бібліотека заснована у 2004 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього - 2350 прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 550 прим.; книги, брошури - 1 тис. прим; періодичні видання - 1200 прим.; обмінний фонд – 50 прим.

8. Відділення ядерної фізики та енергетики

46. Бібліотека Інституту ядерних досліджень НАН України

03680, Київ, просп. Науки, 47
E-mail: interdep@kinr.kiev.ua Web: <http://www.kinr.kiev.ua>

Директор акад. НАН України
Вишневський Іван Миколайович
Телефон: (044) 525-23-49, факс: 525-44-63

Голова ІБР директор Інституту
Куратор канд. фіз.-мат. наук Дорошко Наталія Леонідівна
бібліотеки Телефон: (044) 525-81-48
Керівник канд. фіз.-мат. наук Писанко Жанна Іванівна
Українського
центру INIS Телефон: (044) 525-43-70
Зав. бібліотеки Стороженко Олена Миколаївна
Телефон: (044) 525-43-80
Web: <http://www.kinr-lib.info>

Бібліотека заснована у 1970 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього - 70 тис. прим.; у т. ч. документи іноземними мовами - 22 тис.; книги, брошури - 31 тис.; періодичні видання - 25 тис. прим.

47. Бібліотека Інституту прикладної фізики НАН України

40000, Суми, вул. Петропавлівська, 58
E-mail: ipfmail@ipfcentr.sumy.ua Web: <http://www.iatp.org.ua>

Директор акад. НАН України
Сторіжко Володимир Юхимович
Телефон/факс: (0542) 22-27-94 факс: 22-37-60

Голова ІБР д-р. фіз.-мат. наук, проф.
Олемський Олександр Іванович
Телефон: (0542) 22-45-01

Куратор уч. секр., канд. фіз.-мат. наук
бібліотеки Лисенко Олег Борисович
Телефон: (0542) 22-46-08

Керівник організаційно-канд. філолог. наук Юдіна Світлана Михайлівна
методичного
відділу Телефон: (0542) 22-37-60

Зав. бібліотеки Довгань Галина Олексіївна
(пров.
бібліотекар) Телефон: (0542) 33-30-89

Бібліотека заснована у 1989 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього - 21 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 1,8 тис.; книги, брошури - 6 тис.; періодичні видання - 14 тис. прим.

II. СЕКЦІЯ ХІМІЧНИХ І БІОЛОГІЧНИХ НАУК НАН УКРАЇНИ

9. Відділення хімії

48. Бібліотека Інституту фізичної хімії ім. Л. В. Писаржевського НАН України

03039, Київ-39, просп. Науки, 31
E-mail: biblioteka@inphyschem-nas.kiev.ua
Web: <http://www.inphyschem-nas.kiev.ua>

Директор акад. НАН України Кошечко Вячеслав Григорович
Телефон: (044) 525-11-90, факс: 525-62-16

Голова ІБР чл.-кор. НАН України
Кучмій Степан Ярославович
Телефон: (044) 525-66-62

Куратор заст. дир., д-р. хім. наук
бібліотеки Соловійов Сергій Олександрович
Телефон: (044) 525-42-28

Керівник Желєзнякова Галина Яківна
інформаційно-Телефон: (044) 525-66-98
патентного відділу

Зав. бібліотеки Солопінченко Тамара Андріївна
Телефон: (044) 525-66-60

Бібліотека заснована у 1927 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього - 141 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 68 тис.; книги, брошури - 37 тис.; періодичні видання - 103 тис. прим. Бібліотека має вихід у локальну мережу установи і Інтернет. ЕК бібліотеки доступний у приміщенні бібліотеки.

49. Бібліотека Інституту загальної та неорганічної хімії ім. В. І. Вернадського НАН України

03680, Київ-142, просп. Акад. Палладіна, 32/34
E-mail: office@ionc.kar.net Web: <http://www.ionc.kar.net>

Директор акад. НАН України
Волков Сергій Васильович
Телефон: (044) 424-34-61, факс: 424-30-70

Голова ІБР д-р хім. наук Панов Едуард Васильович
Телефон: (044) 424-15-89

Куратор заст. дир., д-р хім. наук Пехньо Василь Іванович
бібліотеки Телефон: (044) 424-35-70

Керівник відділу д-р хім. наук Каздобін Костянтин Олександрович
хімічного
та інформаційного
аналізу Телефон: (044) 424-32-12
Зав. бібліотеки Линник Ольга Іванівна
Телефон: (044) 424-02-61

Бібліотека заснована у 1931 р., входить до складу відділу хімічного та інформаційного аналізу. Фонд: усього - 206 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 85,5 тис.; книги, брошури - 28 тис.; періодичні видання 147 тис. прим.

50. Бібліотека Інституту органічної хімії НАН України

02660, Київ-94, вул. Мурманська, 5

Web: <http://www.ioch.kiev.ua>

Директор чл. -кор. НАН України
Кальченко Віталій Іванович
Телефон: (044) 292-71-50, факс: 573-26-43

Голова ІБР д-р. хім. наук, проф. Ягупольський Лев Мусійович
Телефон: (044) 559-03-49

Куратор
бібліотеки уч. секр., канд. хім. наук
Нікітчинко Віталій Сергійович

Керівник відділу
НПІ Ростовцева Наталія Юріївна

та міжнародних
зв'язків Телефон: (044) 499-46-34

Зав. бібліотеки Гребельник Ольга Михайлівна
Телефон: (044) 499-46-37

Бібліотека заснована в 1939 р., входить до складу ВНПІ та міжнародних зв'язків. Фонд: усього - 145,2 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 75,6 тис.; книги, брошури - 18 тис.; періодичні видання - 112 тис. прим.

51. Бібліотека Інституту хімії високомолекулярних сполук НАН України

02160, Київ-160, Харківське шосе, 48

E-mail: ihvsnas@i.com.ua

Web: <http://www.macromol.kiev.ua>

Директор акад. НАН України
Лебедєв Євген Вікторович

Телефон: (044) 559-13-94, факс: 292-40-64

Голова ІБР д-р хім. наук Фанлейб Олександр Маркович
Телефон: (044) 559-53-72

Куратор заст. дир., д-р фіз.-мат. наук
бібліотеки Клепко Валерій Володимирович
Телефон: (044) 559-12-42

Керівник ВНПІ Дьякова Алла Миколаївна
Телефон: (044) 292-00-48

Зав. бібліотеки Крощенко Ніна Аркадіївна
Телефон: (044) 559-48-00

Бібліотека заснована у 1959 р., входить до складу ВНПІ. Фонд: усього - 95 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 33,6 тис.; книги, брошури - 16 тис.; періодичні видання - 71 тис. прим.

52. Бібліотека Інституту фізико-органічної хімії і вуглехімії ім. Л. М. Литвиненка НАН України

83114, Донецьк, вул. Р. Люксембург, 70

E-mail: postmaster@infou.donetsk.ua Web: <http://www.infou.uah.biz>

Директор акад. НАН України
Попов Анатолій Федорович
Телефон/факс: (062) 311-68-21, 311-68-30

Голова ІБР д-р. хім. наук, проф. Швайка Олесь Павлович
Телефон: 311-68-35

Куратор заст. дир., д-р. хім. наук, проф.
бібліотеки Опейда Йосип Олексійович
Телефон: (062) 311-11-77

Керівник відділу Коновкіна Ольга Анатоліївна
стандартизації,
метрології

та інформації Телефон: (062) 311-68-18
Зав. бібліотеки Тарасова Тетяна Анатоліївна
Телефон: (062) 311-68-18

Бібліотека заснована у 1967 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього - 111,6 прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 40 тис.; книги, брошури - 12 тис.; періодичні видання - 64 тис. прим.

53. Бібліотека Інституту колоїдної хімії та хімії води ім. А. В. Думанського НАН України

03680, Київ-142, просп. Акад. Вернадського, 42

E-mail: honch@icswc.kyiv.ua

Директор акад. НАН України
Гончарук Владислав Володимирович
Телефон: (044) 424-01-96, факс: 452-02-76

Куратор заст. дир., д-р хім. наук
бібліотеки Мешкова-Клименко Наталія Аркадіївна
Телефон: (044) 424-35-75

Зав. бібліотеки Бойко Антоніна Андріївна
Телефон: (044) 424-35-89

Бібліотека заснована у 1968 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього - 108 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 33 тис.; книги, брошури - 20,6 тис.; періодичні видання - 76,5 тис. прим. Бібліотека має вихід в Інтернет. ЕК бібліотеки представлений на сайті Інституту.

54. Бібліотека Фізико-хімічного інституту ім. О. В. Богатського НАН України

65080, Одеса-80, Люстдорфська дорога, 86

E-mail: office.physchem@nas.gov.ua Web: <http://www.physchemin-nas.od.ua>

Директор акад. НАН України
Андронаті Сергій Андрійович
Телефон: (048) 766-20-91, факс: 765-96-02

Голова ІБР д-р. хім. наук, проф. Антонович Валерій Павлович
Телефон: (048) 766-22-83

Куратор заст. дир., д-р. техн. наук, проф.
бібліотеки Недоступ Вадим Іванович
Телефон: (048) 766-22-87

Зав. бібліотеки Рибінцева Надія Петрівна
Телефон: (048) 766-23-88

Бібліотека заснована у 1911 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього - 152 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 62 тис.; книги, брошури - 22 тис.; періодичні видання - 103,5 тис. прим.

55. Бібліотека Інституту хімії поверхні ім. О. О. Чуйка НАН України

03164, м. Київ-164, вул. Генерала Наумова, 17

E-mail: info@isc.gov.ua Web: <http://www.isc.gov.ua>

Директор чл.-кор. НАН України
Картель Микола Тимофійович
Телефон: (044) 424-11-35

Голова ІБР канд. хім. наук Гребенюк Анатолій Георгійович
Телефон: (044) 422-96-60

Куратор заст. дир., д-р хім. наук, проф.
бібліотеки Белякова Людмила Олексіївна
Телефон: (044) 424-94-57

Керівник ВНТІ д-р хім. наук Лобанов Віктор Васильович
Телефон: (044) 424-94-72

Зав. бібліотеки Рувьова Надія Олександрівна
Телефон: (044) 422-96-52

Бібліотека заснована у 1986 р., є самостійним підрозділом. Фонд бібліотеки: усього - 19 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами 4 тис.; книги, брошури - 6 тис.; періодичні видання - 13 тис. прим. Бібліотека має вихід в Інтернет.

56. Бібліотека Інституту біоорганічної хімії та нафтохімії НАН України

02660, Київ-94, вул. Мурманська, 1

E-mail: Kukhar@bpci.kiev.ua www.bpci.kiev.ua

Директор акад. НАН України
Кухар Валерій Павлович
Телефон: (044) 558-53-88, факс: 573-25-56

Голова ІБР д-р. хім. наук Броварець Володимир Сергійович
Телефон: (044) 573-25-87

Куратор заст. дир., чл.-кор. НАН України Вовк Андрій Іванович
бібліотеки Телефон: (044) 573-25-53

Керівник відділу уч. секр., канд. хім. наук
аналізу та Бойко Олександр Полікарпович
програмування

НДР Телефон: (044) 558-52-66

Зав. бібліотеки Компаніченко Галина Василівна
Телефон: (044) 573-25-56

Бібліотека заснована у 1978 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього - 77 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 18 тис.; книги, брошури - 10 тис.; періодичні видання - 60 тис. прим.

57. Бібліотека Інституту сорбції та проблем ендоекології НАН України

03164, Київ-164, вул Генерала Наумова, 13

E-mail: ispe@ispe.kiev.uaWeb: <http://www.ispe ldc.net>

Директор акад. НАН України
Стрелко Володимир Васильович
Телефон: (044) 452-93-28, факс: 452-93-27

Куратор уч. секр., канд. хім. наук
бібліотеки Мелешевич Світлана Іванівна
Телефон: (044) 452-93-29

Зав. бібліотеки Іоніна Наталія Анатоліївна

Бібліотека заснована у 1990 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього - 5,6 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 930 прим.; книги, брошури - 2 тис.; періодичні видання - 3,5 тис. прим.

10. Відділення молекулярної біології, біохімії, експериментальної і клінічної фізіології**58. Бібліотека Інституту біохімії ім. О. В. Палладіна НАН України**

01601, Київ, вул Леонтовича, 9

E-mail: redina@biochem.kiev.uaWeb: <http://www.biochem.kiev.ua>

Директор акад. НАН України Комісаренко Сергій Васильович
Телефон/факс: (044) 279-63-65

Голова ІБР заст. дир., чл.-кор. НАН України
Костерін Сергій Олексійович
Телефон: (044) 234-16-53

Куратор бібліотеки голова ІБР

Керівник відділу Данилова Валентина Михайлівна
науково-інформаційних та патентно-ліцензійних досліджень
Телефон: (044) 235-71-57

Зав. бібліотеки Редіна Валентина Вікторівна
Телефон: (044) 234-90-37

Бібліотека заснована у 1925 р., входить до складу відділу науково-інформаційних та патентно-ліцензійних досліджень. Фонд: усього - 81 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 34,6 тис.; книги, брошури - 24 тис.; періодичні видання - 56 тис.; обмінний фонд – 4760 прим. ЕК бібліотеки доступний в приміщенні бібліотеці.

59. Бібліотека Інституту фізіології ім. О. О. Богомольця НАН України

01601, м. Київ, МСП, вул. Академіка О. О. Богомольця, 4

E-mail: secretar@serv.biph.kiev.ua www.biph.kiev.ua

Директор акад. НАН України Кришталь Олег Олександрович
Телефон: (044) 256-24-00, факс: 256-20-00

Голова ІБР д-р. біолог. наук Сторожук Віктор Максимович
Телефон: (044) 256-24-59

Куратор заст. дир., чл.-кор. НАН України
бібліотеки Сагач Вадим Федорович
Телефон: (044) 253-63-72, 256-24-01

Керівник відділу Іванова Світлана Іванівна
наукової інформації
Телефон: (044) 256-24-18
E-mail: shevko@serv.biph.kiev.ua

Головний бібліотекар Радіонова Валерія Юріївна
Телефон: (044) 256-24-17

Бібліотека заснована у 1931 р., входить до складу відділу наукової інформації. Фонд: усього - 96,7 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 49 тис.; книги, брошури - 27 тис.; періодичні видання - 65 тис.; обмінний фонд – 2,6 тис. прим. Бібліотека має вихід у локальну мережу установи і Інтернет. ЕК бібліотеки представлений на сайті Інституту.

60. Бібліотека Інституту мікробіології і вірусології ім. Д. К. Заболотного НАН України

03680, Київ-680, вул Акад. Заболотного, 154

E-mail: library@imv.kiev.uaWeb: <http://www.imv.kiev.ua>

Директор акад. НАН України Підгорський Валентин Степанович
Телефон: (044) 526-11-79, факс: 526-23-79

Голова ІБР канд. біолог. наук Жолобак Надія Михайлівна
Телефон: (044) 526-94-25

Куратор заст. дир., д-р біолог. наук
бібліотеки Товкач Федір Іванович
Телефон: (044) 526-93-13

Відділ інновацій канд. біолог. наук Софронова Лариса Анатоліївна
трансферу технологій
Телефон/факс: (044) 526-23-79

Зав. бібліотеки Сердюк Світлана Михайлівна
Телефон: (044) 526-34-87

Бібліотека заснована у 1930 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього - 120,6 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 36,8 тис.; книги, брошури - 25 тис.; періодичні видання - 88 тис.; обмінний фонд – 3 тис. прим.

61. Бібліотека Інституту молекулярної біології і генетики НАН України

03680, Київ-680, вул. Заболотного, 150

E-mail: library@imbg.org.ua

Web: <http://www.imbg.org.ua>

Директор акад. НАН України

Єльська Ганна Валентинівна

Телефон: (044) 526-11-09, факс: 526-07-59

Голова ІБР

заст. дир., д-р фіз.-мат. наук, чл.-кор. НАН України

Говорун Дмитро Миколайович

Телефон: (044) 526-11-09

Куратор

бібліотеки

голова ІБР

Керівник ВНТІ

Корж Ольга В'ячеславівна

Керівник

патентно-ліцензійного

відділу

Хоменко Ірина Іванівна

Зав. бібліотеки

Лук'яненко Ольга Олександрівна

Телефон: (044) 526-07-39

Бібліотека заснована у 1969 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього - 82 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 46 тис.; книги, брошури - 18 тис.; періодичні видання - 63 тис.; обмінний фонд – 1 тис. прим. ЕК бібліотеки доступний у приміщенні бібліотеки.

62. Бібліотека Інституту експериментальної патології, онкології і радіобіології ім. Р. С. Кавецького НАН України

03022, Київ-22, вул. Васильківська, 45

E-mail: iepor@onconet.kiev.ua E-mail: nauka@onconet.kiev.ua

Web: <http://www.onconet.kiev.ua>

Директор

акад. НАН України Чехун Василь Федорович

Телефон: (044) 259-01-83, факс: 258-16-56

Голова ІБР

д-р. мед. наук, проф. Осинський Сергій Петрович

Телефон: (044) 259-70-85

Куратор

проф. д-р. мед. наук, заст. дир.,

бібліотеки Потебня Григорій Платонович

Телефон: (044) 259-08-75

Зав. бібліотеки Шкатула Поліна Михайлівна

Телефон: (044) 259-02-71, E-mail: pms9@mail.ru

Бібліотека заснована у 1960 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього - 76,7 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 27 тис.; книги, брошури - 18,7 тис.; періодичні видання - 49 тис. ЕК бібліотеки представлений на сайті Інституту та НБУВ.

63. Бібліотека Інституту проблем кріобіології і кріомедицини НАН України

61015, Харків-15, вул. Переяславська, 23

E-mail: cryo@online.kharkov.ua

Web: <http://www.cryo.org.ua>

Директор

акад. НАН України

Гольцев Анатолій Миколайович

Телефон: (057) 373-41-43, факс: 373-30-84

Голова ІБР

заст. дир., д-р. біолог. наук, проф.

Бабійчук Георгій Опанасович

Телефон: (057) 373-38-07

Куратор

бібліотеки

голова ІБР

Керівник ВНТІ

Пушкова Євгенія Миколаївна

Телефон: (057) 373-31-06

Патентний відділ

Фоменко Людмила Павлівна

Телефон: (057) 373-31-06

Зав. бібліотеки

Тимченко Тетяна Миколаївна

Телефон: (057) 373-31-06

Бібліотека заснована у 1973 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього - 54 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 20 тис.; книги, брошури - 11 тис.; періодичні видання - 42 тис. прим.

11. Відділення загальної біології

64. Бібліотека Інституту ботаніки ім. М. Г. Холодного НАН України

01601, Київ-1, вул. Терещенківська, 2

E-mail: inst@botany.kiev.ua

Web: <http://www.botany.kiev.ua>

Директор

чл.-кор. НАН України Мосякін Сергій Леонідович

Телефон/факс: (044) 234-40-41

Голова ІБР

д-р. біолог. наук Дудка Ірина Олександрівна

Телефон: (044) 234-61-71

Куратор канд. біолог. наук Музичук Галина Михайлівна
бібліотеки Телефон: (044) 234-50-41
Керівник ВНПІ канд. біолог. наук Шевера Мирослав Васильович
Телефон: (044) 235-03-74
Зав. бібліотеки Кривольченко Надія Григорівна
Телефон: (044) 272-25-07, 272-32-21

Бібліотека заснована у 1921 р., входить до складу інформаційного відділу. Фонд: усього - 114 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 51 тис.; книги, брошури - 50 тис.; періодичні видання - 62 тис.; обмінний фонд – 11 тис. прим.

65. Бібліотека Інституту зоології ім. І. І. Шмальгаузена НАН України
01601, МСП, Київ-30, вул. Б. Хмельницького, 15

E-mail: lib@izan.kiev.ua Web: <http://www.izan.kiev.ua>

Директор д-р біолог. наук, чл.-кор. НАН України
Акімов Ігор Андрійович
Телефон: (044) 235-10-70, факс: 234-15-69

Куратор уч. секр. Іванова Вікторія Анатоліївна
бібліотеки Телефон: (044) 234-39-73

Керівник науково-інформаційного видавничого
Городіська Галина Андріївна
Телефон: (044) 235-53-65

відділу E-mail: vestnik@izan.kiev.ua

Зав. бібліотеки Ластікова Людмила Михайлівна
Телефон: (044) 234-93-24, E-mail: lib@izan.kiev.ua

Бібліотека заснована у 1919 р., входить до складу науково-інформаційного видавничого відділу. Фонд: усього - 164 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 84,5 тис.; книги, брошури - 62 тис.; періодичні видання - 95 тис.; обмінний фонд бібліотеки – 4,5 тис. прим. ЕК бібліотеки представлений на сайті Інституту.

66. Бібліотека Інституту фізіології рослин і генетики НАН України
03022, Київ-22, вул. Васильківська, 31/17

E-mail: Secretary@ifrg.kiev.ua

Директор акад. НАН України Моргун Володимир Васильович
Телефон: (044) 257-51-60, факс: 257-51-50

Куратор д-р біолог. наук Коць Сергій Ярославович
бібліотеки Телефон: (044) 257-31-08

Керівник відділу науково-технічної Вакуленко Володимир Васильович
інформації
та маркетингу Телефон: (044) 257-28-65
Зав. бібліотеки Лук'яненко Алла Вікторівна
Телефон: (044) 257-92-31

Бібліотека заснована у 1946 р., входить до складу відділу науково-технічної інформації та маркетингу. Фонд: усього - 74 тис. прим.; у т. ч. документи іноземними мовами - 20 тис.; книги, брошури - 22 тис.; періодичні видання - 48 тис. прим.

67. Бібліотека Інституту клітинної біології та генетичної інженерії НАН України

03680, Київ, вул. Акад. Заболотного, 148

E-mail: iicb@iicb.kiev.ua Web: <http://www.cytgen.com/iicbge/ua>

Директор чл.-кор. НАН України Кучук Микола Вікторович
Телефон: (044) 526-17-86, факс 526-71-04

Голова ІБР заст. дир., канд. біолог. наук
Моргун Богдан Володимирович
Телефон: (044) 526-71-04

Куратор заст. дир., канд. біолог. наук
бібліотеки Моргун Богдан Володимирович

Зав. бібліотеки Коваленко Лідія Григорівна
Телефон: (044) 526-15-67, E-mail: biblio_iicbge@ukr.net

Бібліотека заснована у 1991 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього - 9,7 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 4,3 тис.; книги, брошури - 1 тис.; періодичні видання - 6,5 тис. прим. ЕК представлений на сайті Інституту.

68. Бібліотека Інституту проблем природокористування та екології НАН України

49000, м. Дніпропетровськ, вул. Московська, 6

E-mail: ipre-main@svitonline.com

Директор д-р техн. наук, чл.-кор. НАН України
Шапар Аркадій Григорович
Телефон/ факс: (056) 778-57-99

Голова ІБР Куратор бібліотеки
Куратор уч. секр., канд. геолог.-мінер. наук
Тяпкін Олег Костянтинович
бібліотеки Телефон: (056) 778-12-35, факс: (056) 744-71-92
Керівник ВНТІ Ільченко Наталія В'ячеславівна
Телефон: (056) 790-20-68
Бібліотекар Чумакова Тетяна Львівна
Телефон: (056) 790-20-68

Бібліотека входить до складу ВНТІ. Фонд: усього - 1 980 прим.; книги, брошури – 36 тис. прим.

69. Бібліотека Інституту гідробіології НАН України

04210, Київ-210, просп. Героїв Сталінграду, 12

Web: <http://www.igb.ibc.com.ua>

Директор акад. НАН України
Романенко Віктор Дмитрович
Телефон/факс: (044) 418-22-32

Голова ІБР канд. біолог. наук Лященко Артем Володимирович
Телефон: (044) 418-22-32

Куратор д-р. біолог. наук Якушин Володимир Михайлович
бібліотеки Телефон: (044) 419-69-83

Зав. бібліотеки Васнецова Олена Адольфівна
Телефон: (044) 418-91-23

Бібліотека заснована у 1929 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього - 75 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 19,5 тис.; книги, брошури - 37 тис.; періодичні видання - 38 тис.; обмінний фонд – 7,4 тис. прим.

70. Бібліотека Інституту біології південних морів ім. О. О. Ковалевського НАН України

99011, Севастополь-11, просп. Нахімова, 2

E-mail: ibss@ibss.iuf.net Web: www.ibss.org.ua

Директор акад. НАН України
Єремеев Валерій Миколайович
Телефон: (0692) 54-41-10, факс: 55-78-13

Голова ІБР д-р. біолог. наук Миронов Олег Глібович
Телефон: (0692) 54-55-50

Куратор уч. секр., канд. біолог. наук
бібліотеки Корнійчук Юлія Михайлівна
Телефон: (0692) 54-59-19

Керівник ВНТІ Татаренко Лариса Яківна
Телефон: (0692) 54-06-49

Зав. бібліотеки Акімова Ольга Андріївна
Телефон: (0692) 54-55-50 E-mail: o.akimova@ibss.org.ua

Бібліотека заснована у 1871 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього - 160 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 82 тис. прим.; книги, брошури - 55 тис.; періодичні видання - 96 тис. прим. Бібліотека бере участь у створенні електронного репозитарію Інституту. ЕК бібліотеки представлений на сайті Інституту.

71. Бібліотека Одеського філіалу Інституту біології південних морів ім. О. О. Ковалевського НАН України

65011, Одеса-125, вул. Пушкінська, 37

E-mail: obibss@paco.net Web: <http://www.obibss.narod.ru>

Директор д-р. біолог. наук
Александров Борис Георгійович
Телефон/факс: (048) 725-09-18

Голова ІБР д-р. біолог. наук Золотарьов Валентин Миколайович

Куратор уч. секр. Косенко Марина Миколаївна
бібліотеки Телефон: (048) 725-09-39

Керівник науково-організаційної групи

інформаційного Косенко Марина Миколаївна
забезпечення Телефон: (048) 725-09-39

Зав. бібліотеки Виноградова Лідія Миколаївна

Бібліотека заснована у 1954 р., входить до складу науково-організаційної групи інформаційного забезпечення. Фонд: усього - 20 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 700 прим.; книги, брошури - 9 тис.; періодичні видання - 10 тис. прим.

72. Бібліотека Національного ботанічного саду імені

М. М. Гришка НАН України

01014, Київ-14, вул. Тімірязєвська, 1

E-mail: biblio@nbg.kiev.ua

Web: <http://www.nbg.kiev.ua>

Директор	д-р біолог. наук Заїменко Наталія Василівна Телефон: (044) 285-41-05, факс: 295-26-49
Голова ІБР	д-р біолог. наук Рубцова Олена Леонідівна Телефон: (044) 295-01-16
Куратор бібліотеки	заст. дир., канд. біолог. наук Гапоненко Микола Борисович Телефон: (044) 295-40-36
Зав. бібліотеки	Ісакова Людмила Опанасівна Телефон: (044) 285-08-66

Бібліотека заснована у 1945 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього - 93 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 22 тис.; книги, брошури - 41 тис.; періодичні видання - 51,7 тис.; обмінний фонд - 7 тис. прим.

73. Бібліотека Національного науково-природничого музею НАН України

01601, м. Київ, вул. Б. Хмельницького, 15

E-mail: nmnh@museum.kiev.org

Директор	чл.-кор. НАН України Ємельянов Ігор Георгійович Телефон: (044) 235-63-54, 234-63-54
Куратор бібліотеки	заст. дир., керівник Служби НТІ Червоненко Оксана Володимирівна Телефон: (044) 235-63-54
Головний бібліотекар	Макарова Тетяна Володимирівна Телефон: (044) 288-06-81 E-mail: avorakam@gala.net

Бібліотека заснована у 2005 р., входить до складу Служби НТІ. Фонд: усього - 2 130 прим., у т. ч.: книги, брошури - 857 прим.; періодичні видання - 1273 прим. ЕК бібліотеки представлений на сайті Інституту.

74. Бібліотека Донецького ботанічного саду НАН України

83059, Донецьк-59, просп. Ілліча, 110 E-mail: donetsk-sad@mail.ru

Директор	чл.-кор. НАН України Глухов Олександр Захарович Телефон/факс: (062) 294-12-80
Куратор бібліотеки	заст. дир., канд. біолог. наук Приходько Світлана Анатолівна
Голова ІБР	заст. дир., д-р біолог. наук Остапко Володимир Михайлович Телефон: (062) 294-12-80
Керівник ВНТІ	канд. біолог. наук Приваліхін Сергій Миколайович Телефон: (062) 294-11-90
Зав. бібліотеки	Струніна Людмила Євгенівна Телефон: (062) 294-12-80

Бібліотека заснована у 1965 р. входить до складу ВНТІ. Фонд: усього - 51 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 6 тис.; книги, брошури - 24 тис.; періодичні видання - 23 тис. прим.

75. Бібліотека Криворізького ботанічного саду НАН України

50089, Кривий Ріг - 89, вул. Маршака, 50 E-mail: botgard@ukrpost.ua

Директор	канд. біолог. наук Мазур Антоніна Юхимівна Телефон: (0564) 38-49-22, факс: 38-49-22
Голова ІБР	Зав. бібліотеки
Куратор бібліотеки	заст. дир., канд. біолог. наук Кучеревський Василь Володимирович Телефон: (0564) 38-48-02
Зав. бібліотеки	Собко Тетяна Олексіївна Телефон: (0564) 38-49-22, E-mail: stanka@ukr.net

Бібліотека заснована у 1993 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього - 19 тис. прим.; книги, брошури - 11 тис.; періодичні видання - 5 тис. прим.

76. Бібліотека Державного природознавчого музею НАН України

79008, Львів, вул. Театральна, 18 E-mail: office@museum.lviv.net

Директор	д-р біолог. наук Чернобай Юрій Миколайович Телефон/факс: (032) 235-43-07
----------	--

Куратор с. н. с., зав. відділу Бобошей Андрій Андрійович
бібліотеки Телефон: (032) 272-16-42

Керівник
інформаційного Климичин Олександр Семенович
підрозділу Телефон: (032) 235-69-17
Зав. бібліотеки Панських Ірина Ігорівна
Телефон: (032) 235-69-17

Бібліотека заснована в середині XIX ст., є самостійним підрозділом.
Фонд: усього - 69 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 35 тис.; книги, брошури - 44 тис.; періодичні видання - 23 тис.; обмінний фонд - 4,4 тис. прим.

77. Бібліотека Карадазького природного заповідника НАН України

98188, АР Крим, Феодосійський район, п/в Курортне, вул. Науки, 21
E-mail: karadag_libr@pochta.ru

Директор канд. біолог. наук Морозова Алла Леонтіївна
Телефон/факс: (06562) 26-212

Голова ІБР канд. біолог. наук Давидович Микола Олександрович
Куратор уч. секр., канд. біолог. наук
бібліотеки Костенко Наталія Спиридонівна
Телефон: (06562) 26-212

Керівник
відділу екологічної
просвіти

і наукової Безвужко Галина Ігорівна
інформації Телефон: (06562) 26-287
Зав. бібліотеки Лапченко Валентина Юріївна
Телефон: (06562) 26-289

Бібліотека заснована у 1914 р., входить до складу відділу екологічної просвіти і наукової інформації. Фонд: усього - 58 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 23 тис.; книги, брошури - 32 тис.; періодичні видання - 24 тис.; обмінний фонд - 5 тис. прим. ЕК бібліотеки доступний у приміщенні бібліотеки.

III. СЕКЦІЯ СУСПІЛЬНИХ І ГУМАНІТАРНИХ НАУК НАН УКРАЇНИ

12. Відділення економіки

78. Бібліотека Інституту економіки та прогнозування НАН України

01011, Київ-11, вул. П. Мирного, 26 Web: <http://www.ief.org.ua>

Директор акад. НАН України
Геєць Валерій Михайлович
Телефон/факс: (044) 280-12-34

Голова ІБР акад. НАН України Пасхавер Борис Йосипович
Телефон: (044) 280-87-16

Куратор заст. дир., канд. екон. наук
бібліотеки Могилевич Роман Борисович
Телефон: (044) 280-67-29

Зав. бібліотеки Бойко Тамара Аркадіївна
Телефон: (044) 280-15-89

Бібліотека заснована у 1936 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього - 89 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 19 тис.; книги, брошури - 57 тис.; періодичні видання - 32 тис.; обмінний фонд - 231 прим. ЕК бібліотеки доступний у приміщенні бібліотеки.

79. Бібліотека Науково-дослідного центру індустріальних проблем розвитку НАН України

61022, Харків-22, пл. Свободи, 5, Держпром, 7-й під'їзд, 8-й поверх

Директор д-р екон. наук Кизим Микола Олександрович
Телефон/факс: (0572) 705-02-67

Голова ІБР наук. співроб. Олійник Алла Дмитрівна
Телефон: (0572) 705-02-67

Куратор уч. секр., канд. екон. наук
бібліотеки Волик Ірина Миколаївна
Телефон: (0572) 705-02-64

Керівник
загального Климко Олександр Іванович
відділу Телефон (0572) 705 - 02-63
Зав. бібліотеки Акшевська Наталія Геннадіївна
Телефон: (0572) 705-02-67

Бібліотека заснована у 1967 р., входить до Загального відділу. Фонд: усього - 8,7 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 1,2 тис.; книги, брошури - 2,6 тис.; періодичні видання - 6 тис. прим.

80. Бібліотека Інституту економіки промисловості НАН України

83048, Донецьк-48, вул. Університетська, 77

E-mail: admin@iep.donetsk.ua Web: <http://www.iep.donetsk.ua>

Директор   акад. НАН України Амоша Олександр Іванович
Телефон: (062) 311-57-82, факс: (062) 345-06-71

Голова ІБР   д-р. екон. наук Червова Лідія Георгіївна
Телефон: (062) 311-43-02

Куратор   заст. дир., д-р. екон. наук,
бібліотеки   чл.-кор. НАН України
Вишневський Валентин Павлович
Телефон: (062) 345-34-32, 311-44-00

Керівник відділу
комп'ютеризації

та   канд. екон. наук

інформатизації Покотиленко Руслан Вікторович

наукової

діяльності   Телефон: (062) 311-57-73

Зав. бібліотеки Вишневська Надія Іванівна

Телефон: (062) 311-43-89

Бібліотека заснована у 1963 р., входить до складу відділу комп'ютеризації та інформатизації наукової діяльності. Фонд: усього - 70 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 2,3 тис.; книги, брошури - 36 тис. прим.; періодичні видання - 30 тис. прим. ЕК бібліотеки доступний у приміщенні бібліотеки.

81. Бібліотека Ради по вивченню продуктивних сил України НАН України (наприкінці 2010 р. установу ліквідовано)

82. Бібліотека Інституту світової економіки і міжнародних відносин НАН України

01030, Київ-30, вул. Леонтовича, 5

E-mail: iweir_nas@iweir.org.ua Web: <http://www.iweir.org.ua>

Директор   акад. НАН України
Пахомов Юрій Миколайович
Телефон/факс: (044) 235-51-27

Куратор   уч. секр., канд. екон. наук Гузенко Ірина Юріївна
бібліотеки   Телефон: (044) 235-70-22

Зав. бібліотеки Москалець Наталія Іванівна
Телефон: (044) 23966-68

Бібліотека заснована у 1978 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього - 59 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 31 тис.; книги, брошури - 14 тис.; періодичні видання - 45 тис. прим.

83. Бібліотека Інституту проблем ринку та економіко-екологічних досліджень НАН України

54044, Одеса-44, Французький бульвар, 29

E-mail: iprei@odessa.ukrtel.net Web: <http://www.impreer.in/ua>

Директор   акад. НАН України
Буркинський Борис Володимирович
Телефон: (048) 722-29-05, факс: 722-66-11

Куратор   уч. секр., д-р. екон. наук Хумарова Ніна Іполітівна
бібліотеки   Телефон: (048) 722-66-74

Голова ІБР   д-р екон. наук Лисюк Володимир Митрофанович

Зав. бібліотеки Бородіна Аїда Яківна
Телефон: (048) 725-40-25

Бібліотека заснована у 1971 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього - 36 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 2 тис.; книги, брошури - 7,5 тис.; періодичні видання - 25 тис.; обмінний фонд - 182 прим.

84. Бібліотека Інституту регіональних досліджень НАН України

79026, Львів, вул. Козельницька, 4

E-mail: irr@mail.lviv.ua Web: <http://www.irr.org.ua>

Директор   д-р. екон. наук
Кравців Василь Степанович
Телефон: (032) 270-71-68, факс: 270-70-53

Голова ІБР   Шевчук Любов Теодорівна
Телефон: (032) 270-39-15

Куратор   уч. секр., канд. екон. наук
бібліотеки   Жовтанецький Всеволод Іванович
Телефон: (032) 270-71-60

Зав. бібліотеки Руда Марія Петрівна
Телефон: (032) 270-70-68

Бібліотека заснована у 1964 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього - 53 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 6,5 тис.; книги, брошури - 30 тис.; періодичні видання - 23 тис.; обмінний фонд - 2 тис. прим. ЕК бібліотеки представлений у локальній мережі Інституту.

85. Бібліотека Інституту демографії та соціальних досліджень НАН

України

01032, Київ-11, бульвар Т. Шевченка, 60

E-mail: demography@idss.org.ua

Web: www.idss.org.ua

Директор д-р екон. наук, проф., чл.-кор НАН України
Лібанова Елла Марленівна
Телефон/факс: (044) 280-82-10

Голова ІБР д-р екон. наук, проф. Новіков Валерій Миколайович
Телефон: (044) 280-81-74

Куратор д-р екон. наук, с. н. с. Макарова Олена Володимирівна
бібліотеки Телефон: (044) 280-89-27

Зав. бібліотеки Іванова Антоніна Віталіївна
Телефон: (044) 280-15-89

Фонд бібліотеки: усього - 4 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 152 прим.; книги, брошури - 1670 прим.; періодичні видання - 2389 прим.

13. Відділення історії, філософії та права

86. Відділ науково-технічної інформації Інституту історії України НАН

України

01601, Київ-1, вул. М. Грушевського, 4

E-mail: institute@history.org.ua

Web: <http://www.history.org.ua>

Директор акад. НАН України
Смолій Валерій Андрійович
Телефон/факс: (044) 279-63-62

Голова ІБР д-р. іст. наук Реєнт Олександр Петрович
Телефон: (044) 279-16-27

Куратор відділу науково-технічної заст. дир., д-р. іст. наук Боряк Геннадій Володимирович
інформації Телефон: (044) 279-34-01

Відділ спеціальних галузей історичної науки та електронних д-р. іст. наук Боряк Геннадій Володимирович
інформаційних ресурсів Телефон: (044) 278-34-01

Зав. відділу науково-технічної Муха Людмила Яківна
інформації Телефон: (044) 279-84-32

Бібліотека заснована у 1936 р. Фонд: усього - 133 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 22 тис.; книги, брошури - 76 тис.; періодичні видання - 53,5 тис.; обмінний фонд - 21 тис. прим. ЕК доступний у локальній мережі Інституту.

87. Бібліотека Інституту української археології та джерелознавства ім. М. С. Грушевського НАН України

01001, Київ-1, вул. Трьохсвятительська, 4

E-mail: IUA@arche.freenet.kiev.ua

Web: <http://www.gilan.uar.net>

Директор чл.-кор. НАН України
Сохань Павло Степанович
Телефон: (044) 279-09-86

Куратор заст. дир., канд. іст. наук
бібліотеки Маврін Олександр Олександрович
Телефон: (044) 278-50-98

Керівник відділу д-р пед. наук Адамович Броніслав Сергійович
НТІ та технічного

забезпечення Телефон: (044) 278-22-03

Зав. бібліотеки Акімова Світлана Василівна

Телефон: (044) 279-08-63

Бібліотека заснована у 1991 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього - 7 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 1,2 тис.; книги, брошури - 4,8 тис.; періодичні видання - 1,6 тис. ЕК бібліотеки доступний у локальній мережі Інституту.

88. Бібліотека Інституту українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України

79026, Львів-26, вул. Козельницька, 4

E-mail: inukr@inst-ukr.lviv.ua

Web: <http://www.inst-ukr.lviv.ua>

В. о. директора д-р іст. наук, проф.

Литвин Микола Романович

Телефон: (032) 270-70-22, факс: 270-20-21

Голова ІБР канд. іст. наук Серета Остап Володимирович
Телефон: (032) 270-70-14

Куратор уч. секр. Петегирич Володимир Михайлович
бібліотеки Телефон: (032) 270-65-87

Зав. бібліотеки Горішня Людмила Петрівна

Телефон: (032) 270-14-18

Бібліотека заснована у 1931 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього - 39 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 8 тис.; книги, брошури - 19 тис.; періодичні видання - 18 тис. прим.

89. Бібліотека Інституту сходознавства ім. А. Ю. Кримського НАН України

01001, м. Київ, вул. Грушевського, 4
E-mail: instkrymsk@gmail.com Web: <http://www.oriental.iatp.org.ua>

Директор д-р іст. наук, проф.
Матвєєва Леся Василівна
Телефон / факс: (044) 278-76-52

Куратор заст. дир. Радівілов Данило Анатолійович
бібліотеки Телефон: (044) 278-76-52

Зав. бібліотеки Батшєєва Ірина Миколаївна
Телефон: (044) 278—76—52

Бібліотека є самостійним підрозділом. Фонд: усього - 8,7 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 4,7 тис.; книги, брошури - 7,5 тис.; періодичні видання - 1 тис. прим.

90. Бібліотека Національного історико-археологічного заповідника «Ольвія» НАН України

57540, Миколаївська обл., Очаківський р-н, с. Парутине, НІАЗ «Ольвія»
E-mail: olvio111@yandex.ru

Директор Лисікова Галина Сергіївна
Телефон/факс: (0515) 492-453

Зав. бібліотеки Чернега Любов Сергіївна
Телефон: (098) 424- 90-75

Фонд бібліотеки: усього - 5 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 287 прим.; книги, брошури - 3,3 тис.; періодичні видання - 1,8 тис. ; обмінний фонд – 2,5 тис. прим. ЕК бібліотеки представлений на сайті установи.

91. Бібліотека Інституту археології НАН України

04210, Київ-210, просп. Героїв Сталінграда, 12
E-mail: bibliarch@mail.ru

Директор акад. НАН України
Толочко Петро Петрович
Телефон: (044) 418-27-75, факс: 418-33-06

Голова ІБР заст. дир., д-р. іст. наук Івакін Гліб Юрійович
Телефон: (044) 418-27-79, факс: 418–33–06

Куратор бібліотеки голова ІБР
Зав. бібліотеки канд. іст. наук
Колеснікова Вікторія Анатоліївна
Телефон: (044) 418-91-81

Керівник служби науково-технічної інформації Петрашенко Олександр Миколайович
Телефон: (044) 419-86-43

Бібліотека заснована у 1921 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього - 86,5 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 30 тис.; книги, брошури - 49 тис.; періодичні видання - 37 тис.; обмінний фонд – 49 тис. прим. ЕК бібліотеки доступний у приміщенні бібліотеки.

92. Бібліотека Кримського філіалу Інституту археології НАН України

95007, Сімферополь–36, просп. Вернадського, 2 E-mail: archaeo@ukrpost.net

Директор д-р. іст. наук Чабай Віктор Петрович
Телефон/факс: (0652) 549–116

Куратор заст. дир., канд. іст. наук Ланцов Сергій Борисович
бібліотеки Телефон: (0652) 549–116

Голова ІБР заст. дир., канд. іст. наук Ланцов Сергій Борисович
Телефон: (0652) 549–116

Зав. бібліотеки Старовойтова Оксана Володимирівна
Телефон/факс: (0652) 549–116
E-mail: starovoitova.oksana@mail.com

Бібліотека заснована у 1970 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього - 18 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 5 тис.; книги, брошури - 11 тис.; періодичні видання - 7 тис. прим.

93. Бібліотека Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф. Кураса НАН України

01011, Київ-11, вул. Кутузова, 8
E-mail: bibl@ipiend.gov.ua Web: <http://www.ipiend.gov.ua>

Директор акад. НАН України
Левенець Юрій Анатолійович
Телефон: (044) 285-65-61, факс: 286–62–61

Куратор бібліотеки заст. дир., д-р. іст. наук
Майборода Олександр Микитович
Телефон: (044) 285-77-22

Зав. бібліотеки Резниченко Олена Михайлівна
Телефон: (044) 285-69-98

Бібліотека заснована у 1928 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього - 139 тис. прим.; у т. ч. книги, брошури - 89 тис.; періодичні видання - 50 тис. прим. Обмінний фонд бібліотеки – 476 тис. прим. ЕК бібліотеки представлений на сайті Інституту.

94. Бібліотека Інституту енциклопедичних досліджень НАН України

01601 Київ-4, вул. Терещенківська, 3,
E-mail: esu@esu.com.ua

Директор канд. філолог. наук
Железняк Микола Григорович
Телефон/факс: (044) 234-19-34

Голова ІБР канд. філол. наук Рябець Людмила Віталіївна
Телефон: (044) 234-31-32

Куратор бібліотеки голова ІБР
Керівник відділу Березюк Тетяна Іванівна
науково-інформаційного
та науково-технічного
забезпечення Телефон: (044) 234-90-35

Зав. бібліотеки Руденко Руслан Васильович
Телефон: (044) 234-19-34

Бібліотека заснована у 2005 р. Фонд: усього - 5240 прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 718 прим.; книги, брошури - 4 тис. прим.; періодичні видання - 900 прим.

95. Бібліотека Інституту філософії ім. Г. С. Сковороди НАН України

01601, Київ-1, вул. Трьохсвятительська, 4
E-mail: bibl-if_ukr@ukr.net Web: <http://www.filosof.com.ua>

Директор акад. НАН України
Попович Мирослав Володимирович
Телефон: (044) 278-06-05, факс: 278-63-66

Голова ІБР д-р. філос. наук Лях Віталій Васильович
Телефон: (044) 278-31-70

Куратор бібліотеки заст. дир., канд. філос. наук Ковадло Галина Петрівна
Телефон: (044) 279-32-82

Зав. бібліотеки Лукашук Ольга Євгенівна
Телефон: (044) 278-41-78

Бібліотека заснована у 1946 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього - 65 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 15 тис.; книги, брошури - 42 тис.; періодичні видання - 18 тис.; обмінний фонд – 350 прим.

96. Бібліотека Інституту соціології НАН України

01021, Київ-21, вул. Шовковична, 12
E-mail: i-soc@i-soc.org.ua Web: <http://www.i-soc.kiev.ua>

Директор акад. НАН України Ворона Валерій Михайлович
Телефон: (044) 255-71-07, факс: 255-76-96

Голова ІБР заст. дир., д-р. філос. наук Головаха Євген Іванович
Телефон: (044) 253-44-50

Куратор ВНТІ Голова ІБР
Керівник ВНТІ Трохимець Оксана Іванівна
Телефон: (044) 255-75-85

Бібліотека заснована у 1991 р., на її базі створено ВНТІ. Фонд: усього - 27 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 3 тис.; книги, брошури - 16 тис.; періодичні видання - 10 тис.; обмінний фонд – 780 прим. ЕК бібліотеки представлений у локальній мережі Інституту.

97. Бібліотека Інституту держави і права ім. В. М. Корецького НАН України

01601, Київ-1, вул. Трьохсвятительська, 4 E-mail: jus@ukrpack.net

Директор акад. НАН України
Шемшученко Юрій Сергійович
Телефон: (044) 278-51-55, факс: 278-54-74

Голова ІБР заст. дир., чл.-кор. АПН України
Нагребельний Володимир Петрович
Телефон: (044) 278-41-11

Куратор бібліотеки Голова ІБР
Зав. бібліотеки Овчинникова Наталія Іванівна
Телефон: (044) 278-45-82

Бібліотека заснована у 1949 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього - 94 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 29 тис.; книги, брошури - 42 тис.; періодичні видання - 50 тис.; обмінний фонд – 2 тис. прим.

98. Бібліотека Одеського археологічного музею НАН України

65026, Одеса-26, вул. Ланжеронівська, 4

Директор д-р. іст. наук
Бруяко Ігор Вікторович
Телефон/факс: (048) 722-01-71

Голова ІБР канд. іст. наук, заст. дир. Охотніков Сергій Борисович
Телефон: (048) 722-01-71

Зав. бібліотеки Шинкаренко Ірина Сергіївна
Телефон: (048) 734-59-77

Бібліотека заснована у 1825 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього - 31 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 8 тис.; книги, брошури - 28 тис.; періодичні видання - 1,8 тис.; обмінний фонд – 3400 прим. ЕК доступний у приміщенні бібліотеки.

**14. Відділення літератури,
мови та мистецтвознавства****99. Науково-інформаційний відділ Інституту літератури****ім. Т. Г. Шевченка НАН України**

01001, Київ-1, вул. М. Грушевського, 4

E-mail: ilnan@gilan.uar.netWeb: <http://www.ilnan.gov.ua>

Директор акад. НАН України
Жулинський Микола Григорович
Телефон/ факс: (044) 279-52-81

Голова ІБР заст. дир., д-р. філол. наук, чл.-кор НАН України
Сулима Микола Матвійович
Телефон: (044) 279-17-19

Куратор
бібліотеки голова ІБР

Керівник
науково-інформаційного
відділу Штолько Марина Анатоліївна
Телефон: (044) 279-04-95,
E-mail: Shtolko@yandex.ru

Бібліотека заснована у 1926 р., 2000 р. її реорганізовано у науково-інформаційний відділ. Фонд: усього - 164 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 26 тис.; книги, брошури - 112 тис.; періодичні видання - 48 тис.; обмінний фонд – 5,5 тис. прим. ЕК доступний у локальній мережі Інституту.

100. Бібліотека Інституту мовознавства ім. О. О. Потебні НАН України

01001, Київ-1, вул. Грушевського, 4

E-mail: inmo@kiev ldc.net

Директор акад. НАН України
Скляренко Віталій Григорович
Телефон/факс: (044) 279-02-92, 278-43-83

Куратор
бібліотеки директор Інституту

Зав. бібліотеки Вороніна Катерина Віталіївна
Телефон: (044) 279-17-93

Бібліотека заснована у 1921 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього - 118 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 41 тис.; книги, брошури - 62,5 тис.; періодичні видання - 38 тис.; обмінний фонд – 7,4 тис. прим.

101. Бібліотека Інституту української мови НАН України

01001, Київ-1, вул. Грушевського, 4

E-mail: inmo@kiev ldc.net

Директор акад. НАН України
Грищенко Павло Юхимович
Телефон/факс: (044) 278-53-27

Голова ІБР д-р філол. наук Соколова Світлана Олегівна

Куратор
бібліотеки директор Інституту

Головний Андреева Тетяна Анатоліївна
бібліограф Телефон: (044) 279-17-93

Бібліотека заснована у 1921 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього - 118 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 41 тис.; книги, брошури - 62,5 тис.; періодичні видання - 38 тис.; обмінний фонд – 7,4 тис. прим.

102. Бібліотека Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України

01601, Київ-1, вул. М. Грушевського, 4

E-mail: etnolog@etnolog.org.uaWeb: <http://www.etnolog.org.ua>

Директор акад. НАН України
Скрипник Ганна Аркадіївна
Телефон/факс: (044) 279-45-22

Голова ІБР канд. мистецтвознав.
Студенець Наталія Василівна
Телефон: (044) 278-12-90

Куратор заст. дир., канд. мистецтвознав.
бібліотеки Шевчук Оксана Василівна
Телефон: (044) 278-34-54
Зав. бібліотеки Роечко Ольга Олександрівна
Телефон: (044) 279-50-29

Бібліотека заснована у 1936 р., є самостійним підрозділом. Фонд: усього - 104 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 24,5 тис.; книги, брошури - 57 тис.; періодичні видання - 38 тис.; обмінний фонд – 8,6 тис. прим.

103. Бібліотека Інституту народознавства НАН України

79000, Львів, просп. Свободи, 15
E-mail: ina@mail.lviv.ua Web: <http://www.ethno.iatp.org.ua>

Директор акад. НАН України
Павлюк Степан Петрович
Телефон/факс: (032) 297-01-55
Голова ІБР с. н. с., канд. мистецтвознав. Моздир Микола Іванович
Телефон: (032) 297-01-57

Куратор
бібліотеки Голова ІБР
Зав. бібліотеки Яблонська Віра Михайлівна
Телефон: (032) 297-01-57

Бібліотека заснована у 1951 р., є самостійним підрозділом.
Фонд: усього - 64 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 21 тис.; книги, брошури - 27 тис.; періодичні видання - 10 тис.; обмінний фонд – 700 прим.

104. Бібліотека Інституту керамології відділення Інституту народознавства НАН України

38164, с. Опішня, Зіньківський р-н, Полтавська обл., вул. Партизанська, 102
E-mail: ceramology_inst@poltava.ukrtel.net

Директор д-р іст. наук Пошивайло Олександр Миколайович
Телефон: (05353) 42-175
Зав. бібліотеки Андрущенко Оксана Олексіївна
Телефон: (05353) 42-175

Бібліотека заснована у 2005 р. Фонд: усього - 1,8 тис. прим., у т. ч. документи іноземними мовами - 280 прим.; книги, брошури - 1,4 тис.; періодичні видання - 485 прим.; обмінний фонд – 1,5 тис. прим.

ПЕРЕЛІК БІБЛІОТЕК НАУКОВИХ УСТАНОВ НАН УКРАЇНИ (алфавітний)

Бібліотека:

1. Відділення гідроакустики Морського гідрофізичного інституту НАН України (30)
2. Головної астрономічної обсерваторії НАН України (15)
3. Державного природознавчого музею НАН України (76)
4. Донецького ботанічного саду НАН України (74)
5. Донецького фізико-технічного інституту імені О. О. Галкіна НАН України (19)
6. Експериментального відділення Морського гідрофізичного інституту НАН України (29)
7. Інституту археології НАН України (91)
8. Інституту біології південних морів ім. О. О. Ковалевського НАН України (70)
9. Інституту біоорганічної хімії та нафтохімії НАН України (56)
10. Інституту біохімії ім. О. В. Палладіна НАН України (58)
11. Інституту ботаніки ім. М. Г. Холодного НАН України (64)
12. Інституту відновлюваної енергетики НАН України (45)
13. Інституту вугільних енерготехнологій НАН України та Мінпаливенерго України (43)
14. Інституту газу НАН України (44)
15. Інституту географії НАН України (25)
16. Інституту геології і геохімії горючих копалин ім. Б. І. Веркіна НАН України (27)
17. Інституту геологічних наук НАН України (22)
18. Інституту геотехнічної механіки ім. М. С. Полякова НАН України (9)
19. Інституту геофізики ім. С. І. Субботіна НАН України (23)
20. Інституту геохімії, мінералогії та рудоутворення НАН України (26)
21. Інституту гідробіології НАН України (69)
22. Інституту гідромеханіки НАН України (10)
23. Інституту демографії та соціальних досліджень НАН України (85)
24. Інституту держави і права ім. В. М. Корещького НАН України (97)
25. Інституту економіки промисловості НАН України (80)
26. Інституту економіки та прогнозування НАН України (78)

27. Інституту експериментальної патології, онкології і радіобіології ім. Р. Є. Кавецького НАН України (62)
28. Інституту електродинаміки НАН України (41)
29. Інституту електрозварювання ім. Є. О. Патона НАН України (31)
30. Інституту електронної фізики НАН України (21)
31. Інституту енциклопедичних досліджень НАН України (94)
32. Інституту загальної та неорганічної хімії ім. В. І. Вернадського НАН України (49)
33. Інституту зоології ім. І. І. Шмальгаузена НАН України (65)
34. Інституту імпульсних процесів і технологій НАН України (37)
35. Інституту історії України НАН України (86)
36. Інституту керамології відділення Інституту народознавства НАН України (103)
37. Інституту кібернетики ім. В. М. Глушкова НАН України (4)
38. Інституту клітинної біології та генетичної інженерії НАН України (67)
39. Інституту колоїдної хімії та хімії води ім. А. В. Думанського НАН України (53)
40. Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України (99)
41. Інституту математики НАН України (1)
42. Інституту металофізики ім. Г. В. Курдюмова НАН України (13)
43. Інституту механіки ім. С. П. Тимошенка НАН України (6)
44. Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України (102)
45. Інституту мікробіології і вірусології ім. Д. К. Заболотного НАН України (60)
46. Інституту мовознавства ім. О. О. Потебні НАН України (100)
47. Інституту молекулярної біології і генетики НАН України (61)
48. Інституту надтвердих матеріалів ім. В. М. Бакуля НАН України (33)
49. Інституту народознавства НАН України (103)
50. Інституту органічної хімії НАН України (50)
51. Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України (93)
52. Інституту прикладних проблем механіки і математики ім. Я. С. Підстригача НАН України (3)
53. Інституту прикладної математики і механіки НАН України (2)
54. Інституту прикладної фізики НАН України (47)
55. Інституту проблем кріобіології і кріомедицини НАН України (63)
56. Інституту проблем матеріалознавства ім. І. М. Францевича НАН України (32)

57. Інституту проблем машинобудування ім. А. М. Підгорного НАН України (40)
58. Інституту проблем міцності ім. Г. С. Писаренка НАН України (8)
59. Інституту проблем моделювання в енергетиці ім. Г. Є. Пухова НАН України (42)
60. Інституту проблем реєстрації інформації НАН України (5)
61. Інституту проблем ринку та економіко-екологічних досліджень НАН України (83)
62. Інституту проблем природокористування та екології (68)
63. Інституту радіофізики та електроніки ім. О. Я. Усикова НАН України (17)
64. Інституту регіональних досліджень НАН України (84)
65. Інституту світової економіки і міжнародних відносин НАН України (82)
66. Інституту сорбції та проблем ендоекології НАН України (57)
67. Інституту соціології НАН України (96)
68. Інституту сходознавства НАН України (89)
69. Інституту теоретичної фізики ім. М. М. Боголюбова НАН України (14)
70. Інституту технічної механіки НАН України і НКА України (7)
71. Інституту технічної теплофізики НАН України (39)
72. Інституту українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України (88)
73. Інституту української археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського НАН України (87)
74. Інституту української мови НАН України
75. Інституту фізики НАН України (11)
76. Інституту фізики конденсованих систем НАН України (20)
77. Інституту фізики напівпровідників ім. В. Є. Лашкарьова НАН України (12)
78. Інституту фізико-органічної хімії і вуглехімії ім. Л. М. Литвиненка НАН України (52)
79. Інституту фізичної хімії ім. Л. В. Писаржевського НАН України (48)
80. Інституту фізіології ім. О. О. Богомольця НАН України (59)
81. Інституту фізіології рослин і генетики НАН України (66)
82. Інституту філософії ім. Г. С. Сковороди НАН України (95)
83. Інституту хімії високомолекулярних сполук НАН України (51)
84. Інституту хімії поверхні ім. О. О. Чуйка НАН України (55)
85. Інституту чорної металургії ім. З. І. Некрасова НАН України (38)

86. Інституту ядерних досліджень НАН України (46)
87. Карадазького природного заповідника НАН України (77)
88. Криворізького ботанічного саду НАН України (75)
89. Кримського філіалу Інституту археології НАН України (92)
90. Морського гідрофізичного інституту НАН України (28)
91. Науково-дослідного центру індустріальних проблем розвитку (79)
92. Науково-технологічного комплексу «Інститут монокристалів» НАН України (36)
93. Національного ботанічного саду ім. М. М. Гришка НАН України (72)
94. Національного історико-археологічного заповідника «Ольвія» (90)
95. Національного науково-природничого музею (73)
96. Одеського археологічного музею НАН України (98)
97. Одеського філіалу Інституту біології південних морів ім. О. О. Ковалевського НАН України (71)
98. Полтавської гравіметричної обсерваторії Інституту геофізики ім. С. І. Субботіна НАН України (24)
99. Радіоастрономічного інституту НАН України (18)
100. Фізико-механічного інституту ім. Г. В. Карпенка НАН України (35)
101. Фізико-технологічного інституту металів та сплавів НАН України (34)
102. Фізико-хімічного інституту ім. О. В. Богатського НАН України (54)
103. Фізико-технічного інституту низьких температур ім. Б. І. Веркіна НАН України (16)

ПЕРЕЛІК БІБЛІОТЕК НАУКОВИХ УСТАНОВ НАН УКРАЇНИ (територіальний)

АР Крим

1. Бібліотека Експериментального відділення Морського гідрофізичного інституту НАН України (сmt. Кацівелі)
2. Бібліотека Інституту біології південних морів ім. О. О. Ковалевського НАН України (м. Севастополь)
3. Бібліотека Карадазького природного заповідника НАН України (Феодосійський район, п/в Курортне)
4. Бібліотека Кримського філіалу Інституту археології НАН України (м. Сімферопіль)
5. Бібліотека Морського гідрофізичного інституту НАН України (м. Севастополь)

м. Дніпропетровськ

6. Бібліотека Інституту геотехнічної механіки ім. М. С. Полякова НАН України
7. Бібліотека Інституту технічної механіки НАН України і НКА України
8. Бібліотека Інституту проблем природокористування та екології НАН України
9. Бібліотека Інституту чорної металургії ім. З. І. Некрасова НАН України

м. Донецьк

10. Бібліотека Донецького ботанічного саду НАН України
11. Бібліотека Донецького фізико-технічного інституту ім. О. О. Галкіна НАН України
12. Бібліотека Інституту економіки промисловості НАН України
13. Бібліотека Інституту прикладної математики і механіки НАН України
14. Бібліотека Інституту фізико-органічної хімії і вуглекімії ім. Л. М. Литвиненка НАН України

м. Київ

15. Бібліотека Головної астрономічної обсерваторії НАН України
16. Бібліотека Інституту археології НАН України

17. Бібліотека Інституту біоорганічної хімії та нафтохімії НАН України
18. Бібліотека Інституту біохімії ім. О. В. Палладіна НАН України
19. Бібліотека Інституту ботаніки ім. М. Г. Холодного НАН України
20. Бібліотека Інституту відновлюваної енергетики НАН України
21. Бібліотека Інституту вугільних енерготехнологій НАН України та Мінпаливенерго України
22. Бібліотека Інституту газу НАН України
23. Бібліотека Інституту географії НАН України
24. Бібліотека Інституту геологічних наук НАН України
25. Бібліотека Інституту геофізики ім. С. І. Субботіна НАН України
26. Бібліотека Інституту геохімії, мінералогії та рудоутворення НАН України
27. Бібліотека Інституту гідробіології НАН України
28. Бібліотека Інституту гідромеханіки НАН України
29. Бібліотека Інституту демографії та соціальних досліджень НАН України
30. Бібліотека Інституту держави і права ім. В. М. Корещького НАН України
31. Бібліотека Інституту економіки та прогнозування НАН України
32. Бібліотека Інституту експериментальної патології, онкології і радіобіології ім. Р. Є. Кавецького НАН України
33. Бібліотека Інституту електродинаміки НАН України
34. Бібліотека Інституту електрозварювання ім. Є. О. Патона НАН України
35. Бібліотека Інституту енциклопедичних досліджень НАН України
36. Бібліотека Інституту загальної та неорганічної хімії ім. В. І. Вернадського НАН України
37. Бібліотека Інституту зоології ім. І. І. Шмальгаузена НАН України
38. Бібліотека Інституту історії України НАН України
39. Бібліотека Інституту кібернетики ім. В. М. Глушкова НАН України
40. Бібліотека Інституту клітинної біології та генетичної інженерії НАН України
41. Бібліотека Інституту колоїдної хімії та хімії води ім. А. В. Думанського НАН України
42. Бібліотека Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України
43. Бібліотека Інституту математики НАН України
44. Бібліотека Інституту металофізики ім. Г. В. Курдюмова НАН України

45. Бібліотека Інституту механіки ім. С. П. Тимошенка НАН України
46. Бібліотека Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України
47. Бібліотека Інституту мікробіології і вірусології ім. Д. К. Заболотного НАН України
48. Бібліотека Інституту мовознавства ім. О. О. Потебні НАН України
49. Бібліотека Інституту молекулярної біології і генетики НАН України
50. Бібліотека Інституту надтвердих матеріалів ім. В. М. Бакуля НАН України
51. Бібліотека Інституту органічної хімії НАН України
52. Бібліотека Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України
53. Бібліотека Інституту проблем матеріалознавства ім. І. М. Францевича НАН України
54. Бібліотека Інституту проблем міцності ім. Г. С. Писаренка НАН України
55. Бібліотека Інституту проблем моделювання в енергетиці ім. Г. Є. Пухова НАН України
56. Бібліотека Інституту проблем реєстрації інформації НАН України
57. Бібліотека Інституту світової економіки і міжнародних відносин НАН України
58. Бібліотека Інституту сорбції та проблем ендоекології НАН України
59. Бібліотека Інституту соціології НАН України
60. Бібліотека Інституту сходознавства
61. Бібліотека Інституту теоретичної фізики ім. М. М. Боголюбова НАН України
62. Бібліотека Інституту технічної теплофізики НАН України
63. Бібліотека Інституту української археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського НАН України
64. Бібліотека Інституту української мови НАН України
65. Бібліотека Інституту фізики НАН України
66. Бібліотека Інституту фізики напівпровідників ім. В. Є. Лашкарьова НАН України
67. Бібліотека Інституту фізичної хімії ім. Л. В. Писаржевського НАН України
68. Бібліотека Інституту фізіології ім. О. О. Богомольця НАН України
69. Бібліотека Інституту фізіології рослин і генетики НАН України
70. Бібліотека Інституту філософії ім. Г. С. Сковороди НАН України

71. Бібліотека Інституту хімії високомолекулярних сполук НАН України
72. Бібліотека Інституту хімії поверхні ім. О.О. Чуйка НАН України
73. Бібліотека Інституту ядерних досліджень НАН України
74. Бібліотека Національного ботанічного саду ім. М. М. Гришка НАН України
75. Бібліотека Національного науково-природничого музею НАН України
76. Бібліотека Фізико-технологічного інституту металів та сплавів НАН України

м. Кривий Ріг

77. Бібліотека Криворізького ботанічного саду НАН України

м. Львів

78. Бібліотека Державного природознавчого музею НАН України
79. Бібліотека Інституту геології і геохімії горючих копалин НАН України
80. Бібліотека Інституту народознавства НАН України
81. Бібліотека Інституту прикладних проблем механіки і математики ім. Я. С. Підстригача НАН України
82. Бібліотека Інституту регіональних досліджень НАН України
83. Бібліотека Інституту українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України
84. Бібліотека Інституту фізики конденсованих систем НАН України
85. Бібліотека Фізико-механічного інституту ім. Г. В. Карпенка НАН України

м. Миколаїв

86. Бібліотека Інституту імпульсних процесів і технологій НАН України
87. Бібліотека Національного історико-археологічного заповідника «Ольвія»

м. Одеса

88. Бібліотека Відділення гідроакустики Морського гідрофізичного інституту НАН України
89. Бібліотека Інституту проблем ринку та економіко-екологічних досліджень НАН України
90. Бібліотека Одеського археологічного музею НАН України

91. Бібліотека Одеського філіалу Інституту біології південних морів ім. О. О. Ковалевського НАН України
92. Бібліотека Фізико-хімічного інституту ім. О. В. Богатського НАН України

м. Полтава

93. Бібліотека Інституту керамології відділення Інституту народознавства НАН України
94. Бібліотека Полтавської гравіметричної обсерваторії Інституту геофізики ім. С. І. Субботіна НАН України

м. Суми

95. Бібліотека Інституту прикладної фізики НАН України

м. Ужгород

96. Бібліотека Інституту електронної фізики НАН України

м. Харків

97. Бібліотека Інституту проблем кріобіології і кріомедицини НАН України
98. Бібліотека Інституту проблем машинобудування ім. А. М. Підгорного НАН України
99. Бібліотека Інституту радіофізики та електроніки ім. О. Я. Ускова НАН України
100. Бібліотека Науково-дослідного центру індустріальних проблем розвитку НАН України
101. Бібліотека Науково-технологічного комплексу «Інститут монокристалів» НАН України
102. Бібліотека Радіоастрономічного інституту НАН України
103. Бібліотека Фізико-технічного інституту низьких температур ім. Б. І. Веркіна НАН України

СПИСОК СКОРОЧЕНЬ

АБУ	–	Асоціація бібліотек України
АБІС	–	автоматизована бібліотечно-інформаційна система
АРМ	–	Автоматизоване робоче місце
БД	–	База даних
БПН РАН	–	Бібліотека з природничих наук Російської академії наук
ВІНТІ	–	Всеросійський інститут науково-технічної інформації
ВНЗ	–	вищий навчальний заклад
ВНТІ	–	відділ науково-технічної інформації
ГАО	–	Головна астрономічна обсерваторія
ГМК України	–	Гірничо-металургійний комплекс
ЕК	–	електронний каталог
ІБР	–	Інформаційно-бібліотечна рада
ІБПМ	–	Інститут біології південних морів
ІПРІ	–	Інститут проблем реєстрації інформації
ЛННБ		
ім. В. Стефаника	–	Львівська національна наукова бібліотека ім. В. Стефаника
МАУП	–	Міжрегіональна академія управління персоналом
МБА	–	міжбібліотечний абонемент
МГІ	–	Морський гідрофізичний інститут
МКО	–	міжнародний книгообмін
ММБА	–	міжнародний міжбібліотечний абонемент
МОК	–	Міжурядова океанографічна комісія
МООД	–	Бюро з міжнародного обміну океанографічними даними та інформацією
НБУВ	–	Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського
НДІ	–	науково-дослідний інститут
НДР	–	науково-дослідна робота
НДУ	–	науково-дослідна установа
НДЦ	–	науково-дослідний центр

НІАЗ «Ольвія»	–	Національний історико-археологічний заповідник «Ольвія»
НПБ України	–	Національна парламентська бібліотека України
НТК		
«Інститут монокристалів»	–	Науково-технологічний комплекс «Інститут монокристалів»
ПК	–	персональний комп'ютер
РЖ	–	реферативний журнал
СІ	–	сигнальна інформація
УРЖ «Джерело»	–	Український реферативний журнал «Джерело»
ФТІНТ	–	Фізико-технічний інститут низьких температур
ЦКР	–	Центр консервації і реставрації
ЦФБІР НБУВ	–	Центр формування бібліотечно-інформаційних ресурсів НБУВ

ЗМІСТ

I. Інформаційно-аналітичний огляд діяльності бібліотек НДУ НАН України в 2011 р.

Вступ	3
1. Формування бібліотечно-інформаційних ресурсів	4
2. Збереження бібліотечних фондів	20
3. Матеріально-технічна база бібліотек	27
4. Бібліотечно-інформаційне та довідково-бібліографічне обслуговування	32
5. Кадрове забезпечення бібліотек НДУ НАН України	51

II. Науково-інформаційна діяльність НАН України в 2011 р. 62

III. Консультації

Ковальчук Г. І. Про створення Державного реєстру національного культурного надбання	69
Пестрецова Л. А. Формування фондів НБУВ та бібліотек НДУ НАН України шляхом вітчизняного книгообміну	74

IV. Законодавчі та нормативно-інструктивні документи в галузі бібліотечної справи

Закон України «Про професійний розвиток працівників» від 12 січня 2012 р. № 4312–VI	96
Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо доставляння обов'язкового безоплатного примірника документів» від 12 січня 2012 р. № 4319–VI	105
Про затвердження Державної цільової національно-культурної програми створення єдиної інформаційної бібліотечної системи «Бібліотека-XXI» (Постанова Кабінету Міністрів України від 17 серпня 2011 р. № 956)	107
Про створення фільмотеки про видатних учених України (Постанова Президії НАН України від 07.09.2011 р. № 146)	115

Порядок розповсюдження та обліку видавничої продукції науковими установами НАН України (Розпорядження Президії НАН України від 23.02.2012 р. № 113)	117
Про виявлення та облік унікальних документів Національного архівного фонду України у складі Архівного фонду НАН України (Розпорядження Президії НАН України від 12.03.2012 р. № 146)	124

V. Додатки

Додаток 1. Зведені показники роботи бібліотек НДУ НАН України в 2011 р.	126
Додаток 2. Основні показники роботи бібліотек НДУ НАН України в 2011 р.	128
Додаток 3. Відомості про рух фондів бібліотек НДУ НАН України у 2011 р.	136
Додаток 4. Основні відомості про бібліотеки та інформаційні підрозділи наукових установ НАН України	137
Додаток 5. Перелік бібліотек наукових установ НАН України (алфавітний)	191
Додаток 6. Перелік бібліотек наукових установ НАН України (територіальний)	195
Список скорочень	200

Інформаційне видання

**РОБОТА БІБЛІОТЕК НАУКОВО-ДОСЛІДНИХ УСТАНОВ
НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ НАУК УКРАЇНИ
в 2011 році**

Інформаційно-аналітичний огляд

Випуск 17

Технічний редактор *Н. Маслакова*
Комп'ютерна верстка *Л. Загородня*

Підп. до друку 04.12.2012. Формат 60x84 /16. Папір офс. Друк офс.
Умов. друк. арк. 11,86. Обл.-вид. арк. 9,4. Наклад 150 прим. Зам. № .

Надруковано
у Національній бібліотеці України імені В. І. Вернадського.
03039, Київ, пр-т 40-річчя Жовтня, 3

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців, виготівників
і розповсюджувачів видавничої продукції
ДК № 1390 від 11.06.2003 р.